

Karel Makoň

SLADKÉ JHO

I.

Rozpojení

1977

Autor zakazuje jakékoliv úpravy textu (včetně gramatických)

Úvod

Někdy začátkem dubna 1930 bez zásahu své vůle jsem náhle nabyl jistotu o tom, co by se dalo nazvat nadstavbou nad životem, který zde na světě začíná a končí.

Nadstavba ta měla tak aktuální povahu, že jsem měl od samého začátku jistotu, že není-li uskutečněna ihned bez otálení, nikdy nemůže být provedena, tím méně po fyzické smrti.

Tato jistota téměř ve všem odporovala křesťanské tradici, jak se vyvinula až do naší doby, především tomu, že do nebe nebo do pekla se přichází až po smrti, zatímco zkušenost, kterou jsem tehdy nabyl, mi nabízela vyšší, fyzickou smrtí neporušitelný stav vědomí už zde při přechodu z bdělého stavu do rozšířeného vědomí, pokud se tento přechod uskuteční při plnosti pozemského života.

S touto jistotou, posilovanou dalšími zkušenostmi, jsem vystačil až do listopadu 1939.

17. listopadu 1939 nastala pro mne, jak se mi zdálo, hrozná katastrofa. Byl jsem zajat a s ostatními vysokoškolskými studenty bez soudu odvečen do nacistického koncentračního tábora. Tento zásah mne zdrtil ne proto, že byl krutý a svévolný, že se mu nedalo vůbec odporovat, nýbrž proto, že jsem v něm spatřoval naprosté ztroskotání celého devítiletého úsilí o vědomě žitý věčný život. Ani jsem si nevšiml, že jistota, kterou jsem tehdy nabyl, že budu odvolán z tohoto světa za okolností velmi nepříznivých, se v ničem nepodobala oné nabyté před devíti léty. Bylo mi dále nepochopitelné, že se nemohu opřít o jistotu, kterou jsem nabyl devět let před tím, a která až do té doby byla ve mně stále posilována novými a novými důkazy.

Zkrátka obdobně jako v roce 1930 jsem ztratil celý předešlý život a už jsme se k němu nikdy nemohl vrátit, tak jsem zdánlivě znovu ztratil roku 1939 i ten nový život, který ve mně narostl a už jsem se neměl vrátit k jeho prostředkům, jimiž se ubíral kupředu.

V tomto úvodu jsem se se svým vyznáním z velké části opakoval proto, že je v něm obsažen důvod, pro který se cítím nejen oprávněn, ale i povinen tento spis napsat.

Po dobu oněch prvních devíti let (1930 - 1939) jsem používal prostředků, které sice z prvu způsobily, že jsem zakotvil v novém smyslu života (učiniti ze svého života most do věčného života), že jsem v něm nabyl určité zběhlosti a samozřejmosti v užívání prostředků a dosahování cílů, ale nic více. Dosáhl jsem jen určitého mezistupně, s nímž se člověk nesmí spokojit, užíval

jsem prostředků, za něž má člověk dosadit nové, které se mu nabízejí a to ve spojitosti s nově postaveným cílem podle míry změněného poznání.

Nic z toho nám nikdo neřekl a nevysvětlil. Všichni, kdo mířili do zažití věčného života, používali jen různých koncentračních metod (modliteb), neměli však informace o tom, čeho je nadto zapotřebí. Potírali životem, jakým žili, svou modlitbu, a pokud žili v klášteřích, potírali modlitbou život. Obojí vedlo k depresím a výsledky odporovaly Ježíšovu výroku o jeho sladkém jhu a jeho lehkém břemeni.

Také u mě došlo v koncentračním táboře ke hluboké depresi. Ocitl jsem se tam však ve výjimečném postavení. Ti, kdo šli přede mnou a neuspěli ve světě, utíkali z něho do samoty nebo do kláštera. Kdo neuspěli v klášteře nebo v samotě, ohlušovali se naopak vírem života. Já však neměl kam uniknout. Ovšemže ostatní spoluvězni byli v obdobném postavení, ale neměli za sebou ony devítileté zkušenosti, a proto propadali buď zoufalství nebo rezignovali. Zkušenost, kterou jsem měl za sebou, mi nedovolovala ani jedno, ani druhé. Podle toho kupodivu i okolnosti, za kterých jsem tam žil, se utvářely odlišně. Stál jsem, aniž jsem o tom věděl, před novým pohledem na tzv. osudovost, kterou jedni přičítají předurčenosti, jiní hvězdným vlivům. Z těchto omylů jsem měl být náraz vyveden.

Jakým způsobem se to stalo, je mým přátelům známo. Situace se vyhroutil tak, že jsem nabyl jistotu, že budu zabit. Ve chvíli, kdy jsem měl zemřít, jsem opustil svůj život bez ohlížení, protože na ně nebyl čas. Tou chvílí se má situace změnila. Gestapák, který mě chtěl zabít - jak jsem se domníval - a při nejmenším se rozbíhal, aby mne krutě napadl, přede mnou se zastavil, svěsil už napřaženou ruku, vytřeštil oči, obrátil se a kvapem uháněl pryč. Tím, že jsem se vyprázdnil od dosavadního života, dostal jsem se na jinou úroveň, na které má fyzická smrt neměla smyslu, nebo jinak řečeno, gestapák, ze své úrovně, na mě neviděl, ke mně nemohl.

Důležitější však bylo, co jsem přitom zažil. Jako obvykle při takovém prudkém přechodu na jiný stupeň, člověk si ani nedokáže uvědomit všechny změny, které nastaly v jeho poznávání. Tak např. byl jsem vrchovatě naplněn radostí nad okamžitým poznáním symboliky Ježíšova života a jejího smyslu pro člověka a nemohl jsem si uvědomit celou řadu nových přístupů k lidem a věcem, dokud jsem si ve styku s lidmi a událostmi nezjistil, že disponuji zhruba řečeno, rozšířeným vědomím.

Zjistil jsem to teprve ve chvíli, když jsem se ocitl mezi ostatními spoluvězni, avšak už jiný než před tím. Všichni lidé, kteří v tu chvíli prožívali tak intenzivní duševní stav, že jím byli celí propojení, v tu chvíli nebyli ničím jiným, než lidmi smrtelně úzkostnými, připravujícími se, že brzo zemřou. Tímto jejich stavem jsem byl přitahován proto, že byl obdobný (nikoliv stejný) se stavem, který jsem před chvílí zažíval, obdobný v tom smyslu, že jsem jím byl také celý vnitřně propojen, pospojován. Všiml-li jsem si těchto lidí, a snažil-li jsem se jim pomoci, bylo to proto, že se mi podobali, a pro tuto podobnost jsem se snadno vnitřně spojil s celým obsahem jejich vědomí. Mohl jsem jim říci všechno, co si o sobě mysleli, jak si vysvětlovali svou situaci. Mohl jsem toto hledání příčin doplnit, respektive opravit.

Zpětně pro mne toto snadné pronikání do duševního stavu jiného člověka mělo další důležitý význam. Žil jsem svým způsobem v těch, kteří se mně podobali vnitřním propojením, a protože v tu chvíli jejich duševní život byl mým duševním životem, mohl jsem je mít bez potíží stejně rád jako sebe.

Rozšířené vědomí tedy způsobilo především ztrátu pocitu oddělenosti aspoň od některých lidí, a to od těch, o nichž byla řeč, že se propojovali svým vnitřním stavem. Pochopil jsem, proč Ježíš mohl provést zázrak uzdravení u slepce, který si nepřál nic jiného, než aby viděl, ale mohl učinit jen málo v Nazaretu, kde mu nevěřili. Jeho případ byl obdobný (nikoliv stejný, protože on byl na daleko vyšším stupni poznání) s mým.

Poznání, kterého se mi tehdy dostalo, ostatně nikoli poprvé, není rozumové povahy. Je to zažití spojitostí a sounáležitostí, které sice mohou být postupně zjištěny rozumově, jak to právě předvádím, ale velmi těžkopádně. Tak např. komplexní pochopení symboliky Ježíšova života jako cesty připravené pro nás a vedoucí nikoliv jen k fyzické smrti, nýbrž před ní k osvobození lidského vědomí od jakýchkoliv projevů pomíjejícího života, to je zkušenost, která se mi zjevila okamžitě ve chvíli, kdy gestapák přestal chtít mě zabít, a to dvojnásobným způsobem:

1. Jako faktická změna smyslu přítomného okamžiku. (Místo k fyzické smrti, která mně bezprostředně hrozila, byl jsem postaven tváří v tvář před svobodu překonávající i nejnaléhavější spád událostí).

2. Jako změna hodnocení, a to jak událostí, jednajících lidí, tak i všeho, s čím jsem se před tím potýkal a co jsem nedokázal vyřešit. Je důležité vědět, že stav, který jsem zažil, vyřeší sice všechno (a člověk má jistotu, že v něm byly vyřešeny nejzazší

problémy existence atd., ale tak temně, že nic konkrétního o těchto vědomostech nemůže nikomu sdělit), ale z nich je to zcela jasné, s čím člověk do tohoto stavu vstupoval. Ale i v tomto oboru jde o poznání tak široké, že jednotlivé jeho stránky se spíše nabízejí k otevření, ale nejsou otevřeny do té doby, než se člověk znovu pustí do řešení kterékoliv stránky. Jakmile však se pustí do řešení, je mu všechno jasné, temnoty ustupují všude, kam upře pozornost, a neustoupily by, kdyby tam pozornost neupřel. Poznání toto tedy nekončí nějakým chvilkovým osvícením, nýbrž jím začíná, stává se požehnáním pro celý život. A protože zbavuje člověka tíživého pocitu oddělenosti, stává se i závazkem vůči ostatním lidem, které pocit oddělenosti dokonce ani ještě nezačal tísnit, kteří dosud ani nezjistili, že život v času a v prostoru je životem ve velmi úzkém žaláři. I kdyby se člověk stýkal s celým vesmírem, nevycházel by ani v nejmenším z klece, ze které jsem vyšel tehdy, v onom kritickém okamžiku v koncentračním táboře. A ejhle, tento odchod z klece měl okamžitý vliv na běh událostí, které by se byly vyvinuly zcela jinak. Také běžné události přestaly mít původní smysl. Všichni, kdo mne potom zblízka v koncentračním táboře sledovali, byli svědky toho, že se mne přestalo dotýkat utrpení, dokonce fakta, která dotírala na všechny ostatní spoluvězně, např. rány, ohrožení života apod. Procházel jsem vším tím jako nedotknutelný, ale dobře vím, že jen proto, že jsem plnil úkol, který vyplýval z osvícení, jež jsem nabyl. Ježíš by byl řekl: "Dokud jsem hospodařil se svěřenými hřivnami jen pro hospodáře."

Budu-li vám teď psát o tom, jak z těžkého lidského břemene učinit sladké Ježíšovo jho, chápejte to jako součást onoho hospodaření se svěřenou hřivnou pro hospodáře. Tak budete nejbližše ke správnému pochopení napsaného. Nebylo jiného důvodu pro mou zpověď provedenou v tomto úvodu.

V Ošelíně 27. 7. 1976

Důležitá poznámka:

Texty v závorce budou čtenáře rušit v plynulém čtení. V tisku by byly zařazeny až pod vlastní text, pod čáru.

Navrhuji, abyste tedy takto přerušenu větu přečetli napřed před a po závorce. Teprve pak se vraťte ke větě v závorce.

Naše břemeno

Nikdy před tím jsem nepoznával tak jasně, jako v koncentračním táboře, že břemeno, které nese člověk, je velmi těžké. A právě tak nikdy před tím jsem vůbec nepoznával, že břemeno, které nám nabízí Ježíš Kristus, je lehké.

Za normálních okolností je lidská smrt nedohledná a utrpení přichází jen občas. V koncentračním táboře jsme však byli svědky toho, že se umíralo napořád, nikdo nevěděl, zda bude živ zítra nebo dokonce za chvíli. Tělesné utrpení bylo překryto duševní trýzní, neboť nejistota, v jaké člověk žil, a nemožnost úniku ze svízelné situace, se tak hrozivě doplňovaly, že člověku nesvítala ani nejmenší naděje na vyvážnutí nebo aspoň zlepšení pozice. K tomu všemu přispívala i mezinárodní situace. Zuřila druhá světová válka. Psal se rok 1939 a 1940, kdy náš věznitel, hitlerovský nacismus vítězil na všech frontách za strašného válečného krveprolívání, které nemělo obdoby v dějinách lidstva. Velmoci, jako Francie, podlehla v několika dnech, Sovětský svaz ustoupil daleko na východ. Polsko zmizelo z mapy světa, Československo ovšem také. Zdálo se, že celý svět padne před Hitlerem na kolena. A přece svět potřeboval jen nabrat dechu, každý v něm po svém. Jen lidem v koncentračních táborech nikdo nedopřával oddechu, nikdo neposkytoval naději. Spalovací pece dnem i nocí zpopelňovaly lidské oběti a pach lidského spáleného masa vanul do našich tváří. Vzepřít se bylo nemožné. Bylo možno jen čekat, kdy přijde na nás řada. Tehdy člověk pociťoval tíhu svého břemene, neboť tehdy nebylo rozloženo do dní a roků, nýbrž soustředně tížilo všechno najednou. Přesto však nikdo z těch, jimž nezbývala ani jiskřička naděje na záchranu, nespáchal sebevraždu, nýbrž lpěl na svém životě více, než kdykoliv před tím. To byl obecný zjev. Možno říci, že úměrně se zvyšováním nebezpečí života rostla touha po životě. Vyskytly se i snahy zachránit svůj život na úkor jiných.

Zastavme se teď u té skupiny vězňů, jimž se za těchto okolností břemeno lidského života jevílo nejen těžké, ale i podobné smrtelné chorobě v její poslední fázi.

Těmto spoluvězňům bylo srozumitelné, že jsem před devíti roky (r.1930) za zdánlivě jiných okolností považoval svůj život za svým způsobem dožitý, končící, že jsem se ho dokázal vzdát bez nejmenší naděje, že se mi v nějaké změněné podobě vrátí.

Do chvíle tohoto vyprázdnění od vlastního života, tehdy před devíti léty, náhle a nečekaně vstoupilo světlo, v jehož paprscích jsem poprvé celý dosavadní život považoval za zbytečně a planě žitý. Tehdy jsem však nevěděl, že nespáchav sebevraždu, splnil jsem základní podmínku, bez jejíhož splnění se nikdo nemohl stát učedníkem Ježíšovým.

Tehdy za dob Ježíšových se věřilo v brzký konec světa a Ježíš se dovedl ve svých kázáních opřít o tuto paniku. Řekli bychom obecně: Šel si pro člověka přesně tam, kde byl, a tehdejší člověk byl na okraji zoufalství, že všechno, co dosud podnikal, pro co žil, bude najednou obráceno v niveč, a že tedy zbytečně žil. Ještě že nám evangelia zachovala vlastní Ježíšovo líčení blížícího se konce světa, který přijde tak náhle, že lidé nestačí ani sejít se střechy, ani se vrátit z pole.

Člověk, kterého Ježíš přesvědčil, že bude konec světa a zároveň o tom, že on Ježíš, má moc ho převést přes okraj smrti do života (a proto Ježíš mohl dělat zázraky, a proto i já, jaksi v malém, jsem se musel tehdy v koncentračním táboře jevit všem, jimž jsem kázal život bez konce a cestu k němu, jako nedotknutelný smrtí a hrozbou smrtí tím, že na mne nedopadaly rány, které dopadaly na ně), mohl se stát bez překážek učedníkem Ježíšovým.

Dnes ovšem víme, že tehdy za dob Ježíšových nenastal konec světa, zrovna jako já tehdy v koncentračním táboře v okamžiku, kdy jsem přijímal "učedníky", jsem věděl, že oni tam nepřijdou o život, nýbrž že jsou tam proto, aby přišli k životu, o němž zatím neměli tušení.

První zárukou, kterou musel dát Ježíš svým učedníkům, bylo zjištění, že nikdo z nich nezemře, kdo ho bude následovat. I já v malém, jsem musel svým "učedníkům" dát slib, že nezemrou, zachovají-li se podle mých pokynů. Musel jsem jim dát podle Ježíšova vzoru i další slib, že se nemusejí bránit žádné ráně, pokud budu s nimi, protože se jim nic nemůže stát. Víte, že Ježíš doporučoval svým učedníkům, aby si nebrali ani peníze, ani meč, dokud bude s nimi.

Ježíšovi učedníci tehdy splňovali ještě další podmínku vstupu do věčného života, že své břemeno vložili na Ježíšova bedra, že už je nadále nenesli sami, nýbrž že je nesli s ním nebo dokonce on je nesl za ně.

Teď máte zaručeně dojem, že usvědčuji Ježíše ze lži. Věděl dobře, že fyzický konec světa nenastane a přesto se připojil k těm,

kteří ho očekávali a těžil z této paniky v tom smyslu, že pomocí ní získal učedníky.

Mýlíte se. On ukazoval cestu k pravému, nejen fyzickému konci světa. A protože věděl, že se mu podaří k tomuto konci některé z přítomných připravit a s nimi tam dospět, mohl říci, že už mezi jeho posluchači jsou někteří, kteří zažijí konec světa. Musíme však přiznat, že neřekl dost zřetelně, co svým koncem světa myslí. Naopak mluvil jasně jen o fyzickém konci světa, který nenastal. Užil zkrátka symboliku fyzického konce ke znázornění konce nesení vlastního břemene. Lže ten, kdo mluví k lidem různé vyspělosti, takže jen někteří pochopí to, co chce říci, a jiní se chopí doslovného znění slov a jednají podle míry svého pochopení? Důležité je, že i ti, kteří jeho slova chybně pochopili, byli schopni ho následovat a dát se jím vyvést z osidel smrti. Proto také bylo zbytečné vysvětlovat, co Ježíš fakticky myslel koncem světa. Ježíš si byl dobře vědom toho, že by byli neporozuměli, scházela-li jim ona zkušenost, která se v náboženské mluvě vyjadřuje termínem "vedení Duchem svatým". Pochopení rozumem samo o sobě nemusí mít zkušenostní příčiny a následky, a proto nemusí být tolik závazné jako zkušenost sama. Dítě, které nechává mnohokrát za sebou spadnout - k malé radosti těch, kteří je opatrují - nějaký předmět na zem, asi se náramně diví, proč předmět padá k zemi a proč nevzlétne. Dítě sice není Newtonem, který zákon tíže rozumně vyjádřil, ale nabylo téže zkušenosti jako on a dovede ji v životě využít bez potřeby úvah. Ježíšovi nešlo o to, aby lidé skončili ve filozofických úvahách, nýbrž aby jej následovali. A přitom měl na zřeteli, že cíli, na který ukazoval, nemohou porozumět. Přesto však zvolil prostředky, které by je podněcovaly k tomu, aby pochopili význam přechodu na jiný způsob hodnocení, než který byl jim vlastní, a přešli na tento způsob. Tento nový způsob hodnocení, především osobní situace, kterou jim ukazoval jako kritickou, měl za následek, že netoužili ani svou situaci zlepšit. A k tomu jim Ježíš nabízel prostředky, jejichž úvodem je vybidnutí. "Pojďte ke mně všichni, kteří jste obtíženi prací a unaveni a já vás občerstvím."

Ježíš především způsobil, že jeho posluchači pociťovali své lidské břemeno jako tíživé, a že se ho chtěli zbavit. To bylo velmi srozumitelné. Ani za našich let s nikým se nehne, komu se daří nastavovat den za dnem, až do smrti jeděním, pitím, nabýváním, po čem touží, požitky tělesnými i duševními, až k smrti. Jedině s tím se hne, kdo pociťuje své břemeno jako těžké. Ten je ochoten je vyměnit za břemeno lehčí. Ježíš počítal s lidskou vypočítavostí. Opět bych mohl opakovat, že Ježíš si šel pro člověka tam, kde

právě byl. To je velmi důležitý poznatek. Je-li správný, stává se posláním Ježíšovo universální. Mnozí lidé se už přesvědčili o tom, že i pro ně je Ježíšovo učení. Každý, kdo je ochoten vzít na sebe Ježíšovo břemeno, má k dispozici Ježíšovu nabídku ještě dnes. Ježíš fakticky každému nabízel výměnu lidského břemene za své lehké a během své učitelské dráhy také svým učedníkům dokazoval, že jeho břemeno je opravdu lehké. My si obvykle všimneme jen Ježíšových zázraků, nad kterými mnozí z nás kroutí hlavami, ale uniká nám, že Ježíš mohl prohlásit, že během putování s učedníky těmto vůbec nic nechybělo. Ti všichni nabyli zkušenost o lehkém Ježíšovu břemeni.

Odvolám se znovu na svou bezeslovní zkušenost z koncentračního tábora. Od chvíle zatčení a vstupu do tábora bylo pro mne čím dále tím jasnější, a všechny okolnosti mne v tomto mínění utvrzovaly, že břemeno, které nesu, je pro mne neúnosné. Toto mínění se proměnilo rázem v jistotu, když gestapák vedle mne ubil člověka a chystal se ubít mě. Nezáleží na tom, zda jsem nebezpečí odhadl správně či nikoliv, viz obdoba s koncem světa za dob Ježíšových, jak tento konec chápali tehdy lidé). Důležité bylo, že jsem celé své břemeno odevzdal, lépe řečeno: V okamžiku, kdy jsem si myslel, že mě gestapák zabije, vzdal jsem se svého života, protože nebylo možno odporovat, nebylo možno zmařit vůli ozbrojeného člověka, nadaného mocí nad životem a smrtí všech vězňů. Okolnostmi, ve kterých jsem se ocitl, byla navozena situace obdobná konci světa. Pro mě měl svět končit.

V té chvíli jsem bez uvažování a bez slovního doprovodu pochopil, že Ježíš nabízel svým nastávajícím učedníkům totéž, co v té rozhodné chvíli mně: Odevzdáš-li mi své břemeno a vezmeš-li si místo něho mé, nezemřeš při nastávajícím konci světa, nýbrž naopak povstaneš k věčnému životu nezávislému na konci fyzického světa. Toto bleskové pochopení mělo za následek stejně rychlé odevzdání života a okamžitou změnu situace. Gestapák se dal ode mně na útěk.

Pochopte, co z toho vyplývá: Mé hodnocení situace před útokem gestapáka mělo za následek zhoršování mé situace. Změna v hodnocení a vyvození důsledků z této změny měly za následek změnu situace, a to nejen ve faktech vnějších, že jsem přestal být ohrožován a to natrvalo, jak jsem toho byl svědkem nejen já, ale i všichni mí spoluvězni, nýbrž přestal jsem být svůj, můj život přestal patřit mně, začal patřit onomu věčnému životu, který pro své učedníky představoval nebo zosobňoval Ježíš.

Tato změna měla mnoho dalších nečekaných následků. Zjistil jsem např. ke svému úžasu, že žijí v těch, kteří svůj život považovali za zkrachovalý a stojící před zánikem. Jelikož jsem sám toto hodnocení situace překonal a situace jsem hodnotil zcela opačně, mohl jsem jim s naprostou jistotou říci, že se mýlí, že jsou pouze situací zváni k věčnému životu. Přijmou-li toto pozvání, nezemřou, nýbrž budou živi na věky, nepřijmou-li je, zemřou a ztratí i to málo, co mají.

Od té doby jsem naléhavou situaci považoval za naléhavé volání do věčného života. Naléhavé situace byly vyprovokovány vždycky zanedbáváním vyššího smyslu života, tzn. dostavily se s neomylnou přesností, když jsem se zase začal starat o **své** věci a zanedbával jsem, vzhledem k nabytému poznání, jedinou oprávněnou starost, prohlubování kontaktu s věčným životem. Tento kontakt se prohlubuje láskyplnou činností prokazovanou bez ohledu na odplatu nebo uspokojení, vědomou službou na poli nebo v domě hospodářově (jak bylo vysvětleno v minulých spisech) a jakoukoliv formou vnitřní modlitby spojovacího charakteru. Všechno vysvětlím znovu v rámci tohoto spisu na podkladě symboliky Ježíšova života.

Lidské břemeno je tíživé z několika důvodů a nejtíživější na něm je, že si jeho tíži nepřiznáme, a že netoužíme se ho zbavit. Hlavními znaky tíže našeho břemene jsou:

1. - Především nás soustavně zaměstnává, a protože soustavně, ani si neuvědomujeme, že bychom mohli být bez něho,
2. - pak nám činí starosti
3. - a tříští naše síly až k úplnému jejich vypotřebování a k fyzické smrti.

Má mnoho velkých výhod, jako: Učí nás soustřeďovat se na život ve hmotě, lpět na něm a sedět na jedné židli.

(Poznámka: Nemýlíte se, čtete dobře. Vážím si toho, že člověk lpí na svém břemeni, dokud za něj nenajde něco dokonalejšího.)

Tohoto břemene se ujímáme okamžikem zrození a ono má dlouho výchovný smysl.

Záhy své břemeno poznáváme jako svůj život, i když, pokud jsme dětmi, máme velkou přednost před většinou dospělých, že víme, že náš život ještě také někomu patří - rodičům. To už je stav aspoň polovičního osvobození od břemene. Pokud dospělý člověk patří svému životnímu partnerovi nebo své společnosti nebo

nějaké ideji, nějakému zájmu, podobá se dítěti, a je z duchovního hlediska, které měl na mysli Ježíš, na dobré cestě k věčnému životu. Patřit je opak vlastnění. Vlastnění pak je umožněno pocitem oddělenosti od vlastněného. A tak můžeme říci, že starosti, které způsobuje naše břemeno, vznikají obojím, jak touhou po vlastnění, tak pocitem oddělenosti.

Mistr Eckhart rozlišuje tři druhy vlastnění: vlastnictví života, věcí a lidí, vlastnictví vědění a dodejme citů a konečně vlastnictví vůle. Toto trojnásobné vlastnictví člověka dokonale vězní na úrovni vědomí, na které se nachází. Bylo by dobře, kdybych vysvětlil, proč vězní, a že toto věznění má také své výhody i pro cestu, kterou ukazuje Ježíš.

Trojnásobné vlastnictví je spojeno a propojeno naším pocitem jáství. Pocit já nám neumožňuje správně vidět věci a sebe. Podám o tom důkaz známý z džnana jógy.

(Podrobnosti viz Paul Brunton: Hledání nadjá.)

Můj prst na ruce nejsem já, je to můj prst, přivlastňuji si ho. Ani celá ruka nejsem já, ale patří mně. Podobným způsobem mi patří celé tělo. Na jedné straně přesně rozlišuji, co mně patří, a na druhé straně své tělo považuji za sebe, zatímco mi jen patří. Takových nehorázných, ale svým dopadem tragických chyb se dopouští naše já celou řadu. Ztotožnění našeho já s naším tělem, i když je chybné, má své výhody. Vytváříme ze svého těla střed, ze kterého pak vycházíme ke všemu kolem sebe, a do mozkové kůry ukládáme jako k sobě všechno potřebné i nepotřebné, zakládáme na tomto skladovacím principu paměť, bez níž by život na lidské úrovni nebyl možný. A přece je to právě paměť, která nám znemožňuje vzestup na vyšší, než lidskou úroveň. V paměti totiž zatím není nic, co napřed nebylo ve smyslech a co nebylo rozumově zpracováno. Ve smyslech je jen to, co jsme začali vnímat od začátku svého života na zemi. Paměť nás tedy jen ujišťuje o tom, že život začíná a končí a v těchto mezích má nějaký obsah. Nic více nedokáže. A to je málo. Tato omezenost představuje klec, ve které se pohybujeme a dále nemůžeme, pokud se skrz ni neprobouráme, aniž bychom přitom porušili své vědomí.

Chápat se vlastního života, který pomíjí, znamená spojit se osudově s ním, zaniknout s ním. Ježíš to vyjádřil slovy: "Kdo hledá svůj život, ztrácí jej." A dále říkal, že kdo přestává vlastnit tento pomíjející život, ten nachází život věčný. Ježíš to řekl krátce: Kdo ztratí **svůj** (tady je naznačeno ono vlastnictví) život, ten jej nalezne."

Pokud se týče oné složky lidského břemene, kterou Eckhart (1260 - 1327) nazývá vlastnictvím vědění, budu se asi muset omezit jen na okrajový základní rozbor této věci.

Ježíš dobře věděl, že veškerá lidská moudrost a vědění pro svou povahu a dosah přímo vylučují vědění, kterému on učil. Proto blahořečil Otcí, že před moudrymi tohoto světa skryl moudrost jím přinesenou.

Vědění nabyté pomocí rozumového poznání má povahu postupného získávání vědomostí. Je to stavba, která začíná jednoduchými poznatky u dítěte a končí velmi složitými a vzájemně propojenými poznatky dospělého člověka. I když nejde o dospělého člověka - učenice, dalo by se snadno dokázat, že vědomosti, které má, jsou skutečnou pyramidou kamenů vědění, z nichž jeden stojí na druhém a kromě toho jsou vzájemně prokládány do sebe a pokládány vedle sebe. Mohli bychom si to snadno dokázat např. na matematice. Začíná se v ní se znalostí číselných hodnot. Dvě mají větší váhu, než jedna atd. Přejde se na sčítání hodnot a jejich odčítání. Násobení se vyvozuje ze sčítání, dělení z odčítání. Umocňování se vyvozuje už ze sčítání a násobení. Odmocňování už ze všech dříve jmenovaných matematických úkonů. Všechno to dohromady nám umožňuje pochopit logaritmování. Zde končí tzv. elementární matematika. Jen znalost celé elementární matematiky bez mezer nám umožňuje porozumět vyšší matematice, která je poměrně snadnou záležitostí pro každého, kdo zvládl bez mezer elementární matematiku, a je naprosto nedostupná, kdo ji nezvládl. Celá matematika jak v částech, tak i v celku je užívána v nejrůznějších vědních oborech. Na teorii je postavena praxe. A protože z různých vědeckých a technických faktů se dají odvodit obecná matematická pravidla, různé formulky, jimiž se z přístupní použití matematiky i těm, kteří sice matematiku potřebují, ale nejsou příliš vybavení jejími teoretickými základy.

Není divu, že vědec nebo technik podlehne kouzlu těchto vzájemně skloubených vědomostí a založí na nich své postavení a ustrne v začarovaném kruhu nabytých a používaných vědomostí. Podobně je tomu s filozofickými, lékařskými a jinými vědomostmi postavenými na postupném rozumovém zvládnutí kteréhokoliv oboru lidského vědění, řemeslem začínajíc a atomistikou končíc. Ne náhodou začal Ježíš se zvládnutím řemesla, tesařství, aby mohl ukázat, za jakých okolností lze provést nadstavbu nad lidským vědění a kam až tato nadstavba sahá. Ze zcela opačného konce zvládl rabínskou moudrost. Byl rabínem, aby

dokázal, že i tato moudrost duchovní podstaty má svou nadstavbu, a jak je možno ji zvládnout.

Dokázal svým životem, že nadstavbu nad běžnými lidskými vědomostmi a dovednostmi je možno zvládnout zcela jiným způsobem, než postupným navršováním vědomostí a zkušeností jedněch na druhých. Jakmile se stal výtečným rabínem, a patrně i dobrým řemeslníkem, neulpěl na tomto stupni vědění, nýbrž dokázal jednoho dne od něho odejít jako nikoli od nepotřebného, ale už dosaženého, a tím překonaného poznání. Stojí v Jordánu a **dává se** křtít. To je pro nás zatím záhadné počínání na tomto stupni vysvětlení. Všimněme si však, že tento křest dokonale mění jak způsob jeho života, tak i jeho schopnosti a možnosti vědění. Najednou přechází do období, které se vyznačovalo v očích svědků jako období oplývající nadlidskou mocí, jejímž výsledkem byly např. zázraky, což ovšem bylo to nejmenší z výsledků oné změny, ale přitom to nejnápadnější, co jej navenek odlišovalo od ostatních lidí.

Nazveme-li ono nabývání vědomostí, jak jsme si je ukázali na matematice, lineárním nabýváním poznatků, což je jakési přiřazování jednoho poznatku ke druhému a dalším v jakési řadě, linii, pak ono poznání, které nabyl Ježíš v Jordáně při křtu, vůbec nemá povahu lineárního poznávání, nýbrž prudkého vybočení z něho.

Upozorňuji, že křest v Jordáně ukazují jen jako snadno pochopitelný přelom ve způsobu poznání. Nejde mi vůbec o to, že tam na povrchu jde o formu křtu, nýbrž o ukázkou nám neznámého způsobu nabývání zkušeností, které nemá povahu lineárního přiřazování nového ke starému, nýbrž náhlého vlití nového, kvalitativně vyššího do soustavy lineárního poznání, čímž celá tato soustava se dostává do vyšší polohy a do podřízené závislosti na onom vlitém. Asi jako principy elementární matematiky jsou používány nově ve vyšší matematice.

Uvedu pro názornost příklad z vlastního života. Když jsem v sedmnácti letech zažil první vlnu tohoto vlitého poznání, měl jsem pro jeho obsah, který nijak nenavazoval, jak se mi zdálo, na dosavadní mé poznatky z jakéhokoliv oboru a z jakékoliv životní zkušenosti, jasný dojem, že jsem si nic z toho, co jsem se dozvěděl, nezasloužil. Přitom rozsah tohoto prvního vlitého poznání byl tak značný, že jsem si byl vědom jeho nekonečnosti. Potom jsem si zjistil, že se o toto vlité vědění mohu opřít, i když jen svitlo a odešlo, odkud přišlo, zjistil jsem, že už tu se mnou nějak jinak je, než svým nečekaným vpádem do mého života, že se stává

němým svědkem mého poznání, myšlení a jednání, aniž jsem mohl říci jak.

Jistě jste pochopili, že toto vlité poznání si nelze zasloužit postupným učením, nebo postupným získáváním zkušeností. A kdybych vám líčil všechny okolnosti, za kterých k tomuto vlitému poznání došlo, jak jsem učinil jinde, např. ve spisu Umění žít, pochopili byste, proč Ježíš svým životem na zemi ukazoval, za jakých podmínek toto vlité poznání zákonitě vstupuje do lidského života, že má také své kvalitativní stupně, a že tedy je možné **také** jít cestou, kterou svým životem a komentářem k němu naznačil, ale obecně řečeno, nikoliv jen tím, že se dosahuje, že se jde za něčím, nýbrž stejnou měrou také tím, že se dokáže od dosavadního bez ohlednutí odstoupit. Obecně by se dala tato metoda nazvat intenzivním prožíváním přítomnosti bez ohlednutí dozadu, jako by nebylo nic předcházel, a bez spřádání budoucnosti, jako by už nic dalšího nebylo.

Protože Ježíš zažil vlité poznání, mohl prohlásit, že moudrost nabytá postupným poznáváním se ubírá úplně opačným směrem, než vlité poznání, které ono nikdy nemůže obsáhnout, a že tedy tato vlitá moudrost zůstane skryta moudrým a učeným tohoto světa, pokud ovšem nebudou umět odstoupit od svých lineárně získaných poznatků. A on dobře věděl, že takový odstup je tím těžší, čím více těchto lineárních poznatků člověk má.

(To je ono vlastnictví vědění, které člověka připoutává k sobě, nebo dává člověku možnost, aby se začal milovat novým jemnějším, méně poznatelným, ale neméně nebezpečným způsobem, který člověka zotročuje.)

Ony se nakonec podobají břemenu, bez něhož se nedokáže obejít, a které ani nedokáže ze sebe sejmout. Lidské, lineárním způsobem získané vědění se stává příživníkem, který si žádá pro sebe stále více pozornosti a stravy, až začne mučit samotného svého nositele.

V této souvislosti je nutno říci, že Ježíš nikoho neměl k tomu, aby začal jednat nerozumně, nýbrž aby si začal být vědom toho, že nad rozumovým poznáním je ještě nějaké vyšší, vlité, kterému, pokud je nám k dispozici, musíme dokázat podříditi svůj rozum. Dále ukazoval, že toto vlité poznání má osvobozující povahu už také proto, že není něčím vlastnictvím, a jakmile jím začne být, už jím není, už není vlitým poznáním.

Konečně jsme u nejmocnějšího pouta, které člověku, tak jak je užívá, vůbec nedovoluje vejít do věčného života. Je to lidská vůle.

Kdyby byl Ježíš svým životem neukázal nic jiného, než jak jinak užití lidské vůle, než je nám známo, už tím by byl učinil objev, který pro svou závažnost nikdy nebude mít obdoby mezi lidskými objevy. Tento spis bude hlavně věnován výkladu o objevném způsobu užití vůle, jak navrhuje Ježíš. On ukazuje svým životem jak techniku, tak i umění cesty do věčného života.

Kdybychom se omezili ve výkladu na technickou stránku této cesty, mohli bychom říci, že jejím základem je neobvyklé a na každém stupni duchovního pokroku rozličné užití vůle. Člověk se liší od zvířete tím, že se se svou vůlí může rozběhnout za hranice zvířecího uplatňování vůle, které je stereotypní, neboť je vedeno pudy. Nutno říci, že dosud ani nevíme, jaké rezervy má člověk v oblasti vůle, a to jak po stránce negativního užití. Negativním užitím zde nemyslím ničení, nýbrž trpné užití vůle, které právě na cestě ukázané Ježíšem, má ničím nenahraditelný význam.

Zatím stačí říci, že vůle vedená rozumovými nebo citovými motivy, jak jsou zatím známy, je dokonalým věznitelem člověka v oblasti času a prostoru, znemožňuje mu vstup do věčného života, který není závislý na časoprostoru. Člověk si svým dosavadním užitím vůle vytváří břemeno, které ho neomylně vede k fyzické smrti se ztrátou vědomí, zatímco užití vůle, jak je doporučuje Ježíš, vede k nabytí vědomí, které se neztrácí fyzickou smrtí. Proto mohl sv. Pavel, když zažil toto svobodné vědomí, zvolat: "Smrti, kde je tvůj osten?"

Všechna zmíněná břemena dohromady spojuje a na sebe bere náš pocit jáství, spojený s pocitem tělesnosti.

Pocit jáství je podobně utvořen jako podobný pocit u zvířat - a promiňte mi - též u rostlin. Zvláště u zvířat od chvíle jejich narození můžeme zvlášť bezpečně usoudit, na čem je tento pocit postaven. První zformování tohoto pocitu je způsobeno vrozenými schopnostmi, vloženými patrně do biologického programu, záznamu dotyčného tvora. Ten program je hmotně zapsán v každém organismu. A tak malá muška umí létat hned po narození, malé housátko umí bez učení štěbetat tak, aby mu jeho matka a ostatní housátka rozuměly. Měl jsem možnost např. vyzorovat prudce se rozvíjející rozsah signálů housat a mladé husy, neboť jsem v předškolním věku zvládl celý rozsah signálů dospělé husy. Přesvědčil jsem se potom, že např. způsob signalizace obsahem, smyslem i formou je totožný u husy čínské s husou evropskou. Nemohl být odposlouchán, jako je tomu u řeči člověka. Podobné pozorování jsem dělal u lidských novorozeňat. Např. vrozený pohybový systém je tělesně zvládnán daleko méně snadno, než je

tomu u zvířat. Je to patrně způsobeno tím (kromě jiných důvodů), že se najednou rozvíjejí mnohem diferencovanější vlastnosti, než jaké se rozvíjejí u zvířat. Dalo by se říci, že na tutéž základní živou hmotu je navaleno mnohem více úkolů. Nelze je proto zvládnout ve stejné době. Kromě toho do žádného lidského orgánu se nepřesouvá tolik podivuhodných schopností jako do zvířecích nebo do rostlinných orgánů. Uvádím jen jako příklad tykadla včely a psí nos. Zvířecí orgány zastupují do potřebné míry ústřední úlohu mozku, který u zvířat není tak vyvinut. Zkrátka vývoj tam šel jiným směrem. U člověka k universalitě, jejímž východiskem je lidský mozek, u zvířat ke specializaci, jejímž východiskem jsou různé orgány.

S universalitou mozku je to myslím tak, že člověk může rozumem pochopit nejen konkrétní, ale i abstraktní záležitosti, takže se může daleko snáze přizpůsobit jak stávajícím, tak i předpokládaným životním podmínkám. Tam, kde by rostlina nebo zvíře zahynuly pro neschopnost se přizpůsobit, tam se člověk dokáže zařídit tak, že přežívá. Avšak nejen to. Tam, kde končí stereotyp různých druhů rostlinného a zvířecího života, přes nějž zvíře nebo rostlina nemůže překročit, tam teprve začíná lidský život v pravém slova smyslu. (Ponechávám stranou delfína, který je zřejmě jakousi obdobou člověka v tekutém prostředí.)

Tak zvaný zdravý lidský rozum je tedy nepostradatelným východiskem na další pouti člověka, o které budeme mluvit. Protože však lze zaujmout různá rozumová hlediska, čili protože rozum nikdy neposkytne a neumožní pohled ze všech stran, stále bude platit: kolik hlav, tolik různých mínění. Každý člověk, i když přistupuje k řešení téhož problému, nenastupuje na téže stanici, aby dospěl k témuž cíli, nýbrž se přibližuje k cíli z nejrůznějších stran a z různých vzdáleností. Někdo je vlivem rozumového stanoviska, které zaujal, blíže určitému cíli než jiný, i když míří k témuž cíli. Protože zaujaté stanovisko tvoří důležitý předpoklad, řekněme jeden z hlavních článků vnitřní připravenosti člověka ke všemu, co má podnikat, nesmíme nikdy podceňovat nebo přehlížet rozumovou stránku věci. Poradme se vždycky s rozumem, ale nechtějme od něho více, než co nám může poskytnout, východisko. Budeme se také muset naučit přimět rozum k mlčení tam, kde jsme se octli za jeho přirozenými možnostmi. Nedokážeme-li to, stane se nám na další cestě břemenem, které pro jeho tíhu nás donutí ustát v pokroku.

A co bylo řečeno o rozumu, to platí v celém rozsahu také o našem pocitu jáství.

V této kapitole vám ještě příkladem ukážu umlčení rozumu a jáství s jeho potřebou vlastnit na dvou úsecích Ježíšova života. Symboliku Ježíšova života jsem sice už v několika spisech rozvedl soustavně, ale jen na určité úrovni, kterou jsem si netroufal překročit, ale s vědomím, že můj výklad se neponese na nejvyšší možné úrovni. Zbude-li mi na to čas a odvážím-li se toho, vysvětlím jednu symboliku Ježíšova života ještě na vyšší úrovni. Zatím se budete muset naučit číst mezi řádky. Jsem opatrný nikoliv z nějakého tajnůstkářství, nýbrž abych vás, kdo čtete, ušetřil přílišné zodpovědnosti. Vědění vyššího druhu nese s sebou velkou zodpovědnost, která spočívá hlavně v tom, že člověk má povinnost uskutečnit, čemu se naučil a co uznal za správné. Neučiní-li to, způsobuje si utrpení, protože vzniká nerovnováha mezi poznáním a jeho uskutečňováním, a ta je bolestivá pro vzniklé napětí, které se projevuje vnitřně i zevně, ale má svůj původ jedině v člověku samém.

Nuže, k oněm dvěma úsekům Ježíšova života. Po narození Ježíše v Betlémě bylo nutno utajit jeho pobyt před Herodem, aby dítě nezabil. Toto utajení je rozvedeno ve třech podobách: utajením ve stáji, mlčením svatých tří králů a jednáním (úprkem) Panny Marie a sv. Josefa. Tato tři líčení jednoho jediného úkonu utajení nám ze všech lidsky dostupných stran vysvětlují, jak si máme sami počínat na onom úseku vývoje.

Jiné umlčení jáství se líčí bojem Ježíšovým na poušti se Satanem. Zase je tu jediný úkon vůle převeden do tří časově rozlišených fází. Ježíš byl hnán duchem na poušť, aby se postil. Ježíš podstupuje vítězný boj se Satanem, kterého přivolal svým půstem a zlačněním. Ježíš přijímá od Otce, jak výslovně řekl, své učedníky a mezi nimi také Jidáše (= Satana, jáství) jako hřivnu, se kterou má hospodařit, a to velmi zvláštním způsobem. Toto hospodaření je velmi výstižně popsáno a vysvětleno několika poznámkami evangelíí o Jidášovi, jeho funkci a smrti. Zatím jen nezapomeňte na velmi důležitou poučku vyplývající ze symboliky Ježíšova života, že naše jáství, právě tak, jak nám umožnilo ve fázi pouhého pomíjejícího života plně jej rozvinout a prožít (bez čehož by nebyl možný další postup), tak nám umožní jednou dostat se na kříž, umřít pro všechno pomíjející a vstát z mrtvých do věčného života.

Z tohoto předpokladu vyplývá další důležitý poznatek, který nám Ježíš vysvětluje radou: "Vezmi svůj kříž každý den a následuj mne."

Naše břemeno, jak jsem vám je vypočetnil, je zpočátku naším křížem. Nejsme ještě schopni hned od počátku nést Ježíšovo břemeno, které je sladké. Musíme se naučit nést své břemeno, ale už ne sami, už nežijíce pro sebe, nýbrž hospodařice pro hospodáře, jak se symbolicky vyjadřuje Ježíš. Tento symbol zatím chápejte tak, že zaměníme smysl svého života za nový. Pokud neseme své břemeno, svůj kříž jen pro sebe (třeba v tom nejširším slova smyslu, kvůli všemu, co vlastníme jedním z oněch tří způsobů), odsuzujeme se k podobnému osudu, jaký mají zvířata. Umřeme jako ona bez vyšších následků. Poslechneme-li však Ježíše, začneme si ho přát následovat (rozuměj do věčného života a nikoliv až po smrti), zapřeme-li sama sebe, a za všech okolností poneseme svůj kříž, brzy dokážeme jej nahradit Ježíšovým břemenem, řečeno nesymbolicky, začneme zakoušet vnitřní svobodu.

Pokusme se však vysvětlit všechno od začátku na symbolice Ježíšova života.

Symbolika našeho a Ježíšova života

Zatím vás musím požádat za prominutí, že vám navrhu, abyste se zamysleli nad tím, zda události kolem nás, které k nám zdánlivě přicházejí jaksi zvnějška, nejsou snad také ohlasem symbolizujícím naše vnitřní účastenství na nich, kterému zatím nerozumíme. Bude se vám zatím zdát asi neuvěřitelné, že vnější události do jisté míry symbolizují úroveň našeho vnitřního života, o které vcelku nic nevíme, čili, že příčiny událostí, (za které nemůžeme) a které, jak se lidově říká, "jsme si nespískali", nebo ke kterým jsme přišli "jako slepý k houslím", jsou nám utajeny jen proto, že sebe neznáme. Především situace, které nezvládáme, rádi přičítáme někomu jinému, ať už osobám, poměrům, osudu nebo hvězdám.

Hned zpočátku se odvolávám na Ježíše, který se modlil nad svými katany. "Otče, odpusť jim, neboť nevědí, co činí." Ježíš si byl dobře vědom toho, že co se s ním děje, také mu náleží, že je to následek jeho vývojové úrovně, a že tedy za nic nemohou ti, kteří jaksi zvnějšku svým jednáním pouze potvrzují jeho znalost souvislosti mezi vnitřním stavem a událostmi. Ježíš viděl v zevních událostech slepé vykonavatele jeho vnitřních potřeb, a proto všechno, co se dělo kolem něho, mělo jen symbolický charakter, nepoučenému účastníku těch dějů nic nevysvětlovalo. To ovšem zároveň znamená, že naprosto nebyl odevzdán do osudu, nýbrž

naopak, že vyvolával události kolem sebe svým vnitřním stavem i svou obezřetností a poučeností o tom, "co se má stát" a "co se nemá stát", čili že řídil události podle potřeb svého vnitřního vývoje. Nedal se např. kamenovat, nedal se prohlásit králem ale posílil Jidáše v jeho rozhodnutí ho zradit a vydat soudu (dal mu první sousto při poslední večeři a vybídl ho, aby jednal rychle), nebránil se křivým svědkům, dal se ukřižovat. Zkrátka přebíral si události, některým dával průchod, urychloval je daleko výrazněji vnitřně, než jak je patrné z vyprávění Nového zákona.

Zatím nevíme, že děláme totéž, co Ježíš, jenže s tím rozdílem, že nevíme, že to děláme, a že se neznáme, neznáme východisko. Naše počínání je proto zmatené, a podle toho vypadají události kolem nás.

Naši psychiatři dobře vědí, že čím více někdo viní ze své situace okolí, tím méně je normální. V krajním případě, již ve vyloženě chorobném stavu, člověk se cítí všemi pronásledován, všichni mu křivdí, všichni jsou proti němu apod. Mezi tyto lidi patří většinou ti, kteří se napřed mají příliš rádi, myslí jen na svůj prospěch, neberou ohled na druhé a tak to pokračuje dále. Vlastnění je opravdu nejtěžším břemenem člověka, a mělo by být považováno za nenormální stav. Nejhorší na tom je, že vede k nežádoucí deformaci lidských vztahů, a tím i k událostem, které se podobají svými účinky nakažlivým chorobám. Takovým hromadným nákazám jako je nacionalismus a podobná třídění lidí podle všech možných hledisek, potom ovšem jednotlivců těžko čelí a nezbyvá mu se neangažovat nikoliv jen zevně - to není rozhodné -, ale hlavně vnitřním zaujetím nebo odporem. Obojí ho spoutává.

Proto Ježíš radí jako správné východisko, dokud člověk sebe nezná: "Vezmi svůj kříž".

K tomu však člověk nutně potřebuje velkou dávku sebezáporu ("zapři sama sebe"), aby nezačal reptat nebo sebe litovat nebo sebe oslavovat, když se mu sebezápor daří. Slova Ježíšova jsou však jen součástí poučení jeho životem. Ke každým Ježíšovým slovům je třeba připojit znalost symboliky Ježíšova života, obojí skloubit dohromady a harmonicky použít podle úrovně, na které se člověk nachází.

Symbolika Ježíšova života má tím větší význam, že ukazuje, kdy je lidské já člověku požehnáním, a kdy je mu Satanem. Z předcházejícího výkladu je nám už jasné, že naše tělo není naším já, ale teď se dovídáte, že člověk není ani svým já. Rozdíl mezi já a člověkem zatím jen povrchně vysvětlím základní

poučku ze symboliky Ježíšova života. V této symbolice Ježíšova života náleží k pojmu Ježíš jednak časové období od vstupu židovského národa do dějin (protože se v něm narodil), nikoliv tedy jen jeho život od narození v Betlémě, a pak až do rozchodu s ním, jednak věcné prostředí, ve kterém žil a také všechny osoby, ke kterým měl nějaký vztah, a to zase v míře této závislosti. Součástími Ježíše je mi jak Panna Maria, sv. Josef, učedníci - to jsou kladné složky -, tak i Herodes, Jidáš, farizeové a zákoníci - záporné složky -. Víím, že tento výklad je zatím šokující pro vás, protože ani ve svém životě se nehlásíte např. k zevním událostem jako k něčemu, co je součástí vás samých. Tím si však znemožňujete, abyste se s nimi jednak vypořádali, jednak se jimi mohli dát poučit o tom, co máte v daném okamžiku dělat. Za této nízké úrovně sebepoznání (že sebe nepovažujeme ani za součást celku, ve kterém žijeme, ani za výplod vývoje, který nás předcházel, ani za stav vůbec), hodnotíme události jako příznivé a nepříznivé, přičemž se musíme neustále přesvědčovat, že co se nám jevílo jako špatné nebo nepříznivé, ukázalo se být dobrým a naopak. Nás tento soustavný sebeklam však nevyvádí z míry. Zvykáme si sebe obelhávat. Z chybného hodnocení přecházíme k chybným činům a pak tomuto začarovanému kruhu říkáme nepřekonatelný osud.

Zastavme se na okamžik u poznávání sebe samého. Znalost vlastností, které máme, znalost možností, které se nám nabízejí jako výsledek různé kombinace myšlení a činů, to všechno není nic jiného, než poznávání vnitřních stran klece, ve které se pohybuje. Cesta, kterou nám nabízí Ježíš, vede napřed k pohledu na klec zevnějška a pak osvobození se od klece. Upozorňuji, že pohledem na sebe zevnějška nemíním prostorové vymístění vědomí, jako se stává při různých transech, při kterých se např. někdo dívá na své tělo a se svým vědomím stojí mimo ně. To by byl stav krajně nežádoucí, vedoucí jen z jednoho vězení do druhého, třebaže širšího. Při takových stavech by si člověk nakonec mohl myslet, že je svobodný, ale jeho stav přeneseného vědomí by se jen navlas podobal stavu člověka, který fyzicky zemřel a dívá se, jak jeho tělo pohřbívají, zůstává však přitom stále oddělenou bytostí jak od ostatních, tak i od věčného života (myslím bytostí oddělenou svým vědomím).

Co tedy rozumím pohledem na sebe zevnějška? Je to osvobození od veškeré závislosti na čemkoliv, co v nás vzniklo od narození na tento svět, včetně těla, ale bez ztráty vědomí, které, jak se při takovém sebepoznání dovídáme, existovalo nezávisle na těle i před existencí našeho těla. Nežjišťujeme to prožíváním

nějakého děje nebo nějakou časoprostorovou představou, nýbrž prostě překonáním povídací mysli a objevením mysli, která "nazírá" bez pomoci smyslů a rozumových úvah. Tomuto stavu mysli Ježíš učí velmi trpělivě symbolikou svého života a ukazuje všechny cesty, jimiž k němu lze dospět. Buďte bez starosti, půjdeme po stopách tohoto jeho učení.

"Pohled zvnějška" je samozřejmě chabým vysvětlením toho, že už se svým vědomím nejsme uzavřeni uvnitř klece, že jsme se zbavili pocitu oddělenosti, jak od všeho časoprostorového, tak i od všeho bezprostorového a nadčasového. I když tento stav zpočátku má velmi prchavý charakter a zprostředkuje se jím jen velmi obecné a temné poznání, přece jen už jím bylo zasazeno semeno, které časem vydá stonásobný užitek.

Nyní se pokusím zpřístupnit pochopení symboliky lidského života těm, kteří nezažili "pohled zvnějška" na svůj život.

Doporučuji vyjít z nějakého reálného předpokladu. Tak např., že všechno ve vesmíru se nějak pozitivně nebo negativně vyvíjí. Tohoto vývoje není ušetřen ani člověk. Podle dosavadního průběhu dějin lidstva možno předpokládat, že se člověk vyvíjí pozitivně, že narůstá do dokonalejšího prožívání života, a že se k tomu zlepšují jeho podmínky jak fyzické, tak i duševní.

(Neberu ohled na absolutní a relativní přelidnění, které znamená zhoršování podmínek života, nýbrž jen na fyzickou a duševní vyspělost jednotlivce.)

Po stránce tělesné je vývoj člověka téměř dovršen. Přesvědčil jsem se, že lidské tělo unese daleko větší poznání, než jakého je toho času nositelem. To je velmi důležitý předpoklad. Nevyvinutý organismus by nesnesl určitou výši poznání, o kterém bude řeč a zničil by se jím. Avšak se svým duševním rozhledem nejsme ještě dost daleko. Se svým inteligenčním kvocientem stačíme jen na dobývání uvnitř klece, tj. vesmíru ve velkém i v malém. Jsem si jist tím, že nedostatek není v mozkové kůře, nebo někde jinde ve fyzickém těle, nýbrž ve způsobu užívání lidských možností. Způsobem, jakým se dnes využívají, nelze ani dospět příliš daleko. Jiné způsoby užití duševních schopností, které jsou známy už ze starověku, ale byly rezervovány jen pro jednotlivce, např. v Řecku a na Blízkém Východě pro tzv. zasvěcence různých mystérií, a byly motivovány nábožensky, poprvé byly popsány symbolikou Ježíšova života a nabídnuty každému člověku. Jsou-li jednou vysvětleny, jsou každému přístupny bez ohledu na jeho víru, jsou zkrátka pro všechny, právě tak, jak předpokládal Ježíš. Víím, že za dnešního stavu věcí je obecně platná symbolika života,

kteřou bych nazval východisková. Jejím rozluštěním je možno neomylně zjistit, z jakého bodu člověk vychází, kde právě je. A sluší se říci, že není, i když jde o jednoho a téhož člověka, ani chvíli ve stejném výchozím bodě. Tato ustavičná proměna tváří v určitém rozmezí, neumožňuje člověku odstartovat na další cestu. Za takového stavu věcí se podobáme lidem bez opory, kteří se topí v prostředí, ve kterém žijí.

Ježíš ukázal na více událostech svého života, že je nutné, aby člověk pevně stál na určité základně, třeba byla, objektivně vzato velmi problematičká. Chromý u rybníka Bethesdy stál pevně na této základně a neměnil tvář, vysloužil si pomoc Ježíšovu. Chápejte, že jde o symbol, který znamená: Měl možnost jít dál, neboť měl v ruce prostředky, jimiž dokázal přivolat jiné vyšší síly, dosud jemu neznámé, ale existující v téže oblasti, ze které původně očekával pomoc.

Dále předpokládám, že jednostranně užíváme vůle, že ji nedovedeme užít jinak, než abychom něčeho nabyli. Pak ovšem průběh našeho života symbolizuje všechny důsledky špatně nebo dobře použité vůle. I když milujeme, dopouštíme se téže chyby jako při ostatní činnosti. Chceme vlastnit předmět své lásky, málokdy si přejeme jen mu patřit, což by představovalo jeden z nových, vyšších, dosud nepoužitých způsobů užití vůle. Užije-li se vůle jinak, než jak ji užíváme dosud, je pochopitelné, že se také jinak utváří náš život. A Ježíš ukazuje, jak jinak se utváří život, použijeme-li vůli způsobem, jaký navrhuje pro různé stupně vývoje. Ježíš nás předchází, sám postupuje všemi stupni, kterými i my můžeme projít, a ukazuje, že nejdůležitějším prostředkem, jak se ocitnout na dalším stupni vývoje a jak na něm dospět ke zralosti, jest nové, na každém stupni jiné užití vůle. Přesně tak, jak se užije vůle, tak se utváří i život i poznání. A čím výše se kráčí, tím dokonaleji je průběh života závislý na novém a důsledném užití vůle, až k úplnému osvobození od časoprostorového prostředí! Ježíš jednou řekl učedníkům: "Teď nemůžete za mnou přijít tam, kam já jdu... ale připravím vám cestu..."

Tato poučení nejsou určena k tomu, aby se uspokojila lidská zvědavost, nebo aby se dalo odpovědět pouhou rozumovou úvahou na každou otázku druhu: "Čeho je symbolem ta nebo ona událost?"

Smyslem těchto poučení je získat postupně takovou míru informací, abychom mohli svůj život rozvinout do vyšších úloh bez zbytečného utrpení. Šplháme-li se nevědomě dále, než kde jsme,

obyčejně za to platíme velkým utrpením, protože se dopouštíme velkých chyb na každém kroku.

Je obdoba mezi překážkami, na něž ukázal svým životem Ježíš, a mezi překážkami a těžkostmi, které se nám staví do cesty i při životě, který směřuje pouze do hrobu. Mluvím o období, nikoliv o stejnosti, protože náš život se pohybuje na úrovni, ze které Ježíš teprve vychází, ale na níž už není při svém narození, v Betlémě. Něco jiného je, pojmeme-li Ježíšův život šířeji, tak jak on si to přál. Víme dobře, že by bylo nedošlo k narození Ježíše v Betlémě, ve stáji,

(Můžeme si už tyto symboly překládat, i když jsem je vysvětlil buď v jiné knize, nebo je teprve vysvětlím. Narození ve stáji znamená objevení se věčného života v těle, a protože v živém těle, tedy do značné míry i ve vědomí.)

kdyby mu byla nepředcházela vůle židovského národa, řízená po staletí záměrně k tomu, aby se zjednaly podmínky pro tuto událost.

Máme-li porozumět tomu, co sami máme dělat od samého počátku, z pozice, ve které jsme, musíme se buď spokojit s Ježíšovým komentářem, který svými slovy a **jednotlivými** činy přidal k podstatě a smyslu svého života, nebo pojmout Ježíšův život šířeji, tak, jak o něm vykládal dvěma učedníkům jdoucím do Emaus, s odvoláním, tedy odvolávaje se na proroky a na dějiny Starého zákona. Toto druhé je bezpečnější metoda. Kdo by dneska tvrdil, že jeho život začal ve chvíli zrození na svět, dával by najevo, že nedbá na vývoj, který musel prodělat lidský rod před tím. Nějak zázračně se tu nikdo jako hotový člověk s mnoha genetickými zkušenostmi neobjevil. Ani Ježíš by se byl nenarodil v Betlémě a nemohl by se tam narodit ve chlévě, kdyby nebyl staletí před tím židovský národ našel cestu do věčného života. Izraelský národ uzavřel s Bohem, kterou výstižně starozákonní proroci nazývají manželskou láskou. Ani v nás se nemůže zrodit vědomí věčného života, jestliže buď neuzavřeme s Bohem obdobnou smlouvu, nebo, pokud jsme nevěřící, nesplníme podmínky, za nichž dochází k proniknutí vědomí o věčném životě do našeho běžného, bdělého stavu, nikoliv jen do spánku. Kdo neuzavřel s Bohem smlouvu, obdobnou manželské smlouvě lásky a věrnosti, anebo, kdo nevystihl podmínky, o nichž ještě bude řeč, ten i při nejlepší a nejpřímnější snaze nedospěje na cestě do věčnosti příliš daleko. Jejich zasvěcení se zastavuje na poučování ve spánku, neboť za stav snění nemohou, nejsou za něj stejnou měrou zodpovědní jako za bdělý stav. Dokonce se děje obdobně,

co se dělo s židovským národem, že když někdo uzavře s Bohem smlouvu a pak ji neplní, "je za to trestán", ve skutečnosti sám se ztrestá. Pokud nevěřící splní podmínky vstupu věčného života do jeho vědomí, je to totéž, jako když věřící uzavře smlouvu s Bohem. Nesetrvá-li však potom způsobem svého života a jeho cílů na úrovni, na kterou jednou vstoupil, také "je za to trestán". To se stalo Walt Whitmanovi, Kierkegaardovi a jiným, kteří zažili tzv. kosmické vědomí, jak se neodborně říká proniknutí věčného života do lidského vědomí.

Jak rozumět tomu, "že se trestá". Po zážitku vstupu na vyšší úroveň vývoje, vešel do nových podmínek, jejichž plnění přináší obdobnou harmonii života, jaké jsme svědky u zvířat, žijících v přírodě. Naopak, neplní-li nové podmínky, např. tím, že se vrací k minulému způsobu života a k minulým cílům, způsobuje si těžkosti, které jsou známkami toho, že svůj život nepřizpůsobil novým podmínkám života, do nichž vstoupil a z nichž se nedá vystoupit bez utrpení, pokud se z nich vůbec dá vyjít. Aspoň vzdáleně se to dá pochopit zase ze života zvířete, které bychom přenesli z volné přírody a zdánlivě mu v lidském prostředí vylepšili podmínky života. Některé zvíře by si nezvyklo na soužití s lidmi, říkáme, že by se nedalo zkrotit a zahynulo by. Kdybychom je tedy za čas propustili na svobodu, ukázalo by se, že už se odnaučilo samo se žít, a zahynulo by rovněž. Podobně je tomu s člověkem, který na sebe vezme jeho přímé cesty do věčnosti. Není tam ve svém přirozeném prostředí, můžeme si říci přímo na své dosavadní zvířecí úrovni. Vrací se odtamtud rád zpět, ale ukazuje se, že už na dřívější úrovni není schopen dělat, co tam dříve prováděl a jak tam dříve myslel. Začne živořit a strádat i tam, nehledě na to, že nový život hasne rovněž. Člověk se dopustil velké chyby, byť i jen jedině, že na sebe vzal příliš velký úkol, na který nestačí. Na každém stupni narůstá náročnost úkolů, a dost brzo bude zapotřebí, abychom uznali, že sami nejsme schopni je plnit. Proto Ježíš nabízí, abychom brali jeho jho, **ne své na sebe**, a praví, že toto jho je sladké. O tom bude ještě později řeč.

Nezapomeňme také, že každý z nás z fyzického hlediska je členem živočišného druhu, který jmenujeme "člověk", a že se jeden od druhého liší nepatrně. Proto je možno lidem dávat obecné rady. Daleko důležitější je, že jsme lidé, než že jsme každý trochu jiný. Ježíš pak si přichází pro člověka, ne pro člověka určité povahy a určitého založení. Jeho cesta je pro lidi a ne pro nějak zvlášť založeného jedince. Předobrazem tohoto obecného volání po všech lidech je povolání celého izraelského národa ke smlouvě s Bohem. Dalo by se říci, že to byl z hlediska těch, kteří

tehdy vedli národ, experiment v malém, na který Ježíš navázal ve velkém, obecně. On sám se o tom zmiňuje velmi jasně.

Protože však člověk je živočichem, pokud by zůstal jen na živočišné úrovni, platily by pro jeho život jen zákonitosti živočišného života, v němž se rovnováha udržuje velmi drastickým způsobem. Stáří lidí bývá někdy i proto tak kruté, že už tito lidé zůstali jen živočichy s pudem sebezáchovy, kdežto duch od nich odešel. Duchem zatím myslím jen schopnost myšlení, rozumového uvažování, nikoliv jen v kruhu o sobě a o svém, nýbrž objektivní, které se vyznačuje zapomenutím na sebe a na své. Právě vlastnění, které na naší úrovni existuje trojím druhem vlastnictví, Ježíš na kříži odevzdal Bohu. Duch naroubovaný na živočišný život (celý člověk) vždycky způsobuje utrpení větší, než jaké zažívají zvířata, protože zavdává podněty ke mnoha rozporům mezi jím a tělem. Sv. Pavel se o tom vyjádřil slovy: "Duch zajisté je připraven, ale tělo je slabé." Tělem jistě myslel člověka živočicha s jeho slabostmi pocházejícími z jeho tělesnosti.

Ježíš svým životem v onom širším slova smyslu ukazuje do všech podrobností, co máme dělat s duchem, aby nám nepřekážel, nýbrž byl dobrým pomocníkem. Také my ho smíme odevzdat Bohu teprve až na kříži a nesmíme se ho zříci dříve a za jiných okolností, nechceme-li znehodnotit své lidství tak, že by přestalo být prostředkem vhodným pro dosažení věčného života.

Kdyby nebyli Židé jednou vyvedeni z Aramejské nebo Chaldejské říše, pak z Egyptské a z Babylonské, byli by zmizeli dávno z mapy světa tak, jako Asyřané, jejich pokrevní semitští bratři, jako Chaldejci i Egyptané, ale smlouva, kterou s Bohem uzavřeli, byla jim mocnou ochranou. Říkám vám to jen proto, že žádný jiný národ jako celek podobnou smlouvu s Bohem neuzavřel, a od chvíle, kdy ji sjednal, jejich historie se vymyká historii všech ostatních, třeba i mnohem významnějších národů. Tak se děje i s každým jedincem, který žije obdobně jako kdysi oni.

Nebojte se vy, kteří nevěříte na Boha, že vás čeká jen smrt zvířecí podoby, protože nejste schopni uvěřit. Co je ve Starém i Novém zákoně podáno v náboženské symbolice, to se dá beze zbytku z ní vybalit a pochopit obecně, tak jak měl Ježíš na mysli. Neřekl: "Pojďte ke mně všichni, kdož jste uvěřili", nýbrž: "Pojďte ke mně všichni, kdo jste unaveni." Do jeho ovčince patří i nevěřící. Všichni jsme strhováni proudem života tak, že se na něj nemáme čas podívat z druhé strany, a tak nás ten proud nese až do hrobu. Chtěl bych vás vytrhnout z tohoto zaujetí dějem tím, že vám tento

děj ukáži v novém světle, abych vám pomohl k tomu, abyste byli vyvedeni z času dříve, než zemřete a aniž byste ztratili vědomí.

Ptáte se mě, jak máte vyhovět přání Ježíše Krista, abyste ho následovali, když ani nevěříte, že existoval, ani nevěříte, že existuje Bůh. Netroufal bych si psát, kdybych byl sám nebyl ve stejné situaci. Dejte se prostě zaujmout tématem, které tu rozvíjím, nabídkou, kterou vám činím, a sami budete svědky toho, že se začnete zbavovat pocitu oddělenosti od ostatních, a tou měrou, jak se to bude dít, začnete se spojovat s tím, čemu říkáme věčný život a čemu věřící říkají Bůh. Pro většinu věřících je však Bůh něčím velmi vzdáleným, s kým se mohou sejít až po smrti. Vy, kteří si neděláte o Bohu vůbec žádné představy, nejste od Boha oddělení chybnými představami věřících o něm. Vy potřebujete jen stále lépe sebe poznávat, a budete svědky toho, že s narůstajícím sebepoznáním poroste i styk s tím, koho věřící nazývají Bohem a koho vy třeba nikdy Bohem nenazvete, protože vaše cesta povede ke zdroji všeho pomíjejícího, a co je nejdůležitější, také k vlastnímu Já, jak jste je dosud nikdy nepoznali, k Já, o němž se přesvědčíte, že **jest**, nikoliv, že se stává, jako jsme dosud navyklí. Pak ovšem budete velmi tolerantní vůči víře v Boha, protože zatím co věřící budou nadále jen věřit, vy začnete poznávat, a pro toto poznání budete mezi nimi platit za hluboce věřící. Zrovna takové je mé postavení mezi věřícími. Kdybych se k tomu nepřiznal, nikdo by nepoznal, že nevycházím z pozice víry, nýbrž z poznání toho, čemu oni věří. Samozřejmě, nemohlo uniknout mé pozornosti, že se Ježíš nespokojoval u svých učedníků s vírou jednou nabytou, nedoplňovanou ustavičnými důkazy o jejím opodstatnění. Poskytoval jim stále nové důkazy o tom, že to, čemu věří, je pravé, aby se stále znovu a znovu učili věřit. Proto sv. Jan ve svém evangeliu při líčení prvního zázraku v Kani Galilejské praví, že po zázraku proměnění vody ve víno uvěřili Ježíšovi učedníci. Tam se nepochybně stalo více, než proměna vody ve víno. A co se tam stalo, to je velmi důležité pro celý náš výklad. Zatím vysvětlím jen v náznaku, který si později sami doplníte.

Děj, který probíhal mimo učedníky (proměnění vody ve víno), probíhal také uvnitř nich. Toto my o dějích kolem sebe zatím nevíme, aspoň ne v takové míře, abychom z toho měli vnitřní užitek, tedy v užitečné míře. Je sice pravda, že Ježíš byl někým, kdo záměrně dovedl působit i dějem v nitru lidí, ale víme také, že ani u lidí, kterým pomohl k uzdravení, neproběhla vždy vnitřní proměna, kterou by nabyli sílu k následování Ježíše, tj. ke změně smyslu života.

Můžeme mluvit o vnitřní síle děje, který zdánlivě probíhá jen mimo nás, avšak už tím, že se odvíjí v čase, nabaluje něco na nás, co se časem projeví, jako posila nebo zeslabení. Někdy ovšem takovou posilu nebo oslabení pocítujeme okamžitě. Ježíše se jednou dotkla žena trpící krvotokem. Ježíš se zeptal: "Kdo se mne to dotkl, že ze mne vyšla síla?" Podobným, ale méně naléhavým způsobem (někdy) kolem nás probíhají děje a dotýkají se nás. Je zajímavé, že některé snové záležitosti se nás dotknou účinněji než události probíhající za našeho bdělého stavu. Důvody jsem vysvětlil v Otázkách a odpovědích.

Protože sami můžeme některé děje navodit, můžeme záměrně působit na proměny ve svém nitru. Máme-li však působit žádoucím způsobem, nestačí vědět jak, nýbrž třeba znát i potřeby, které se mají uspokojit, a to podle postavení, ke kterému náležejí. Čili zase je zapotřebí znát sebe oním způsobem, který mám na mysli, a který je účelný. Znat své vývojové postavení na cestě do věčného života, své postavení dané dosavadním vývojem myšlení i děje kolem nás, zvláště toho, který je v přímém vztahu k nám, je účelné, ale tomu, kdo se nevyzná ve svém postavení na cestě, lze doporučit, aby se považoval za začátečníka. Tím nic nepokazí. Horší by bylo, kdyby se považoval za pokročilého a nebyl jím.

Dějům pak, které sami nenavozujeme, ani navodit nemůžeme, měli bychom rozumět jako symbolům, které označují něco, co jsme v minulosti nechtěně nebo chtěně navodili buď my sami, nebo společnost, ve které žijeme. Pravím záměrně "označují", nikoliv "jsou důsledkem", neboť vidět a znát soustavu příčin a následků rozumu a smyslům dostupnou, není tou znalostí, která by dostačovala pro orientaci na cestě do věčného života. Někdy, a to dost často, co považujeme za příčinu určitých následků, není podstatné, zatímco pravá příčina je nám skryta.

Základní naší nevědomostí o sobě samých je, že nevíme, že jsme de facto vešli, někdo dříve, někdo později, do smluvního stavu s úrovní, na které žijeme. Naučili jsme se předvídat téměř s úplnou samozřejmostí, že určitá činnost přinese určité následky. Nestane-li se to, pocítujeme, že se nám stala křivda, nebo si myslíme, že jsme byli neúspěšní. Vždyť podstata oné potichu uzavřené smlouvy se světem, ve kterém žijeme, jest: "Něco za něco."

Život podle této smlouvy pak dopadá tak, že se člověk snaží co nejméně dávat a co nejvíce přijímat. Takový život se hodnotí jako chytrý, nelze jej však hodnotit jako moudrý. Ježíš se o tom životě vyjádřil slovy, že člověk už "dostal odměnu svou". Jinými

slovy řečeno, při tomto způsobu hospodaření s životem, člověk rozvine vlastnosti, které mu mají pomáhat k tomu, aby co nejvíce sklídl chtěně pro sebe a chtě nechtě pro společnost. Pak pracuje tělesně i duševně a ustavičně sklízí, takže nakonec odchází z tohoto světa buď s dojmem, že nesklídl, co chtěl a mohl, nebo sklídl dost. Pro věčný život vědomě nenahospodařil buď nic, nebo - je-li věřící - a řídí-li se požadavky své víry, má naději, že co nesklídl zde na zemi, bude sklízet po smrti. Nebudeme zde řešit otázku, zda je či není tomu tak. Důležitější je, že konal-li člověk dobré skutky, a buď byl za ně odměňován společností, nebo měl pocit uspokojení, už vzal odměnu svou, čili život na zemi tak nějak po obchodnicku uzavřel.

Nebýt Ježíšova ponaučení, mohli bychom s věřícími podle toho, jak se vyvinula křesťanská tradice, považovat ctnostný život za dobře žitý a nepromrhaný. Ježíš nás však nenechává v tomto omylu, chceme-li jeho učení brát jako celek, a ne si z něho vybírat jen to, na co stačíme při zachování dosavadního způsobu myšlení a hodnocení. Kdyby k získání věčného života stačily dobré skutky, byl by býval spokojen s tím, že jeho učedníci už před tím, než je k sobě povolal, žili normálně ctnostným životem (víme např. o sv. Bartoloměji, že dříve, než byl povolán Ježíšem, byl ještě s dalším učedníkem žákem sv. Jana Křtitele, žil tedy na poušti velmi ctnostně), a nebyl by od nich chtěl, aby ho ještě navíc následovali. Totéž chtěl od bohatého mládence, který o sobě tvrdil, že plnil všechny příkazy Zákona. Nebyl však ochoten se vzdát svého majetku, a proto se nestal Ježíšovým žákem. Právě tento příklad nás velmi jasně poučuje o tom, že život žitý pro sebe je životem promrhaným ve smyslu Ježíšova učení. Tuto náročnost Ježíšova učení si dosud křesťané neuvědomují, a proto ani nevědí, že ještě nejsou přímými následovníky Kristovými, žijí-li ctnostně, nebo dokonce asketicky.

(Dovolte mi jedno zdánlivé odbočení z rámce této knihy.

Vůdcové francouzské revoluce koncem 18. stol. byli přesvědčení, že revoluce nebude úspěšná, nepodaří-li se ji odkřesťanštit. Téhož názoru byli vůdcové Velké říjnové socialistické revoluce r. 1917. Žije-li tatáž myšlenka dvě stě a více let, měli bychom se zamyslet nad dvojím: je-li mylná, a je-li jí v té době zapotřebí, i když je mylná. Křesťanství, které nedokázalo odstranit vlastnictví a zachovalo je v podstatě nedotknutelné tak, jak existovalo ve starověku, je velkou překážkou duchovního vývoje. To si uvědomovala už dávno před jmenovanými revolucemi revoluce ve svých počátcích čistě náboženského charakteru, revoluce husitská, když na samém počátku, v Táboře,

zrušila jako výsledek tehdejšího "nového" pojetí křesťanství, soukromé vlastnictví. Katolická církev si byla rovněž této závady ve vyvinuvší se křesťanské tradici dobře vědoma, a proto dovolovala vznik klášterů, ve kterých nikdo nic nevlastnil, ale nikdy nedokázala jít tak daleko, aby přiměla k tomuž, a tím i ke vzniku beztřídní společnosti, všechny věřící. Vždycky příliš lidí podceňovala. Myslela si, že by nebyli schopni toho, čeho nebyli schopni její vedoucí, kteří nebyli vybíráni reprezentativním způsobem. Ostatně tuto chybu bude muset Církev opravit, bude-li chtít zůstat živou církví.)

Křesťanská tradice, jak se vyvinula, libovolně považuje některá doporučení Ježíšova za příkazy, jiná za pouhé rady. Například "rozdej majetek chudým" považuje za pouhou radu, a jestliže po této radě následuje další Ježíšovo doporučení "následuj mne", musí i toto následování být nutně pouhou radou. Není divu, že doporučení "rozdej svůj majetek chudým" je možno považovat za pouhou radu za těch smutných okolností, které se dají vystihnout jednou větou: Chápeme Ježíšova doporučení doslovně a právě tak nechápeme symbolismus Ježíšova života.

Byl bych nerad, kdybyste doporučení "rozdej majetek chudým" brali **jen** symbolicky. Toto "jen" v této souvislosti rádi vyslovujeme, čímž chceme říci, že se snažíme obejít Ježíšovu radu, abychom rozdali jmění, a spokojíme se pouhým prohlášením, že na svém majetku nelpíme, čili jako bychom jej neměli, jako bychom jej rozdali, avšak co chvíli se ukazuje, že se sebe klameme a na svém vlastnictví lpíme i nadále. Dá se snadno dokázat (zvláště z Ježíšova horského kázání), že hmotné opuštění jak majetku, tak neřestí, ani zdaleka nezaručuje opuštění v duši, v mysli, tedy opravdové opuštění, a pokud se týče majetku, opravdové jeho rozdání. Chudý, který nikdy neměl žádný majetek, je jím svázán stejně jako bohatý, jestliže po něm touží. (To platí o všech třech druzích vlastnictví). Pochopitelně, pokud jde jen o hmotné rozdání majetku, znamenalo by takové rozdání, i když by nemuselo znamenat vnitřní zbavení se ho, znemožnění života na úrovni, která je žádoucí, a takovou je život zbavený starostí. Proto Ježíš nedopustil, aby bohatý Zacheus rozdál všechno jmění.

Pro účinnou cestu do věčnosti je nejučelnější považovat vše, co Ježíš radil, jak symbolikou svého života, tak i přímými radami, za doporučení, z nichž nelze ani jednoho nedbat, má-li se dospět k plnému požehnání této cesty. Platí dále, že brát Ježíšova doporučení nesymbolicky, **jen** doslova, způsobuje velké zdržení na cestě, a to zdržení spojená s utrpením.

Dále bude zapotřebí, abychom smlouvu, kterou máme se světem, nahradili novou s Bohem, obdobnou té, kterou uzavřel izraelský národ kdysi s Hospodinem. Nedoporučuje se přidržen se staré i nové smlouvy zároveň. Takové kompromisy velmi vyčerpávají, případně úplně zbavují možnosti pokračovat novou cestou.

Namítnou mi nevěřící, jak tedy mají uzavřít smlouvu s Hospodinem, když na něj nevěří. Předpokládám, že tito lidé se chtějí přesvědčit, zda existuje věčný život, jehož se mohou stát vědomou částí přes hranice smrti. Jsou-li ochotni všemi prostředky se vložit do tohoto experimentu, nijak se neliší od věřících, kteří se nespokojují prohlášením, co chtějí učinit, nýbrž opravdu plní Ježíšova doporučení. S kým tedy uzavírá nevěřící smlouvu? S nikým! A jeho smlouva se tím nestává méně reálná.

Vždyť jen jakákoliv prohlášení, zůstane-li člověk jen u nich, jsou pouhým sebeklamem. Smlouva, o níž je řeč, se uzavírá jako rozhodnutí dát životu nový smysl cesty do věčného života. Záleží jedině na tom, zda člověk toto rozhodnutí plní či nikoliv. Zda je nevěřící, s kým uzavírá či nikoliv, je nerozhodující. Naopak, věřící, který skládá smlouvu do rukou Božích a nevěří v Boha dost hrdinně, dostává se do těžkostí, které vyplývají z chybného obsahu víry ve všemohoucnost a lásku Boží. Věřící člověk nemůže vědět, jak se jeví láska Boží v lidském životě, a proto má co chvíli dojem, že ho Bůh opustil, nebo že ho už nemiluje. Nevěřící se nebude nikdy cítit Bohem opuštěn, a bude jednat a myslet správně, když všechny své nedostatky na cestě přičte na vrub sobě, jak by měl činit i věřící. Rovněž polidštěné pojetí Boží všemohoucnosti spíše překáží, než prospívá.

Sestupme teď z otvírání dalekých obzorů úplně na zem. Je třeba si umět udělat nějakou představu o cestě, která je před námi, abychom nebyli překvapeni jejími těžkostmi. Je však nutno také si učinit, už nejen nějakou, ale pokud možno konkrétní představu o tom, co je třeba udělat, aby se vyšlo z onoho přištipkaření a záplatování, jimiž je dosud náš život.

Mluvil jsem např. o nutnosti osvobození od veškeré závislosti na vzniklém. Zbývá vysvětlit, jak to provést. Mluvil jsem o pocitu oddělenosti a jak je nežádoucí. Ale jak se ho zbavit? Naznačil jsem, že se neustále mění stupeň naší připravenosti k vědomému přechodu. Předpokládám tedy, že existují chvíle, nebo dokonce jen okamžiky, kdy jsme vědomí věčnosti velmi blízko, ale zase z nich padáme hodně nízko. Ježíš na tyto okamžiky ukázal

ve svých blahoslavenstvích, které jsou nejdokonalejším komentářem k činům, jimiž se vyznačoval.

Proč nevysvětlím, jak se osvobodit od závislosti na vzniklém, od pocitu oddělenosti, od ustavičných pádů do nížin? Protože vím, že jakkoliv je nutné toto trojí osvobození, přejeme-li si jen je a činíme všechno jen proto, abychom se osvobodili, ustrneme někde uprostřed cesty, protože zároveň, současně se musíme učit nedosahování či trpnosti. Kdo jde správně, umí harmonicky skloubit obojí. Právě slovy: "Mé jho je sladké" Ježíš jedinečně vysvětlil tuto dvojí stránku cesty do věčnosti. Vždyť brát na sebe jho, je zároveň trpná záležitost tím, že jsme do jha zavěšeni a musíme se mu podrobovat, a právě tak činná záležitost, že pomocí něho, pomocí té trpnosti táhneme něco někam.

(Ve starověku, za dob Ježíšových, tažná zvířata netáhla vozy nebo pluhy za chomout, nýbrž měla na šiji vodorovně nasazeno jho. Obecné rozšíření jha z těch a dřívějších dob je dodnes patrné z názvů tohoto nástroje v různých indoevropských jazycích, např. německy Joch, francouzsky joug, anglicky yoke, italsky giogo apod.)

Cesta neharmonicky probíhající, provázená někdy i strašným utrpením, byla mnohokrát vyložena a přitom utrpení bylo uctíváno jako očištná posvátná koupel. Člověk žasne, jaká přednost se dělala z tak velkého nedostatku. Např. dlouho trvajících temných nocí smyslů a ducha sv. Jana z Kříže sice označují správně mezníky na cestě, ale nejsou známkami sladkého jha a lehkého břemene, které jsou programem Ježíšem navržené cesty. Za chmurného obrazu cesty se nedá vyloučit umrtvení smyslů a ztráta ducha, ale obojí má probíhat jinak, než v podobě opakujícího se utrpení, které bylo způsobeno tím, že člověk vůbec nevěděl, co a jak má udělat, aby se osvobodil od smyslů (které jsou součástí vzniklého, a kterých vůbec není zapotřebí ve věčném životě) a od povídavé, přemýšlivé a starostlivé mysli (lidského ducha), (které rovněž není na věčnosti zapotřebí), ani nevěděl, že se jich musí zbavit, má-li žít vědomě ve věčném životě jako jeho nezávislý svědek. Za takových okolností byl člověk, který po jiných stránkách vystihoval podmínky vstupu do věčného života, v pravém slova smyslu vláčen a vlečen kupředu. Touto větou jsem naznačil hlavní příčinu přechodu do vyššího a širšího stavu vědomí u všech lidí. Ještě jednou totéž dokonaleji: Splňuje-li kdokoliv některé z nutných podmínek přechodu do v domě žitého věčného života, třebaže o tom neví, že je splňuje, a třebaže ani si nepřeje je splnit, začnou se u něho projevovat známky existence věčného života. Není rozhodující, zda je věřící, či nevěřící. Víra

není mezi podmínkami, které je třeba splnit pro průnik vědomí o věčném životě. Sv. Pavel nevěřil v Ježíše a byl jím jat, vytržen z dosavadního způsobu života a snažení. Dá se předpokládat, že učedníci Ježíšovi věřili spíše v konec světa a z obavy před ním šli za Ježíšem, než z víry onoho druhu, který Ježíš od nich požadoval, a který později je nepostradatelný. Proto už v době, kdy byli Ježíšovými učedníky, museli znovu uvěřit při zázraku v Kani Galilejské, a naštěstí evangelium sv. Jana nám podává o tom svědectví. Jinak bychom si mysleli, že ona tzv. víra lidí ve věčný život, která je součástí jejich sebelásky a ničím jiným, a která jim dovoluje doufat, že po smrti budou odměněni za strádání na tomto světě, povede také k poznání věčného života už zde na zemi. V symbolice líčení života Ježíšových učedníků po boku Ježíše lze dokonale poznat, jaká svízelná cesta vede od pouhého strachu ze smrti k vědomému zažívání věčného života. Tyto dvě meze jsou označeny symboly: povolání učedníků na začátku a seslání Ducha svatého na konci. Všechno, co se pro nás symbolicky dělo s učedníky mezi těmito dvěma mezemi, pak můžeme vyčíst, které momenty nebo které pohnutky člověka jsou rozhodující a předurčují další jeho vzestup, které naopak ho srážejí zpět. Učedníci však už při nástupu do učednictví vystihli některé podmínky, které jsou-li splněny, musí mít za následek, symbolicky řečeno, chození s Ježíšem, to znamená, že, řečeno nesymbolicky, určitou míru průniku vědomí o věčném životě do lidského vědomí. Tato míra je přesně označena symboly, jejichž obsahem je způsob osobního styku s Ježíšem. Je také v evangeliích symbolicky jasně naznačeno, že učedníci se mohli dostat do tohoto stavu vědomí jen proto, že opustili svůj majetek a své rodiny, a že nikdo se do něho nemůže dostat, "nenásleduje-li Ježíše", což je velmi důležitý symbol. Tím následováním, vybavíme-li je ze symboliky, ovšem vůbec není pochodování s Ježíšem po Palestině, nýbrž splnění dalších podmínek, které před tím ještě nemusely být splněny a nebyly splněny oním pouhým "opuštěním rodin a majetku". A právě proto, že učedníci napřed a až do smrti Ježíšovy splňovali jen některé podmínky přechodu do vědomě žitého věčného života, přestože postupně přidávali splnění dalších, ale ještě ne všech podmínek, museli být v určitých chvílích vláčeni kupředu. Srovnejme, jak byli všichni vláčeni s výjimkou sv. Jana. zatímco oni v hrozném strachu o sebe se např. ukřývali při Ježíšově smrti na kříži, Jan stál s Pannou Marií pod křížem beze strachu. Je vzorem nevláčeného, nýbrž dobrovolně a s láskou jdoucího člověka za věčným životem, a v tomto smyslu je vzorem pro nás. Sám pak je symbolem vlastnosti - lásky - která je rozhodujícím činitelem pro plynulý přechod do vyšších stupňů vědomí.

Vznesl jsem kdysi tento požadavek lásky ve svém mládí (asi v osmnácti letech) ve shromáždění poctivých hledačů věčného života, a ti mě vyloučili za to zle svého středu slovy: "Lásku si nelze vycucat z prstu." Nedělejte to, prosím, také vy, protože i když nelze trvalou lásku vyprovokovat, lze odstranit překážky, které jí stojí v cestě, a ona se objeví sama, a tak vtíravým způsobem, že někteří hledači Boha volali: "Bože, nech mne aspoň hodinu spat!" Jinak řečeno: Láska je v každém z nás připravena, ale klademe jí překážky, které nemůže překonat, a proto se neprojevuje. Vy se ovšem k tomuto mému tvrzení můžete jen přiklonit a předpokládat, že tomu tak je, já však jsem se o této skutečnosti přesvědčil, a proto si osobuji právo radit.

Řekl jsem, že láska je v každém z nás připravena, ale nemůže se projevit, protože jí klademe překážky. Mám ovšem na mysli **stupeň** lásky, který pomáhá lidskému vědomí prorazit do věčnosti. Láska se totiž i přes tyto překážky projevuje jaksi nouzovými projevy, asi tak, jako ve stavu nouze bakterie vytvářejí spóry, pokud nejsou podmínky, aby plně žily. Nazvěme si spóry převtělením bakterií a použijme tohoto symbolu pro život lásky v běžném životě. Všechny roztržité zájmy, o kterých se dá říci, že jsou nouzovými stavy lásky, mají jeden společný rys. Láska se v nich plně neprojevuje, nýbrž jen do té míry, jak jí to dovoluje omezenost lidských zájmů, lidské zaujatosti pro to neb ono.

(Samozejmě přirovnání se spórou bylo použito jen jako výchozího bodu, v dalším výkladu je musíme opustit.)

Tělavost zájmů se dá spíše přirovnat k poletování motýla z květu na květ. Smysl zájmů je mít ze všeho trochu nebo hodně potěšení, a dostaví-li se, zájem se otupí, a je třeba se věnovat jinému zájmu zase s nadějí, že nás jeho provedení uspokojí.

Můžeme tedy říci, abychom se trochu více seznámili se symbolikou lidského života, že různé zájmové činnosti člověka symbolizují potřebu lásky, která se chce vyžít, potřebu oné lásky, která se ve zdroji, tj. v nás, fakticky vyskytuje v daleko vyšším stupni, než jak se potom projevuje v zájmové činnosti.

My však tuto zájmovou činnost spatřujeme propojenu s láskou jiné bytosti. Pak se láska projevuje mohutněji. Např. láska matky k dítěti.

(Nebudu uvádět příklad lásky muže k ženě, nebo naopak, protože tato láska bývá motivována převážně pudově, a to je chabý základ, na kterém se láska může projevit ve větší míře jen v určitých okamžicích, ne stále.)

Touha po vlastnění všeho druhu může rovněž mít za následek pospojování kousků lásky do jednoho, hlavního zájmu. Ježíš se např. kvůli nám přesvědčil o tom, jak láska k majetku překrývala touhu bohatého mladíka po věčném životě. Mladík projevoval velkou touhu po věčném životě a splňoval některé podmínky pro jeho nabytí, ale jakmile se dověděl, že má rozdat své jmění chudým, zesmutněl a odešel. Nejen touha po vlastnictví, ale i vlastnění (*např. matka vlastní dítě*) propojovává a vyprovokovává lásku ne sice ve stupni nejvyšším, ale přece jen do té míry, že lidé s vyvinutým vlastněním mají sice blíže k věčnému životu, ale nejsou schopni do něho vědomě vstoupit, protože nejsou schopni do něho vědomě vstoupit, protože nejsou schopni ani na okamžik od něho úplně odstoupit. Blíže mají k věčnému životu potud, pokud lpějí na vlastnictví do té míry, že ostatní zájmy odpadají. Oni už pospojovali kousky lásky, v tom je jejich pokrok.

To byla taková drobná počáteční lekce ze symboliky života. Kdybychom zůstali u tohoto pochopení, dopouštěli bychom se téže těžkopádnosti, jako někdo, kdo by se naučil sečítat a chtěl by se sčítáním vystačit i při násobení. A to je další důvod, proč tento spis naroste o další kapitoly.

Avšak už v tomto stádiu výkladu dokážeme lépe rozumět symbolice Ježíšova života, symbolice, která je připravena pro naše poučení a následování.

Pohledme, jak Ježíš dokázal propojovat lásku, aby se mohla projevit na vyšším stupni. Od svého dětství až do svých 30 let, jak o sobě prozradil ve svých dvanácti letech, musel být v tom, co je jeho Otce. Řekl tím, že sebe záměrně přiměl k tomu, aby svou vůli upřel jedním směrem, za účelem vystižení podmínek, jejichž splnění vede k určitému stupni uskutečnění věčného života v lidském vědomí, tak jak se potom zákonitě stalo v Jordánu. Od Jordánu se však už nemusel nutit, jako před tím, aby byl v tom, co je jeho Otce, neboť Otcem (*rozuměj vědomí věčného života*) už měl k dispozici, byl jeho nositelem. Proto ihned začal tohoto poznání užívat a zcela jinak disponoval svou vůlí, než před tím atd.

My ovšem nemůžeme pospojovat prvky lásky prostředky, které máme k dispozici, protože nejsme na úrovni, na které se nacházel Ježíš (*jinými slovy: protože nemáme za sebou ani poznání symbolizované narozením Ježíše v Betlémě, ani ono symbolizované vstupem do Jordánu*). Máme však jiné prostředky, kterých už Ježíš nemusel užívat, jelikož ukazoval nadstavbu nad naší úrovní života. Nezáleží na tom, že naše prostředky představují malý peníz oproti obrovskému jmění, které má k

dispozici každý, u něhož se narodí Ježíš v Betlémě, nebo dokonce projde Jordánem. Ježíš na tuto důležitou okolnost několikrát upozornil. Nejvýznamněji při podobenství o chudé vdově, která odevzdala do chrámu drobný peníz, a při podobenství o hřivnách, nebo o rozsévači, jehož jediné zrnko vydalo stonásobný užitek. To je další důvod k tomu, abych vám ukázal na dalších stránkách cestu z místa, kde jsme nyní my, a ne z místa, kde byl Ježíš v okamžiku narození v Betlémě, nebo později. Proto je důležité, abychom Ježíšův život brali šířeji, než ono historizující období od jeho narození v Betlémě až po smrt na kříži, abychom se jej chopili tam, kde je jeho původ v izraelském národě dávno před jeho narozením na svět. Dříve však ještě vytěžíme z ukázky o rozložené lásce na zájmovou činnost obecnější pohled na životní projevy, jichž jsme kolem sebe svědky.

Víme, že Ježíš nazval život, který zde žijeme, pokud nejdeme za věčným cílem, něčím spíše podobným smrti, než životu.

(Jeho výrok: "Necht' ať mrtví pochovávají mrtvé - ty pojď za mnou.")

Plným právem, protože on věděl, že pozemský život vrcholící fyzickou smrtí, je životem tak roztříštěným na malé droby, že žádný z těchto kousků nám nemůže ani v malém přiblížit představu o celém životě, asi právě tak, jako jednotlivé zájmy se nepodobají lásce. Zatímco však o celistvější lásce se můžeme přesvědčit, můžeme o ní nabýt zkušenost, o celistvějším životě se můžeme dovědět jen ve zcela výjimečných případech, když žijeme velmi intenzivně svůj přítomný okamžik. Stává se to např. ve velkém nebezpečí života, které není způsobeno chorobou, nýbrž situací, do které se dostáváme. někdy se stává v takovém okamžiku vrcholného nebezpečí, že se držíme přítomného okamžiku tak silně, že z něho vydobudeme nejen větší pozornost a zvýšení všech schopností (pokud nepodlehne strachu, nýbrž pokud chováme naději, že zvýšenou pozorností unikneme nebezpečí), nýbrž i vhled do mnohem širšího života, než jaký poznáváme zde na světě při postupném plnění předsevzatých úkolů. Takový okamžik se potom stává světlem, který osvětluje celý zbytek našeho života. Ježíš uměl vysvětlit symbolikou svého života, jak se dostat do takové plnosti života ne na chvíli, nýbrž napořád, a takovému prožívání života říkal "být jedno s Otcem", tj. žít nerozkouskovaný život, nezávislý na čase a prostoru, zkrátka nezávislý na všech dělících činitelích, které způsobují, že čím více život dělíme, tím méně z něho zůstává, až se život vůbec nepodobá životu.

Můžeme tedy říci, že všechny projevy života, jak je známe, jsou pouhými jednotlivými náznaky celistvého života, který neznáme, a právě tak veškeré poznání, které postupně nabýváme, a které stále postupně doplňujeme pomocí vnějších vjemů a rozumových kombinací a úvahou, vůbec nám nedokáže předvést, co to je poznávání v celku. Kdo toto poznání zažil, třeba v jeho nejtemnější formě (tj. nic konkrétního si z něho nepřinesl), musí o sobě říci se Sokratem, že tak, jak rozumem poznává, "nic neví". Vědět, jako Sokrates, že nic nevíme, je tedy základem moudrosti, která překračuje hranice lidských možností rozumového bádání. Ježíš však upozornil na to, že kdo si myslí, že rozumovou kapacitou dosahuje těch nejvyšších cílů poznání, tomu je skryto ono poznání vcelku, které se Ježíš snažil přiblížit lidem. Největší překážkou poznání vcelku je ohrazení se v rozumových mezích.

Došli jsme ve výkladu tak daleko, že můžeme vyřknout aspoň tento závěr.

Všechny události v lidském životě symbolizují roztříštěnost fyzické a psychické základny člověka. Ježíšův život symbolizuje zcelování psychické základny člověka, metody tohoto zcelování, a nečekaně vrcholí zcelením fyzické základny. První je charakterizováno především postupující proměnou užívání vůle. Druhé zmrtných vstáním a nanebevstoupením. Nelekejte se těchto "zázraků"! Je jimi jenom řečeno, že i naše fyzická podstata patří do nebe, tj. do stavu existenční jednoty, a že není předurčena k smrti, nýbrž k životu. Ovšem tak, jak si představovali ve středověku vzkříšení z mrtvých vlivem doslovného výkladu Bible, tak k němu nemůže dojít. Fyzický projev hmoty, počínajíc neživou a živou hmotou, a končíc různými vlnami, náboji a zářeními, tento projev hmoty je pouze jejím pohybovým projevem, nepatrnou částí hmoty, která je nám celá za daného vybavení smysly a rozumem nepřístupna. Hmota má také svou pevnou základnu, která jí umožňuje pohyb asi tak, jako zakotvení stroje mu umožňuje pracovat, být v pohybu.

Sjednocovací proces, jak nám jej Ježíš předkládá k napodobení, má stránku rozpojovací a spojovací. Napřed si promluvíme o rozpojení.

Rozpojení

Na pořadu je rozbor důvodů, pro které semitský národ se odstěhoval od ostatní rodiny semitských národů žijících v Mezopotámii pohromadě asi až do roku 2000 př. Kr., a jaký význam má tato událost pro nás.

Historikové udávají jako jednu z hlavních příčin odstěhování Židů z Mezopotámie relativní přelidnění v té končině světa. Nepochybuji, že mají pravdu. Tak vypadá odhad zvnějška. Mně však se zde naskytá příležitost ukázat jiné hlubší příčiny onoho historického faktu a nakonec přejít k širšímu pohledu na zindividualizovaný lidský život.

My z pozice, ve které se nacházíme, z pozice, ve které pocítujeme, že jsme všestranně oddělenými bytostmi od ostatních svým živým tělem a svým myšlením a smyslovými vjemy, my se můžeme jen dohadovat o jiných, než časoprostorových příčinách našeho života, ale nikdy se nedohodneme, pokud sami nenabudeme zkušenost o tom, jak děj, jak čas a prostor neustále vznikají z bezčasovosti a z vnitřní spojitosti všeho se vším. Ti pak, kteří tuto zkušenost mají, mohou nám o ní říci jen tolik, kolik unese náš stav rozumových vědomostí. A to je velmi málo, protože i lidská mluva je něčím, co vzniklo, něčím navenek odděleným od toho, co nevzniklo. Naše řeč je jedním ze symbolů rozpojení, nikoliv spojení s věčným životem. Vysvětlím-li nyní, jak došlo nebo dochází k našemu rozpojení od věčného života, budu mluvit chtě nechtě symbolicky, čili nikoho tím neuvedu do zkušenosti o vnitřním spojení s věčným životem.

Často se mě mí přátelé, kteří věří v existenci duše, ptají, jak je to možné, že dnes žije ve světě tolik lidí. Kde se vzalo tolik duší. To je příklad už i špatně položené otázky, způsobené naprostou nezkušeností o věčném životě.

Život, o kterém víme, náš pozemský život, probíhá jaksi okrajově, v periferijní oblasti života, nikdy se z periferie nevrací do centra života, ani na okamžik. Co rozumím periferií života, se dá vyjádřit jiným obrazem, než periferií, přirovnáním převzatým z naší sluneční soustavy. Naš život se podobá světlu vycházejícímu ze slunce. Světlo vycházející ze slunce není sluncem. Kdybychom slunce nazvali životem, pak toto světlo už jím není, protože není sluncem. Proto si mohl Ježíš plným právem dovolit náš život považovat za podobný smrti. Světlo vycházející ze slunce se ke slunci nevrací. Podobně my setrváváme mimo věčnost svým pocitem oddělenosti od věčného života.

Zatímco však paprsek vyzařující ze slunce, nebo světlo vyzařující ze slunce, už se k němu nevrací, Ježíš ukazoval cestu, jak my si můžeme začít uvědomovat spojení s ním.

(Mimoходом: Odstěhování židovského národa z Mezopotámie svými vnitřními pohnutkami, které měli na mysli židovští zasvěcenci, symbolizuje jednu z prvních podmínek návratu, spojení pomocí rozpojení.)

Dohadujeme-li se z pozice pocitu oddělenosti např. o přibývajících duších, nemůžeme se dohodnout už proto, že nevíme, že to, čemu říkáme nesmrtelná duše, je podobno toku světla ze slunce na předměty na zemi. Zemí zde rozumím lidské tělo. Nám připadá, že je třeba více duší, je-li tu na světě mnohokrát více lidských těl, než dříve. Zatím však je třeba jen nových těl. Tok života do nich proniká pořád jeden a tentýž. Rodí-li se na zemi více lidí, znamená to jen tolik, že jedna a tatáž nesmrtelná duše bere na sebe více individuálních úkolů, které se nedají plnit jinak na nižších úrovních života, např. na úrovni rostlin a zvířat, a jinak než s vyhraněným pocitem oddělenosti, s jakým se setkáváme jen u lidské individuality.

Máme-li tedy my lidé společnou nesmrtelnou duši, jak je tomu potom s výrokem Ježíšovým, že v domě Otcově je mnoho příbytků?

I tuto otázku může položit jen ten, kdo nezažil existenci nesmrtelné duše. Jinak by věděl, že její úkol, který je symbolizován např. životem určitého člověka, je úkolem dávno rozpracovaným před narozením dotyčného člověka na zemi. Nejlépe by se takový úkol dal nazvat příbytkem, to znamená něčím odděleným od ostatních úkolů. Chcete-li se však vyznat trochu více v těchto úkolech, pak právě v historii Ježíšova života zastihnete nesmrtelnou duši symbolizovanou Pannou Marií. Její život vám řekne, jaké další úkoly čekají "vaši" nesmrtelnou duši. Čeká ji panenské zrození Syna Božího až po doprovod tohoto Syna na kříž, a až po následování tohoto Syna do nebe, které je symbolizováno nanebevzetím Panny Marie. Podléháme však jednomu klamu: Co se nám jeví jako rozdělené, to je ve skutečnosti vnitřně jedním jediným celkem. Panna Maria je nesmrtelnou duší Ježíšovou i naší, sv. Josef je osvíceným rozumem Josefovým i naším, pokud jsme se dostali tak daleko, že se rozum spojil se svou vyšší funkcí (se sv. Josefem). Učedníci Ježíšovi jsou lidskými vlastnostmi tak, jak fungují po setkání s Ježíšem a jaké úkoly potom mají. Přestaneme-li mít příbytek na zemi, pak příbytek u Otce začíná mít stále jasnější podobu (ne

stále rozplizlejší) domu na skále, a i nadále, řečeno symbolicky, "brány pekelné jej nepřemohou", čili úkol, který nemůže být zvrácen a vrácen na úroveň fyzické smrti, končící ztrátou vědomí, je splněn vědomím o nesmrtelnosti.

Tohle všechno člověk prožívá ve svém vědomí, jakmile začne záměrně "svůj" příbytek připravovat pro věčný život, tj. začne spatřovat v dosavadním příbytku dočasný prostředek - úkryt. Dočasnost i postupná změna funkce tohoto příbytku - úkrytu je v životě Ježíšově často připomínána: Úkryt Panny Marie před narozením Ježíše, zmíněný už strojí úkryt nebo strojí druh úkrytu Ježíše po jeho narození, potom dočasná skrytost jeho života atd.

Dával jsem do uvozovek všechna "svůj", tzn. všechna lidská přivlastnění příbytků na úrovni, na které žijeme. Víím však dobře, že kdybychom si nepřivlastňovali svá těla se vším příslušenstvím (rozumem, city, vášněmi, poznáváním, vzpomínkami a zkušenostmi), neměli bychom žádnou pevnou základnu pro další vzestup. Na každé úrovni potřebujeme mít dočasný úkryt. Tělo, pokud možno zdravé, je třeba zachovat tak dlouho, pokud nemáme jiný příbytek trvalý, v Bibli označený symbolem "Otcův dům". Ovšem přestože účelně považujeme svou individualitu uzavřenou v těle za svou, odsuzujeme se vývojem k tomu, abychom ji později považovali už za "chrám Boží", jak se nábožensky vyjadřuje sv. Pavel. On věděl, že s nízkou mírou sebepoznání nevystačíme na cestě, kterou ukazuje Ježíš. Sledujeme-li, jak jemně odváděl Ježíš své učedníky od postoje "moje tělo", "má rodina", "můj majetek", musíme stanout v údivu, neboť jsou to podrobně dějovými symboly popsány způsoby, jak a z které strany máme u sebe začít při tvorbě nové základny. Pravím-li při tvorbě, nemám na mysli, že začneme něco sugestivně vytvářet, nýbrž že vytvoříme prostor ve své mysli pro nové východisko, které se nám nakonec stane východiskem jediným, a tím bude nakonec jeden z mnoha příbytků u Otce.

(Nazval jsem tento přechod ve spisu Cesta vědomí výměnou světla.)

Nedivím se však, že této informace z Ježíšova života jako celku si v křesťanství dosud nikdo nevšiml. Důvod je dvojitý: Chybná tradice nás učí, že máme následovat Ježíše jen ve ctnostech, což je nedostačující a dokonce nemožné. Dále pak všichni, kdo tyto rady dávali, vycházeli při nich z pozice pocitu oddělenosti od věčného života, z pocitu jedinečnosti tohoto dosavadního života, který zde začali žít narozením z matky.

Lidská duše je prý nesmrtelná, ale jen směrem do budoucnosti. Před narozením prý neexistovala. To je v tomto oboru největší omyl všech dob. Všechno, co začíná, také končí. Má-li být nesmrtelná duše nesmrtelnou, nemohla začít být takovou od okamžiku našeho narození na zemi, nýbrž musela být věčná věčně. Tím si ovšem začínáme uvědomovat, že jsme v postavení, v jakém byl Ježíš, když se narodil v Betlémě, s tím rozdílem, že on věděl, že je věčný,

(Řekl o sobě: "Dříve, než Abraham byl, já jsem.")

kdežto my nic nevíme o své nesmrtelné podstatě. *(Rozdílů je samozřejmě ještě mnohem více.)* Z toho se dá snadno usoudit, že naším východiskem není postavení Ježíše při jeho narození v Betlémě, nýbrž že své východisko, chceme-li si vypomoci symbolem času, musíme hledat někde mnohem dříve.

Narození Ježíše v Betlémě představuje už značně vysokou mez rozpojení, ze které již vede přímá cesta do vědomě prožívané věčnosti.

Pro vysvětlení dřívějších fází rozpojení Ježíše od stavu pouhého spojení s Otcem, si zajdeme do historie židovského národa. Tato volba není náhodná.

Akt rozpojení ze stavu Otcova, kterým jsme prošli, neprobíhá najednou. Celá existence vesmíru je nám toho svědkem, a čím více budeme poučeni o vesmíru, tím snáze pochopíme, co bylo a co je v zákulisí tohoto rozpojení.

Z historie židovského národa se dovídáme o jedné důležité okolnosti. V Mezopotámii, v době, kdy tam žili Židé, sídlila celá řada semitských a jiných kmenů a národů. Žádný z těchto ostatních kmenů a národů neměl ve svém vedení tak duchovně vyspělé jedince jako židovský národ, nebo měl-li je, nebyli tak odvážní, aby si mohli dovolit pokus, který těch několik židovských duchovních vůdců provedlo se svým národem.

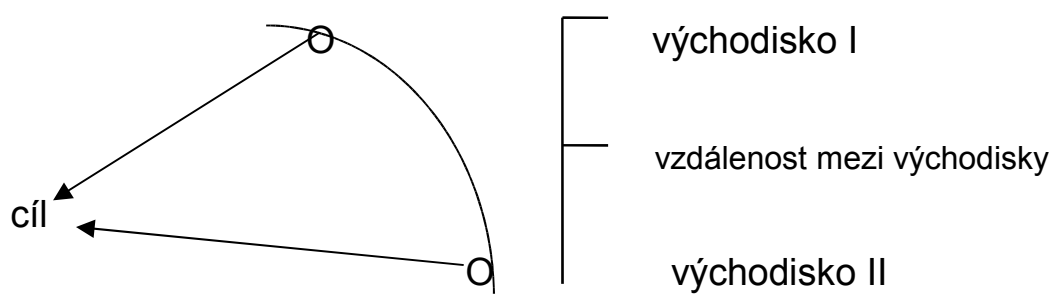
Tito nadprůměrní jedinci pokročili ve svém duchovním pokroku tak, že, symbolicky řečeno, zažili všechny fáze vývoje, které na nás teprve čekají. Všechno, co zažili, se dá vyjádřit příslušnými symboly ze života Ježíšova: Narození v Betlémě, křest v Jordánu, smrt na kříži a zmrtvýchvstání do věčného života. Proto mohli tak dokonale líčit budoucí Ježíšův život. Svým pokusem totiž chtěli přivolat vtělení boží do svého národa, a věděli, že podaří-li se jim to, bude muset i vtělený Bůh ve zkratce projít všemi fázemi vývoje, kterými prošli oni, s tím rozdílem, že jeho cesta vývoje

nebude provedena s chybami. Stane se vzorem dokonale provedené cesty.

Byli přesvědčeni, že při zvolení určitého východiska budou znaky lidské cesty stejné. Kdyby se však zvolilo jiné východisko, byly by první kroky na cestě do věčnosti úplně odlišné, i když cíl je stejný. Viz obrázek č. 1.

Z tohoto obrázku je patrna vzdálenost východisek a postupné sblížování cest. Vysvětlil jsem už jinde, že židovští duchovní vůdci zvolili určitou stylizaci života, kterou si znovu ve zkratce vysvětlíme. Tato stylizace života byla nekompromisně zvoleným východiskem, ze kterého přechod do jiného východiska by byl znamenal velké zdržení.

Na obrázku by to byla cesta po obvodu kruhu, nikoliv k cíli.

Zatímco Indové, lépe řečeno hindové, se spoléhají, že vždycky, až zlo na světě převládne, bude na zemi intervenovat avatar (vtělený Bůh), aby situaci napravil (viz příslušný výrok v Bhagavadgítě), židovští vůdci učinili odvážný pokus: Nečekali, až se zhorší situace, nýbrž chtěli pomocí usměrňování smyslu života celého národa dosáhnout toho, aby to, co proběhlo u nich uvnitř, se projevilo navenek ve prospěch celého národa. Víme, že se tento pokus podařil jen zčásti, ale i tak se stalo něco, čeho stopy ponese lidstvo navždy.

Ta hrstka židovských zasvěcenců přiměla celý národ, aby opustil do potřebné míry svou vůli a podřídil se jim jen velmi zhruba přenesenému programu. Lid, který vedli, nebyl vůbec poučen o základních prvcích života, o jejich nesmrtelné podstatě, o nadživotním cíli člověka. Lidu, který vedli, bylo zcela neznámo,

že lze během pomíjejícího života začít zažívat věčný život, vymanit se ze závislosti na časném životě a zvolit a poznávat nový, věčný střed života. Museli jim ukazovat na Boha, který je nějak vně nich, který k nim jen přistupuje, jim se zjevuje a jim pomáhá, špatnosti trestá atd. Přiznejme si, že to je nepřesné, velmi primitivní pojetí věčného života. Avšak nic jiného by byl ten lid nepochopil. V duchu tohoto pojetí věčného života bylo možno udělat jen jediné: Slíbit národu, že k nim přijde Spasitel, připraví-li oni jeho příchod patřičným způsobem. (Viz výzvu: "Připravujte cesty Páně."). Věděli, že člověk, který se řídí svou vůlí, který dělá jen to, co slouží pomíjejícímu životu, postupně promrhá při tomto rozkouskování vůle všechny své životní síly.

Židé podobným způsobem kouskovali svůj život jako činíme my, a tříštili svou vůli, a to dvojím způsobem. Žili ve společnosti jiných semitských národů, kteří se klaněli mnohým bohům, žili v poměrně vyspělé, téměř konzumní společnosti, která dbala na pohodlí života a pro ně obětovala všechno ostatní. Na vrcholu tohoto způsobu života byli patrně Féniciáné a jejich příbuzní Kartáginci.

Také my dvojím způsobem promrháváme kapacitu své vůle, nebo jinak řečeno, plně ji zaměstnáváme sloužením mnoha bohům a sháněním stále narůstajících potřeb naší vyspělé konzumní společnosti.

Usmíváme se pohrdlivě nad tím, čím Chaldejci byli jejich bohové. Naši jsou přece mnohem konkrétnější, ne však méně nároční. Žádají si veškeré naší úcty a péče, žádají si nesmírných obětí, které by byl ve starém Chaldejsku nikdo svým bohům nepřinesl. Pojmenujme si své bohy souhrnně pojmem osobní prestiž a životní úroveň. Co všechno jsme ochotni udělat a co všechno pro ně obětovat. Prestiž je výrazem našeho jáství, našeho postavení ve společnosti, rodině, ve veřejném životě, u každého podle jeho povolání, způsobu a složitosti života. Mluvím o poměrech ve vysoce zindustrializovaných státech, ve kterých technika života jde ruku v ruce s technickým pokrokem v průmyslu. Tato technika úplně zatlačuje do pozadí umění žít, tak, jak mu začali učit židovští zasvěcenci, a jak mu dodnes učí např. někteří indiští zasvěcenci. Např. Rabindranath Thákur o tomto umění napsal knihu Sádhana, Radhakrišnan mu věnoval své nejlepší stránky v obsáhlé Indické filosofii. Přesto dnešní Ind je na tom stejně tak jako Evropan, i když první žije v bídě a druhý v poměrném přepychu. Proč tomu tak je? Proč téměř nikdo nepoznává věčný život a neosvobozuje se ani od závislosti na pohodlném, ani na bídném životě? Protože nikdo z nás

nepodřizuje věčnému cíli záměrně a konkrétně každou chvíli, každou hodinu, každý den, po dni každý týden a tak po všechny dny života. Hindové např. řeší svůj poměr k věčnému životu kompromisem. Napřed dostojí všem povinnostem rodinného života a teprve pak, až se postarají o dorost, odcházejí do samoty, aby se připravili na věčný život, který má probíhat někdy po smrti. My neděláme ani to, avšak ani zmíněný hinduistický kompromis nedostačuje, jak naznačil Ježíš, aby člověk už zde za života na zemi dospěl k nezávislosti na pozemském životě a nepotřeboval přitom ani z něho utíkat, ani odkládat toto rozpojení se světským životem a spojení s věčným životem na stáří.

Rozumějte mi, dospět k nezávislosti na pomíjejícím, nikterak neznamená od všeho pomíjejícího utéci. Řešení, jako např. útěk ze světa není vůbec řešením, a to proto, že patrně všechno pomíjející má svůj účel, a bylo by velkým nepochopením našeho a třeba i nejmenšího úkolu, kdybychom od něho utíkali.

Správné pochopení smyslu pomíjejícího je: Není tu ani proto, abychom mu patřili, ani abychom si na ně činili nároky, nýbrž proto, aby nám bylo nepostradatelným prostředkem, jenž jediný nám může umožnit přechod do věčného života. Pomíjející, pokud mu jen náležíme, pokud mu jen sloužíme, nás vězní a nakonec zabíjí. Pomíjející, pokud je naším sluhou, tak jak si vysvětlíme, pomáhá nás osvobodit od sebe, a nic jiného je nemůže v této úloze zastoupit.

Toho všeho si byli vědomi židovští zasvěcenci dříve, než přiměli svůj národ k tomu, aby opustil chaldejskou zemi (*širší společenství s ostatními semitskými národy, které nechť nám jsou symbolem nynějšího našeho společenství s lidmi, kteří neusilují o přechod do věčného života.*)

Je nepravděpodobné, že by byl židovský národ pochopil vznešený cíl, který měli na mysli jeho zasvěcenci - přivést národ do společenství s Bohem. Proto museli lidem slíbit lepší zemi, Hospodinem zaslíbenou zemi, místo věčný život, o němž tehdejší lidé neměli žádnou představu. Věčný život měl zatím zůstat jen jejich vůdcem a ochráncem a teprve až si toho zaslouží svou službou Hospodinu, měl věčný život sestoupit mezi ně a spasit je.

Přibližně za 2000 let národ dospěl k tomu, že aspoň ve svých špičkách přestal chápat svůj úkol daný Hospodinem jako jen hmotný. Poměrně značným počtem jedinců přešel do vyšší fáze pochopení a uskutečnění.

Abyste pochopili, co mám na mysli, vysvětlím vám obdobný vzestup na životě sv. Františka z Assisi. K tomuto příkladu se

ostatně z různých stran ustavičně přibližují i v jiných směrech. Má klíčovou povahu pro porozumění symboliky našeho života.

Sv. František se ocitl na začátku svého obrácení v polorozbořeném chrámu a slyšel hlas Kristův z obrazu, který ještě v chrámu zůstal viset: "Františku, postav tento chrám!" Hlas ten byl zevním znakem úžasné dávky přenosu síly k vnitřnímu uskutečnění věčného života. František ho pochopil tak, jak slyšel. Postavil polorozbořený chrám a potom ještě několik jiných, než svou houževnatostí dorostl do stavby svého vnitřního chrámu.

(Důležitá poznámka: Uslyší-li někdo hlas obdobný hlasu, který slyšel František, a jeho vlivem nabude sílu, kterou dříve neměl, nepochybuje o tom, že promluvil Bůh, u něhož slovo je skutkem. Avšak mýlí se. Bůh nemluví. Co člověk slyší, to je jen vlastní lidský překlad nebo lidské vysvětlení přílivu síly, které se v té chvíli vlévá do člověka. Lidský překlad je vždycky nedokonalý, ale má jednu důležitou výhodu: Vždycky přesně odpovídá úrovni, na které se člověk nachází, a proto poučení, které z něho pochází, je konkrétně použitelné.

František se přes stavbu hmotných chrámů dostal ke stavbě vnitřního chrámu. Ve chvíli, kdy slyšel slova, nebyl ještě připraven k duchovní, nýbrž jen k fyzické stavbě. Ptáte se, z jakých asi důvodů do té doby velmi světsky založený František byl vyvolen k duchovnímu poslání. Slovo "vyvolení" si budete vykládat jinak, než tajemně nebo neuvěřitelně, až vám řeknu toto: Člověk nemůže přejít z úrovně, na které si tu na zemi žije, na úroveň, která vede k vědomému zažívání věčného života, nesplní-li některé podmínky přechodu, o nichž už byla řeč. Sv. František je splnil mimoděk. Přestože byl světsky založen, jakmile se ocitl v polorozbořeném chrámu, přece jen pocítil hlubokou lítost nad tou zkárou. Stal se lkajícím, a tedy blahoslaveným ve smyslu blahoslavenství vyslovených Ježíšem v horském kázání.

Obecněji řečeno: Propojil celou svou osobnost lítostí, a jen člověk vnitřně propojený se ocitá na prahu věčného života a tím se otvírá silám volně působícím v oblasti věčného života, silám, o nichž se nepospojovaným lidem ani nezdá. V obrácení Františka není nic záhadného, nic výjimečného, a především nic protekčního. Co však jednotlivec dokáže za jediný lidský život, jako František, to celý národ dokáže za několik tisíciletí, i když si počíná tak, jako židovský národ.)

Židovský národ pochopili jen tolik, že bude-li budovat zaslíbenou zemi a bude-li poslušen Hospodina, bude jím ochráněn od mnoha nebezpečí a od zkázy. Země zaslíbená, to byl překlad

přílivu síly pocházející z věčného života, překlad odpovídající úrovni myšlení tehdejších Židů. Teprve někteří z tohoto národa pochopili, čím je ona zaslíbená země. Ježíš jim to napověděl v horském kázání slovy: "Blahoslavení tiší, neboť oni budou dědit zemi." (*Vysvětlil jsem v knize Blahoslavenství.*) K této tichosti museli být Židé teprve vychováni stylizací života, jak ji navrhl např. Mojžíš. A zase uplynulo mnoho času, než aspoň dvanáct učedníků Ježíšových se mohlo stát solí země, již může být celá zem osolena, ne už jen židovský národ. Rozumějte: Pomocí těch dvanácti se otevírá porozumění cesty do věčného života pro všechny lidi.

Už tedy víte, za jakých okolností můžeme vztáhnout dlouhou historii židovského národa na přímou cestu jednotlivce do věčného života, na cestu, která trvá jen jeden lidský život. Na začátku té cesty stojí rozpojení s programem života lidí, kteří vědomě spějí jen k fyzické smrti. V historii židovského národa máme momenty lidského života rozepsány do roků a staletí. Jde tedy o podrobný popis něčeho, co bychom pro prchavý styl života vůbec nepostřehli.

Krize lidského života narůstají jednak časem, jednak z okamžiků, které bychom mohli nazvat klíčovými. Jsou to různá rozhodnutí, ke kterým jsme často donuceni okolnostmi nebo vystupňováním nějakých vnitřních procesů, jimž se už nedá čelit jinak, než změnou kurzu. My však často nechápavě hledíme vstříc okolnostem, nebo čelíme situacím, jejichž smyslu nerozumíme ani v tom smyslu, abychom si mohli zodpovědět otázku, zda si to nebo ono zasluhujeme či nikoliv.

Tady nám jedinečným způsobem může pomoci historie židovského národa tak, jak je napsána ve Starém zákoně. Jeví se nám jako ustavičný zápas židovského národa a jeho vůle s vůlí Hospodinovou. Není-li v tomto zápase obecným způsobem zodpovězena otázka, o níž byla řeč, a kterou si zatím nedovedeme zodpovědět? Troufám si říci, že ano.

Lidstvo stejně jako lidský jedinec pro svůj vývoj, kterým prošel, na rozdíl od ostatních živočichů, nalézá se na jakési křižovatce dvou cest, z nichž jedna vede k fyzické smrti a k ničemu více, druhá vede k věčnému životu. Ježíš velmi často ukazoval na tyto dvě možnosti řešení života a prohlašoval, že přišel, aby hlásal cestu do věčného života, a nikoliv cestu širokou, cestu zatracení.

Dnešní lidstvo a s ním téměř všichni jednotlivci mají oproti židovskému národu v období jeho dávné minulosti tu nevýhodu, že neví, jaký boj podstupují, a proto bojují záměrně jen za nejbližší

okamžiky, říkají tomu boj o šťastný zítřek, a zatím nevědomky vybojovávají jednu bitvu za druhou o věčný život.

Řekli jsme si už, že ani staří Židé nevěděli, že bojují za věčný život, ani by byli nepochopili, proč by takový boj měli svádět. Proto jim ti, kteří věděli, oč jde, mohli předkládat jen stravitelná sousta, za nimiž dokázali jít: Napřed zaslíbenou zemi, pak spasitele, a ten opět sliboval záchranu před koncem světa, který chápali mylně fyzicky. Přitom všichni, kdo pronášeli tyto sliby, měli pravdu, jenomže mluvili symbolicky zcela v duchu obrazného pochopení pravdy, jaké je přístupné neosvícenému lidskému rozumu, tj. tomu člověku, který chápe jen tolik, kolik se postupně naučí nebo o čem postupně nabude zkušenost.

A pro tohoto člověka jsou připraveny dějiny židovského národa, které se liší od dějin jiných národů tím, že v celém jejich průběhu probíhá jakýsi druh souboje mezi Bohem a lidmi, souboj, jehož obrazem ve zkratce je souboj Jakubův s andělem. Tento souboj Jakub vyhrává a je při něm zraněn na noze. Kulhá pak zbytek svého života.

Převědme si tento symbol do srozumitelnějších pojmů. Běžný člověk není vítězným Jakubem. Tak daleko ještě nedospěl. Běžný člověk je sice člověkem, který bojuje s Bohem, ale ne proto, aby Bohu urval jeho nesmrtelnost, nýbrž aby obhájil svůj pomíjející život, ten nepatrný náznak života. Jinými slovy: Člověk bojuje, aniž o tom ví, a to svým způsobem života a myšlení, a to, aby mohl ztratit všechno, co má a zemřít. Příklad Jakubův je symbolem boje člověka za nesmrtelnost. Proč je přesto historie židovského národa podobna počínání Jakubovu? Protože židovští duchovní vůdci dokázali, že židovský národ bojoval za věčný život, aniž věděl, že za něj bojuje. (*Srovnej s Ježíšem hlásaným koncem světa.*) Věděli dobře, že celý národ nebyl ochoten bojovat za věčný život, a proto si vymysleli lest, kterou ho k tomuto boji přivedli. Začlo to výhodnou, téměř obchodní záležitostí: Bude-li se národ řídit Hospodinovou vůlí a nikoliv svou, bude za to ochráněn před nepřáteli a nadto přiveden do Zaslíbené země, kde se mu bude dařit lépe než dosud. Jestliže duchovní vůdci Židů nadto měli moc dokázat lidem, že oni opravdu mluví ve jménu Hospodina, a že Hospodin je Bůh živý a spravedlivý, mohli počítat s tím, že lid přistoupí na smlouvu s Hospodinem. Bylo potom zapotřebí rozpojit lid od jeho vůle a jako protiváhu jej připojit k vůli, kterou lidu tlumočili jako Boží (*Hospodinovu*). Pravím "tlumočili", protože tuto vůli je třeba umět člověku přiblížit podle míry jeho pochopení a úrovně duchovního vývoje, na které se nachází. Vzpomeňme si, jak sv. František pochopil na určité úrovni zbudování chrámu, a jak

později toto pochopení opravil podle nově dosažené úrovně. Podobně židovský národ napřed svou smlouvu s Hospodinem pochopil jen jako vzájemnou pomoc, z našeho hlediska chybně nebo při nejmenším ve velmi malé míře. Domnívali se např. že Bůh od nich chce zápalné oběti, jako by je nějak potřeboval. Tyto oběti přinášeli vytrvale a měli za to, že kdyby to byli nečinili, že by se byli provinili. Ano, na úrovni svého pochopení by se byli provinili. Teprve Ježíš jim poskytl vyšší pochopení této smlouvy, a proto ve jménu Boha mohl říci: "Nechci oběti, ale milosrdenství." Vysvětlení je nasnadě. Tisícileté oběti měly být soustavnou výchovou k lásce, k trvalému poměru vůči bohu jako k prvnímu, kterého mají milovat a jemuž mají dávat přednost ve všem. Byly také součástí onoho vzdání se toho, co tvoří vlastní vůli člověka. Na příkladu sv. Jana Evangelisty, řečeného Miláček Páně, vidíme názorně, že kdo miluje, nepotřebuje už přinášet zápalné oběti, kterými v nejvyšším a v přeneseném slova smyslu byla násilná smrt všech Ježíšových učedníků s výjimkou Jana, který jediný zemřel přirozenou, nenásilnou smrtí. Kdo miluje, přináší oběť mnohem cennější, neboť se rozpojuje od sebe smrtelného a připojuje se k nesmrtelnému, přestože zatím nemůže ani pochopit, jak se to může stát, když třeba na Boha ani nevěří a miluje "jen" bližního.

Byl bych nerad, kdyby si někdo myslel, že smlouvu s Hospodinem má provést slovně, nějakou ústní dohodou nebo přísahou. Takový začátek smluvního stavu by se mohl ukázat či stát zcela formální, a stav smlouvy zcela nesplnitelný. Žádným prohlášením nebo pouhým prohlášením člověk nevstupuje do žádného smluvního stavu. Ježíš na to často upozorňoval, a proto se nespokojoval se žádným prohlášením, nýbrž jen a jen s novým způsobem "hospodaření". Ostatně my umíme, někdo dokonale, někdo méně dokonale vstoupit do smluvního stavu, poměru s pomíjejícím životem, Ježíš by se vyjádřil "se smrtí, se Satanem", a nepronášíme přitom žádnou slavnostní přísahu (*ba ani nevíme, že jsme smlouvu uzavřeli*), nýbrž hospodaříme pro pomíjející chvíli, pro pomíjející den, měsíce, roky, až k smrti. Uzavíráme tuto smlouvu tím, že vstupujeme do služeb tohoto světa, a že jsme připraveni dát vše za život, kterému sloužíme. Je snad něco, co by člověk nebyl ochoten vynaložit pro své zdraví? Jsme přitom vypočítaví, a přece si to ani neuvědomujeme, protože především máme rádi sebe a všechno, co nám umožňuje se vyžít. Všechno ostatní ustupuje do pozadí.

Doufám, že jste dokonale pochopili toto: Židovský národ obdobně, jako před tím, než vstoupil do služeb Hospodinových,

vstupoval do služeb pomíjejícím poměrům života, na návod svých duchovních vůdců začal plnit smlouvu uzavřenou s Hospodinem, aniž přitom věděl, k jakým vrcholným cílům tato smlouva vede, a tedy aniž vůbec mohl se o to starat.

Mluvili jsme o jakémsi vrcholném připojení k Bohu láskou na příkladu sv. Jana. U židovského národa šlo spíše o jakési rozpojení od způsobů života okolních národů, které byly vlastní i Židům, a o nový, umělý způsob života, podle pravidel vypracovaných do všech podrobností, o nichž Židé věděli, že jsou dány Bohem. K tomuto plnění byli vedeni svými duchovními vůdci. Je prakticky možné, aby dnes někdo z nás nastoupil takový způsob života? Nastoupit jej je poměrně snadno možné. Těžší je na cestě vydržet, a plnit starověké předpisy je zcela nemožné za nynějšího stavu věcí. Dá se však životem vystihnout smysl oněch starých příkazů, a to je víc než dělat něco a nevědět vlastně proč.

Kdykoliv člověk pro jeden silný zájem jakéhokoliv druhu opustí všechny ostatní zájmy a dokonce opomíjí, co dříve plnil, a to pro tento jediný zájem, nastupuje cestu za Hospodinem, aniž o tom ví. Zájem, kterému všechno obětuje, je jakousi jeho zaslíbenou zemí, není Hospodinem, proto nemusí věřit v Boha, jen se klaní onomu bohu (*zájmu*), v jehož smysl věří. Jeho cesta sebeobětování nese všechny znaky cesty židovského národa do zaslíbené země.

Vezměme si nějaký krajní případ, aby z něho bylo snáze patrné o jaké vysvětlení mi jde.

Někdo musí nastoupit ve válce na frontu. Musí zanechat svou rodinu, své ostatní zájmy a nese všechny následky tohoto nedobrovolného sebeobětování. Za sebeobětováním ve válce však nestojí žádný vyšší, skrytý cíl, nýbrž jen oficiálně vyhlášená obrana nebo útok. Cíl je jasný: Zvítězit nad nepřítelem, obdobně jako v židovském národě byla cílem Zaslíbená země. Řekli jsme si, že za cílem Zaslíbená země byl skrytý cíl "Věčný život". Záměr židovských vůdců byl jiný, než záměr generálů. Věděl však někdo o skrytém záměru duchovních vůdců? Zřejmě toto vědění nebylo rozhodující. Právě tak je tomu u člověka jdoucího za nějakým zájmem, pro který se musí obětovat. Rozhodující je ono sebeobětování. Ono v něm vytváří prostor pro vyšší formu života, prostor, který by jinak nevznikl.

Vezměme teď běžný příklad. Člověk pracuje třeba osm hodin denně pro společnost a musí se proto vzdát svého soukromého života. Čím dokonaleji zapomene na sebe, tím větší prostor pro vyšší život v sobě uprázdňuje. Této soustavné práce pro

společnost ve starozákonních poměrech nebylo. Proto museli židovští duchovní vůdci vymyslet dopodrobna vypracovanou soustavu sebeodříkání čili zbavování se vlastní vůle, aby v tamních lidech a za tamních poměrů vzniklo místo pro Boha v nitru lidí. Po staletí a tisíciletí takto prováděný systém vedl k narození Ježíše v Betlémě, a k našemu poučení o celé cestě do věčnosti atd. Také systém dnešního pracovního zaujetí povede k těmto cílům, jenže zase na dokonalejší úrovni. Není rozhodující, kteří duchovní vůdci stojí za nynějším děním, není rozhodující, že nic nevíme o jejich skrytých úmyslech. Rozhodující je, že máme lepší příležitost, než židé ve starověku, objevit věčný život.

Jsme např. přístupni daleko hlubšímu pochopení nadživotních cílů. Daleko větší počet lidí je připraven přímo se chopit těchto cílů.

Další předností starozákonní historie židovského národa je její pohádkový styl, podobný některým snovým zážitkům. V pohádce se jasně rozlišuje mezi zásahem nadpřirozených a přirozených sil. Stejně je tomu ve Starém zákoně. Jsme tam svědky ustavičného zásahu Hospodina do záležitostí Izraele. Tyto zásahy jsou způsobovány buď plněním příkazů Hospodinových (*zásah se jeví jako odměna za poslušnost. To však je jen povrchní pochopení příčin*), nebo jejich překračováním (*tyto zásahy se jeví jako vyhrožování ze strany Hospodinovy až po přivolání okolností, které nepříznivě zasahují do života národa, jako např. zajetí národa v Babylonii a do jisté míry prodloužení pobytu na stavbách v Egyptě. Také toto vysvětlení je velmi chabé, ale národ nebyl schopen pochopit Boha jinak, než lidsky, co se tedy dalo dělat. Pak se Bůh hněvá, Bůh odměňuje. Aspoň částečně vysvětlíme, jak by se daly tyto zásahy vysvětlit jinak, a to na příkladu:*

V Egyptě židovský národ nestrádal tělesně. Seděl u plných hrnců, ale pro tyto plné hrnce zapomínal na své duchovní poslání a na duchovní smysl života - opomíjel též prostředky k vytvoření prostoru pro vyšší život, např. odosobňováním. Jenže v duchovním životě je tomu obdobně jako ve zvířecím. Kdyby zvíře opomíjelo styl života svého živočišného druhu, odsuzovalo by se samo k velkým těžkostem a nakonec by zahynulo. To je zákonitost života ve službách přírody. Obdobnou zákonitost má život ve službách věčnému životu. Jednou nastoupený tento způsob života, jen tehdy probíhá bez těžkostí, plní-li člověk jeho pravidla. Zhruba všechna ta pravidla se dají shrnout do věty: Nový způsob hodnocení a z něho praktikovat jeho všechny závěry. Židé se tedy soudili přijatou úrovní života.)

V pohádkovém životě se jasně rozlišuje

1. do jaké míry a jak má člověk vládnout svou vůlí, aby nepřekážela žádoucímu vývoji děje,

2. v jaké míře vyvolává člověk zásah nadosobní vůle, jak to učinit, jak se stavět k výsledkům těchto zásahů.

Přitom lidská přirozenost tíhnoucí k plnění úkolů časných často rušivě zasahuje do úkolů věčných, pokud porušuje řád hodnot a dává přednost momentálnímu prospěchu před vyšším smyslem událostí a jejich účinků.

Zasvěcenci, pokud jimi opravdu byli, zažívali vždy jednotu mezi svou vůlí a nadosobní vůlí. Co se lidem zdálo být osudem, způsobeným hvězdnými vlivy nebo bohem, a čemu se tedy nedalo čelit (*v pohádkách souhrn všech nadpřirozených a kouzelných vlivů*), to tvořilo jednotu s jejich vůlí, takže neexistovalo nikdy pro ně něco, co bychom mohli nazvat osudovým.

Někdy říkám, že se člověk má zbavit vlastní vůle, a jindy mluvím o jednotě mezi lidskou a boží vůlí, tedy zapomínám, že jsem před tím požadoval zbavit se vlastní vůle. Nezapomínám, jen nedefinuji předem, co by se definovat mělo. Spojení s věčným životem zabraňuje ta lidská vůle, která tíhne jen k plnění věcí časných bez ohledu na věčný cíl života. Této vůle je třeba se zbavit. Naopak je správné (*neříkám nutné!*) si přát spojení s věčným životem, i když vím, že toto přání, aspoň v rozhodujících některých okamžicích, bude muset být rovněž potlačeno. V oněch chvílích se neprojde vědomě do věčnosti, zbude-li třeba jen něco i té nejušlechtilejší vlastní vůle. Víím, že tohle se nedá v této fázi výkladu pochopit. Nedostali jsme se ještě dost daleko se svým výkladem.

Ovšem nejlépe se dá vysvětlit odpoutání člověka od vlastní vůle, jak o ní byla právě řeč, životem a učením Ježíše Krista. Ježíš nás podrobně učí, jak zacházet s vlastní vůlí, jenže samotné začátky rozpojení od vlastní vůle nemohl ukázat vlastním životem od narození v Betlémě, nýbrž jen svým životem v širším slova smyslu, jak jej uvnitř židovského národa začal žít od chvíle, kdy tento národ začal stylizovat svůj život a začal sloužit Hospodinu.

Stylizací života míním přizpůsobení jednotlivce v myšlení a činech vnější vůli. Mám však na mysli záměrnou stylizaci života vytvořenou odborníky v dosahování vědomého prožívání věčného života, nikoliv jen podřízení se jakémoliv cizí světské vůli nebo světskému řádu. I když i takové podřízení vydatně pomáhá a připravuje k tomu, abychom se dokázali poddat se přání někoho, kdo nás chce odvést od nás (*myslím z ustavičného kouskování života*) a míní nás vědomě spojit s věčným životem (*myslím tím*

spojit všechny úkony vůle v jeden jediný proud mířící do věčnosti). I stádový život zvířat je jakousi předehrou k našim úkolům. (Nemám na mysli nějaké převtělování zvířat do lidí, nýbrž organickou spojitost veškerého života.)

Konkrétní stylizace života židovského národa, ze které se chceme poučit pro vlastní postup, měla dvě stránky:

1. Hospodin vybídl lid, aby se přestal klanět mnoha bohům a začal ctít Hospodina především tím, že upraví život podle jeho dispozic.,

2. Hospodin vybídl lid, aby se odebral ze země chaldejské jinam, do Palestiny, také proto, aby se lid ocitl mimo, stranou přímého vlivu ostatních národů a jiných vlivů (*bohů*).

Snad už ani není třeba připomínat, že hlas Hospodinův, jak jej zprostředkovali židovští duchovní vůdci, byl pouhým překladem té malé části jejich zkušenosti, jaká odpovídala jejich vlastnímu rozumovému pokroku, době, času a prostředí, ve kterém mluvili. Duchovní zkušenost, kterou měli, je jako celek nepřeložitelná do lidské řeči, a každý, kdo ji nabyt, dobře ví, jakou měrou ji oklešťuje, když ji převede do slov. Přetlumočí-li ji slovy kterékoliv řeči, zbude z ní právě jen rozumem dosažitelný okraj pravdy, neboť nikdo jiný, než pouhý rozum ji přetlumočil, přeložil, převedl na svou úroveň. Proto se dá říci, že pokrok rozumového poznání, pokrok ve vědě, v technice nám také umožňuje dokonalejší překlad věčné pravdy do srozumitelného hávu, jenže vždycky přece jen v nepatrné míře, úměrně neschopnosti postupného chápání nesrovnatelně těžkopádnějším, než je komplexní zažití pravdy bez zásahu rozumu.

Tuto neschopnost, pocházející z postupného chápání, zdůrazňoval i Ježíš, neboť věděl, že nemůže učedníkům ani říci, ani zázraky přiblížit výslednou pravdu více, než nepatrně, a proto jim slíbil, že se dovědí až formou "seslání Ducha svatého" více, než kolik je možno postupně ukázat a dokázat. Tohle ještě v daleko větší míře platí o psaných informacích, neboť ty nejsou zvýrazňovány ani přítomností pisatele, ani jeho skutky. Vlivem toho jsou znovu přetlumočeny osobností čitatele, a ta se vždycky přesvědčuje, že při každém čtení chápe přečtené trochu jinak nebo z jiné strany.

(Nikdy mě nepotěšilo, když mně čtenář sdělil, že určitý spis může číst vždy znovu a vždycky v něm nade něco nového.

Pisateli se nepovedlo uvést čtenáře do stavu přímého poznání, tj. tak ho strhnout, aby přestal být aspoň na chvíli svůj a začal chápat pravdu komplexně. Kdysi, ještě na střední škole, jsme měl pod lavicí otevřenu Bhagavadgítu, a to ne jednou. Nechme stranou skutečnost, že jsem nedával pozor, co se dělo ve třídě, a že podle toho dopadaly výsledky mého studia. Důležitější je, že jsem po přečtení jediné věty byl vnitřním smyslem textu tak unešen, že jsem ani nemohl dávat pozor, co se děje kolem mě, ani jsem nemohl dále číst. A tak jsem větu za větou prožíval celou Bhagavadgítu. Dostanu-li se dnes k její četbě, musím konstatovat, že její text už vydal vše, co pro mne obsahoval, a že už jím nejsem unešen, ani v něm nic nového nenacházím. To bych mohl nazvat strávenou knihou. Takhle beze zbytku bych si přál strávit každou inspirovanou četbu. Ježíš jednou seznal z jednoho výroku sv. Petra, že tento byl unešen Duchem, a že nemluvil "podle těla" nebo "z masa", čili z postupného a částečného poznávání. Petrův "zrak" se ovšem zase zavřel, a také on potřeboval, aby na něj byl seslán Duch svatý. Považujeme-li zmíněné promluvení Petrovo rovněž za určitý druh "seslání Ducha svatého", pak musíme přiznat, že toto seslání má své stupně a jeho plnost závisí na míře odpoutanosti člověka od sebe.)

Ježíš právě tak jako staří židovští zasvěcenci si byli velmi dobře vědomi toho, že vyповídací formou, kterou je i osobní vedení, dokáží lidem zprostředkovat jen to nejnnutnější, aby lidé mohli jít kupředu, aby jej mohli následovat, a proto si od svého vedení neslibovali nemožné. Židovským zasvěcencům stačilo dokázat tolik, aby jejich učedníci, a těmi byl celý národ dělali, co oni chtěli. O cíli tohoto počínání byli vedení lidé poučeni jen tolik, kolik bylo nutně třeba, protože kdyby jim byli pověděli více o cíli vzdáleném jejich představivým možnostem, byli by jim znemožnili je reálně následovat. Obdobně si počínal Ježíš. Lidé měli dojem, že očekává s veškerou vážností a jistotou bezprostřední konec světa. Upozornil je, že jsou mezi těmi, kteří ho poslouchali, někteří, kteří tento konec zažijí, a aby zdůraznil své tvrzení, líčil strašné podmínky tohoto konce, za nichž už se nedá dělat nic pro záchranu. Tak přiměl lidi k tomu, aby se hleděli zachránit ihned. Vůbec nelhal, přestože věděl, že mu nebude rozuměno, a že snad nikdo nemá ani tušení, že jde o konec ve vnitřním světě člověka, a že všechny symboly převzaté z vnějšího dění jsou znaky vnitřních přeměn. Šel tak daleko, že nejen vyprávěnými podrobnostmi, nýbrž i podobenstvím, které prožíval svým životem, přibližoval lidem způsob následování.

Obdobným způsobem celý židovský národ byl donucen prožívat podobenství (ovšem na nižší úrovni, než na jaké žil Ježíš), jehož prožíváním se dostal přes určitý stupeň vývoje.

Také my musíme prožívat podobenství svého života, chceme-li z něho vytěžit vědomý vstup do věčného života. Stavíme-li se ke svému životu jinak, než jako k podobenství, dopouštíme se stejné nedokonalosti prožitku, jako činili staří Židé. V Novém zákoně je o tom zmínka, že oni viděli jako pod rouškou, zahaleně, kdežto následovníci Ježíšovi se mají této roušky zbavit. Zkrátka mezi námi a starými Židy už tu byl Ježíš, a z toho musíme umět vyvodit důsledky. Také toto "nové" pochopení cesty by mělo být pochopením, které je lepší, které stojí výše, než ono starých Židů. Ježíš se o tomto novém východisku zmiňoval soustavně. Nejdůležitějším znakem, že jsme je zaujali, je jakási bezstarostnost zvláštního druhu, ale velmi konkrétního obsahu, kterou Ježíš požadoval s velkým důrazem. Když se jeho učedníci báli při bouřce na jezeře, měl jim jejich bázeň za zlé ne proto, že milovali svůj pomíjející život, nýbrž že si nebyli vědomi toho, že on Ježíš, symbol nesmrtelného života, je stále s nimi, i když jim připadá, že spí, nesymbolicky řečeno, i když je latentní, skrytý, a pro věčný život mají svůj pomíjející zachovávat, ne pro sebe. Jejich starostlivost se má tedy ubírat úplně novými cestami, má být zcela jinak motivována, než dosavadní. Kdo je starostlivý, má zůstat starostlivým, ale jeho starostlivost má mít nový důvod. Dokázal to nejen svými zázraky, při nichž se staral o pomíjející život lidí, nýbrž i vymítáním kupců a penězoměnců z chrámu. To všechno má člověk velmi pečlivě a starostlivě dělat, avšak ne proto, aby se rozčiloval, nebo aby se stavěl důležitým, nýbrž jen proto, aby chrám byl čistý, nesymbolicky řečeno, aby byl člověk připraven ke vstupu do věčného života.

My se sice nacházíme na úrovni vývoje, která by se dala nazvat fází odpojení, rozpojení, jako kdysi židovský národ, ale máme jedinečnou výhodu, že mezitím se narodil Ježíš a přinesl nám světlo, pomocí něhož můžeme kráčet bez roušky, nikoliv tápat po slepu, nýbrž jít s otevřenýma očima. Že tomu tak nebylo ani 2000 let od narození Ježíše, je znakem pomalého vývoje celku, ze kterého se má vždycky vyčlenit "sůl", aby nedošlo ke katastrofální nerovnováze. Toto rozpojení "soli" od pomalu nastupujícího komplexu lidstva Ježíš vždycky předpokládal, a po něm my je hlásáme.

Kdo byl starostlivý, ať jím zůstane, necht' však má pro starostlivost jiné důvody. Provádí-li svou starostlivost dobře, nemělo by být na něm poznat, že už pro ni nemá tytéž důvody jako

jiní lidé, a to nikoliv pro utajení jeho cesty, nýbrž proto, že jeho odpojení od starostlivosti ostatních lidí má souviset s jejich životem. Návod Ježíšův: "Plačte s plačícími, radujte se s radujícími." Není-li zachováno toto pravidlo, bylo použito chybného postupu.

Chápejme větu plačte s plačícími a radujte se s radujícími jako symbol pro celkový vztah člověka na úzké cestě k lidem na široké cestě. Ježíš nám poskytl jasné příklady správného použití tohoto pravidla. Nejen měl soucit s trpícími, ale též učinil vše, aby zmírnil jejich utrpení. Nejen, že vzdáleně uvnitř sdílel radost radujících, ale šel mezi ně a radoval se s nimi, pomáhal jim v jejich radostech, aby byly úplnější (*viz první zázrak v Kani Galilejské - proměnění vody ve víno, nebo obstarání bezstarostného života pro své učedníky i pro jejich rodiny po celou dobu učednictví.*) Nemůže nám být vzorem, že se Židé fyzicky, bohužel převážně jen fyzicky, rozpojili od rodiny ostatních semitských národů, odchodem z chaldejské země. Má nám být vzorem jen úmysl jejich zasvěcenců, o kterém nás dobře informoval Ježíš. Jejich úmyslu už rozumíme, neměl by nám zůstat skryt jako byl těm, které vedli. Doba pokročila.

Potřeboval bych vás dostat až k pochopení, že slovy "necht' ať mrtví pochovávají mrtvé" Ježíš nemínil opustit fyzicky svět, nýbrž nezaměstnávat se jím jako se středem své péče, nýbrž jen jako s prostředkem, jako s nástrojem, jímž sloužíme hospodáři, tj. nahrávat obecnému tažení do věčného života, jehož nepatrnou součástí, jakousi jeho zevní podobu zažíváme, vidouce růst rostliny, lidi, vidouce rozvíjet se techniku a vědu. Neodtrhujme tuto nepatrnou část tažení od jeho celkového smyslu a celkové tendence, a nikdy proto nepodceňujme ani pracné nabývání zkušeností pro věčný život, jak už je pozorujeme u malého dítěte snažícího se o první koordinované pohyby, u školáka, snažícího se o první čitelné písmo, ani zápolení dělníka s materiálem, učitele se žákem, závodníka s výkonem hodným pomíjejícího vavřínu. Ježíš nepodceňoval ani předem ztracenou, vpravdě bláhovou naději chromého u rybníka Bethesdy, ani způsob života samaritánky, ženy pěti mužů, které nabídl více, než chromému u rybníka. Důsledně však získával člověka pro život věčný a odstraňoval mu z cesty překážky, ať už byly povahy zdravotní či ideové. Odstraňoval je prostě komplexně. Kde byly, tam je odstraňoval. K tomuto způsobu vedení dospěli už starozákonní zasvěcenci, a Ježíš se k němu vracel jako ke způsobu osvědčenému tradicí, která byla zavedena v jeho národě nebo na místě, kde žil.

Zatím jsme dospěli ve výkladu tak daleko, že víme, že není možno se od něčeho odpojit a k ničemu novému se nepřipojit. K tomu lze dodat, že nenabídne-li se člověku něco lepšího, než pro co žil dosud, vrací se ke starým bohům. To se stalo během historie Židů mnohokrát.

Dále jsme se dověděli, že na této cestě a v této fázi nelze sloužit dvěma pánům. Židé si představovali, že si zaručí službu jedinému Pánu také tím, že se odstěhují od těch, kteří slouží mnoha pánům. Ukázalo se, že fyzické rozpojení není ještě zárukou duševního rozpojení. Počínání Židů bych srovnal s počínáním člověka, který z obavy před nákazou odejde od nakažených. Takovému počínání se nedá nic vytknout, až na to, že možná nákaza už hlodá v tom, který se vzdaluje od zjevně nakažených. Ukázalo se, že nákaza byla v židovském národě hluboce zakořeněna. Proto Ježíš mluvil o nemocných, ke kterým přišel, a nikoliv ke zdravým. Nemoci lidí, které měl Ježíš na mysli, se tehdy právě jako dnes léčily chybně, neboť lidé se snažili léčit následky a nikoliv odstraňovat příčiny chorob.

Uvedu příklad chybného postupu toho druhu, jak jsem jeho svědkem neustále.

Někdo si stěžuje, že nemůže postupovat na cestě do věčného života, neboť je pořád něčím rušen. Jednou ho ruší rodinné poměry, jindy vyčerpávající práce v zaměstnání, opět jindy špatné bytové podmínky, za nichž nemá dostatek klidu, chabé zdraví apod. Snaží se poctivě odstraňovat nepříznivé vlivy, snaží se vyloučit jeden rušivý vliv po druhém. A čeho jsme svědky? Po těžkém a vyčerpávajícím boji odstraní jednu překážku, o které si myslel, že mu brání v pokroku, a ejhle, sotva se mu to podaří, vyvstane nečekaně překážka jiná, ještě větší. Ježíš o tom mluvil v podobenství o vyčištění komory od jednoho nečistého ducha, na jehož místo potom vstoupí sedm jiných, horších. Proč tomu tak je? U člověka může přebývat "d'ábel" jen proto, že mu k tomu člověk zjednal podmínky pro jeho příživnictví. Nic nepomůže, že ho vyžene, nezruší-li podmínky, které zjednal. "D'ábel" se vrátí se sedmi jinými, daleko horšími, neboť je dost možné, že podmínky pro jejich pobyt se ještě zlepšily.

Nezáleží na tom, zda překážky ("D'ábel") přicházejí zvnějška, či zvnitřka. Odstraňování překážek není ještě léčení z nemoci, nýbrž často jen zoufalé a zcela neúčinné odstraňování následků nemoci, kterou bychom mohli zjednodušeně nazvat mylným slibováním si něčeho od něčeho, co toto něco nemůže nikdy poskytnout protože tím nevládne, i když se zdá, že je toho pánem.

Chce-li někdo ode mne při vstupu do manželství upřímnou radu, jak se má uchránit před jeho ztroskotáním, řeknu mu, aby jen nechtěl od manželství více, než kolik mu může poskytnout. A tutéž radu mohu dát všem lidem, kteří potichu uzavřeli smlouvu se svým pomíjejícím životem a s pomíjejícími, ustavičně se měnícími poměry. Všechno ti, člověče, mezi prsty uniká, aniž víš jak, aniž si to připouštíš, pokud nemusíš. Zruš tuto smlouvu a nahraď ji smlouvou novou. To je odstraňování příčin tvé nemoci. Nemoc lidí, o které zde mluvím, má vždycky smrtelné následky, a to proto, že fakticky není léčena. Člověk se jen udržuje při životě jídlem, pitím, dýcháním a zařizováním denních záležitostí. To je odstraňování bezprostředních následků, nic více. I toho je třeba, aby pacient zůstal naživu během postupného umírání.

A tento spis není napsán z jiného důvodu, než aby ukázal metodu léčby nemoci všech lidí, léčby ze smrtelnosti do vědomé nesmrtelnosti.

První terapií užitou při léčení ze smrtelnosti vědomí je ovšem rozpojení od dosavadního způsobu myšlení a jednání. Prováděli je před námi staří Židé. Nesmí nás odradit, že teprve po několika tisících letech se u nich vlivem toho narodil Ježíš, a převedeno z historického symbolu: teprve za velmi dlouhou dobu se u nich zrodilo vědomí věčného života. Ježíš potvrdil především svým setkáním s Mojžíšem a Eliášem na hoře Tabor, že už ve starověku stačil jediný život k nabytí vědomí věčného života. Je však třeba se vyvarovat chyb pocházejících vesměs z dosavadního způsobu myšlení a z chybného tradičního řešení.

Např. chybně se usuzuje z výroku Ježíšova: "Jdi a nehřeš více", že se člověk má vyprostit ze své hříšnosti, jak je definována především desaterem přikázání a později seznamem těžkých a lehkých hříchů. Vidíme kolem sebe hříšníky, kteří se poctivě snaží o pokání, ale pořád musí chodit např. ke zpovědi a k přijímání, protože se stále dopouštějí buď nových hříchů, nebo upadají do starých.

Jak je možno jinak vysvětlit zmíněný Ježíšův výrok!

Je třeba si ho umět srovnat s jinými obdobnými Ježíšovými výroky a pak se snadno dojde k jinému, nečekaně pozměněnému výkladu.

Jindy řekl Ježíš ochrnlému: "Vezmi své lože a jdi!" nebo "Vstaň a chod!" Ježíšovo slovo nebylo pouhým nařízením, bylo často jen vysvětlením něčeho, co se stalo, co bylo novou skutečností, o které např. nemocný nevěděl, a bylo třeba jej informovat, aby se zařídil podle nové situace. Obdobně, řekl-li

Ježíš "jdi a nehřeš více", informoval hříšníka, že je nositelem moci nehřešit, právě tak, jak jiný nabyt sílu chodit nebo vidět, slyšet, i když před tím nic z toho nemohl učinit. O Ježíši, jako o představiteli Boha (*věčného života*) se dá říci, že jeho slovo je skutkem, někdy, když si to přeje, pouhým slovem. Jeho slovo vždycky jen dokumentovalo nebo komentovalo určitou skutečnost. Výrok "jdi a nehřeš více" nemůže činit výjimku, byl jen slovním vyjádřením skutečnosti právě jako ostatní výroky při jiném druhu uzdravení. Kdyby byl Ježíš neuměl uzdravovat ze hříchu, kdyby tato schopnost nebyla u něho závažnější, než schopnost uzdravovat z fyzických nebo duševních chorob, byl by býval lhářem, když to o sobě tvrdil.

Což tedy není součástí rozpojení také oprostění se od hříchu? Nebo nezáleží na tom, jakých se dopustíme hříchů?

Pochopitelně nelze vypustit z Ježíšova učení ani jednu větu, nechceme-li z něho udělat něco, čím není. Např. v horském kázání Ježíš ukázal, že považuje za hříšné nejen hříšné počínání, nýbrž i hříšné myšlení, a toto staví na roveň hříchu skutkem.

Při výkladu výroku "jdi a nehřeš více" se dopouštíme téže chyby, jaké se dopustili lidé, kteří byli přítomni Ježíšovu zázraku, jednomu z největších, které kdy učinil, když při něm řekl chromému: "Odpouštím ti hříchy". Tehdy se lidé posmívali, že jenom něco řekl a nic neučinil, protože nikdo nemohl vědět, co se stalo v onom člověku. Ježíš pak poznamenal, že tedy učiní ještě také menší zázrak, a uzdravil dotyčného chromého. Moc odpouštět hříchy si Ježíš nenechal pro sebe, nýbrž vysvětlil, jak se přes tuto překážku dostat do vědomě žitého věčného života. Za tím účelem rozvedl své "Hleďte především království Boží a vše ostatní vám bude přidáno" slovy:

"Chce-li kdo za mnou přijít, zapři sama sebe, vezmi svůj kříž a následuj mne."

(Vysvětlil jsem jinde).

Tím vysvětlil pravou podstatu rozpojení. Vidíte, že v jeho výroku není, jak zmizet ze světa, nýbrž k vnitřnímu sebezáporu a nesení kříže za podmínek tohoto sebezáporu. Ježíš tu prozrazuje, jak musí člověk v sobě připravit půdu pro největší zázrak, odpouštění hříchů, tj.

1. vyvázat se ze všech nežádoucích závislostí, které člověka drží při programu "pouhá fyzická smrt se ztrátou vědomí", a zároveň

2. připoutat člověka k programu "jít, kam jde Ježíš", tj. do vědomě žitého věčného života, ovšem bez ztráty vědomí. První bez druhého nelze provést. (*Viz Ježíšův výrok o službě dvěma pánům, o rozděleném království, které pustne atd.*)

Nedopusťte se chyby obdobné chybě těch, kteří si mysleli, že Ježíš nedokáže odpouštět hříchy. Mohli byste se domnívat, že přece tu Ježíš není, aby mohl odpustit hříchy, a že nám tedy nezbyvá, než se trmácet na samém začátku cesty.

(Řešení nevidím v Ježíšově výroku o rozvazování a svazování, který pronesl ke svým apoštolům: "Cokoliv rozvázete na zemi, bude rozvázáno i na nebi, a cokoliv svážete na zemi, bude svázáno i na nebi." To řekl k těm, kteří prošli opravdovým křtem Duchem svatým, a ne dříve. Tuto moc nemá nikdo, než kdo vědomě zažil, co apoštolové, kteří dokázali mluvit různými jazyky, tj. promlouvat a ovlivňovat kohokoliv, kdo byl ochoten se dát ovlivnit.)

Fyzická přítomnost nebyla ani u židovského národa ve starověku, a přece **celý** národ se odpojil a **celý** nastoupil cestu do věčného života. Zkrátka, splnil podmínky odpojení, i když velmi neuvědoměle, protože vědomí toho, co dělali, měli za celý národ jeho zasvěcenci. Stačí splnit podmínky rozpojení, aby se mohlo dostavit spojení s věčným životem aspoň v té míře, že člověk se stane svědkem něčeho nového, co jej vede, i když neví, kterak se to děje.

Toto nové, co jej vede, se může personifikovat, čili pod tím si člověk může myslet, je-li věřící, osobnost Ježíšovu, není-li však věřící, nebo nevyhovuje-li mu zosobňování účinků, nevádí. Nic nepokazí, neboť zosobnění je lidský překlad něčeho, co vůbec není osobní. Toto něco už překládali staří židovští zasvěcenci, toto něco překládal i Ježíš, když mluvil o Otcově vůli, o Otcově moci atd.

Budu-li vám nyní znovu vykládat o podmínkách rozpojení a podmínkách nabytí začáteční úrovně spojení, ujišťuji vás, že budu mluvit ústy člověka, který ani nevěděl, že tyto podmínky plní, ani nevěděl nic o účincích splněných podmínek pro rozpojení. Chci vám tím říci nejen, že mám právo o nich mluvit, ale i že vy jste v daleko lepší situaci, než jsem byl já, protože zmíněné podmínky můžete plnit uvědoměle. Máte proti mně jen jednu nevýhodu, podívejte se, a tou je, že je chcete splnit. Tuto nevýhodu musíme se pokusit napřed odstranit, abyste nebyli v žádné nevýhodě. Všimněte si, že na rozdíl od těch, kteří si přáli být Ježíšem uzdraveni, a opravdu byli uzdraveni jen z pomíjejících neduhů, ten,

kterému Ježíš odpustil hříchy, pravděpodobně ani nevěděl, že mu budou hříchy odpuštěny, ani si to nepřál.

V tom byla jeho velká výhoda, protože nemohl svou vůlí rušit akt odpuštění, tedy rozpojení od cesty hříchů, rozuměj od cesty, která vede jen k fyzické smrti a ke ztrátě vědomí. Řekl jsem už jednou, že vědomě zjednodušuji výklad a nedbám na to, že vědomí se neztrácí definitivně hned při fyzické smrti, nýbrž dříve či později po ní. Pro náš výklad je důležité, že se vědomí ztrácí proto, že člověk tady na zemi nenabyl vědomí věčného života. Víme tedy už, v čem byla velká výhoda židovského národa, a též moje. Svou nevýhodu můžete zrušit tím, že se soustředíte jen na plnění podmínek rozpojení, které Ježíš souhrnně nazval slovy "zapři sebe, vezmi svůj kříž a následuj mě", rozuměj, bez ohledu na to, kam jde ten, koho následuji. Víím, že tohle bude dělat potíže, přestože zatím všichni se blížíme k smrti a míříme tedy v pravém slova smyslu do neznáma, nevíme, kam jdeme, ani si nejsme vědomi toho, že každým okamžikem se přibližujeme k rozhodnutí, kterému se říká fyzická smrt, a přece perfektně plníme a jsme schopni plnit podmínky tohoto nastávajícího zničení. Jenže tady nás "chrání" naše totální nevědomost. Kdežto když učedníci Ježíšovi zjistili, že Ježíš jde "jen" na potupnou popravu, zalekli se a domnívali se, že se v Ježíši zklamali. Avšak zapření sama sebe není nic jiného, než poprava sama sebe, poprava důslednější, než fyzická, a na to upozorňuji, nikdy nenahraditelná fyzickou popravou, např. sebevraždou. Možná, že si dovedete představit, co je to zapřít sama sebe a vzít kříž, ale nedovedete si představit následovat Ježíše a netoužit přitom po věčném životě. Je obojí pohromadě možné? Budu-li tvrdit, že jedno druhému odporuje, ztrácím možnost dále k vám mluvit, řeknu-li, že jedno druhému neodporuje, budu muset pracně vysvětlovat, proč. Protože následování Ježíše není fyzickým následováním, nýbrž oním modlením v duchu a v pravdě dle slov Ježíšových, modlitbou, o níž Židé neměli vůbec představu, jelikož bez fyzické přítomnosti ve chrámě si nedovedli představit správnou modlitbu. Ale Ježíš jim řekl, že jednou se nebudou modlit ani zde (*rozuměj v Jeruzalémě*), ani jinde, prostě nebudou spojovat modlitbu s místem, polohou, s fyzickým stavem, rozpojí se duševně i od něho. Pak ovšem ve všem všudy záleží na tom, pochopit Ježíšovu nadstavbu nad Starým zákonem, nadstavbu, které říkal naplnění Zákona! Zatím se se mnou naučte myslet v obdobách. Ježíš do této nadstavby zahrnul myšlenku: "Kdo hřeší ve své mysli, už fakticky hřeší", a z toho analogicky vyplývá: "Kdo nehřeší ve své mysli, ten fakticky nehřeší." Tady je kořen rozpojení, tady lze tušit jednu z hlavních stránek modlitby, kterou měl Ježíš na mysli. My bychom ovšem

takový stav nehřešení nepovažovali vůbec za modlitbu, protože pod tímto aktem si představujeme pohyb mysli.

Ještě vysvětlím totéž z opačného hlediska, ze stavu základního spojení s věčným životem. Když jsem se v tomto stavu ocitl, víte už za jakých okolností, začal jsem nahlížet na svůj předešlý způsob života s jeho vyhraněně pomíjejícími cíli jako na ten nejhříšnější život, jaký člověk může žít, protože se proviňuje proti možnosti, kterou mu život nabízí, a tou je, použít lidského života k nabytí vědomí věčného života. Chápete snad, že jsem tehdy věděl, co je to hříšnost. Věděl jsem to poprvé v životě a od té doby vím, že se nemohu dopustit většího hříchu, než nerozpojit se od časných cílů, než sloužit jen jim a nepoužít života jako prostředku k nalezení věčného života, čili, jak Ježíš říkal, k hledání a nalezení "království Božího". Řečeno starozákonně, nábožensky: Do té doby jsem se modlil k nepravým, pomíjejícím bohům, s nimi bych byl musel jen zahynout. Nic jiného mně nemohli nabídnout. Tak jsem věci viděl, a proto jsem nemohl po staru hřešit. Tuto moc vidění asi Ježíš zprostředkoval tomu, kterému řekl: "Jdi a nehřeš více."

Tento globální pohled na hříšnost světa je upřen těm všem, kdo se od hříšnosti světa nerozpojili, a proto se nemohli dívat z druhé strany. Vidění, o němž je tu řeč, odpovídá výroku Nového Zákona: "Celý svět je ve zlu postaven." Ten, kdo toto vidění světa z druhé strany měl, také měl právo takhle mluvit. Nebyl přitom škarohlídem, pesimistou. Jak by jím mohl být, když zažil svobodu, zatímco ostatní zažívají jen bezmocné odumírání. Každý, kdo by vyslovil tak přísný soud nad světem a nepřekročil před tím na druhý břeh, byl by skutečným odsouzeníhodným pesimistou. Ježíš se dovedl radovat s radujícími, kteří nepřekonali svým vědomím práh smrti.

Podmínky rozpojení a výsledky rozpojení jsou dány biologickou, chcete-li, materiální základnou, ze které člověk vychází, nebo kterou má člověk k dispozici. **Příklad:**

Jednou ze základních podmínek rozpojení, a u člověka též základního spojení s věčným životem, je sebezápor, jak nám prozradil Ježíš jednak slovy, jednat tím, co učinila Panna Maria při početí a sv. Josef, když se ujal Ježíše i s jeho matkou, a jednak na každém dalším stupni znovu a znovu sám Ježíš, ovšem už kvalitativně vyšším způsobem.

Kdyby sebe zapřelo stejnou měrou zvíře, jako člověk - a ono to dovede -, nedostavily by se následky základního spojení. Kdyby sebe zapřelo dítě - a ono to umí -, nedostavily by se tytéž nás-

ledky základního spojení, jaké se dostávají u dospělého člověka. Z toho je zřejmé, že záleží na východisku, na biologické základně, na které podnikáme rozpojení. Je tu obdoba s fyzickým počítím, s oplodněním ženy. Po jejím oplodnění se nezačne rozvíjet jiný život, než lidský. To je dáno biologickou základnou.

Kromě na biologické základně záleží stejnou měrou na úrovni sebezáporu, chcete-li, na míře a jakosti sebezáporu. Člověk by se třeba chtěl zapřít úplně, ale jednak to neumí, jednak se dostatečně nezná, takže neví, zdali a do jaké míry se zapřel. Víme z příkladu Ježíšových učedníků, že si o sobě mysleli, co nebyla pravda a čeho nedosahovali. Neměli např. vůbec žádnou představu o onom druhu poznání a o jeho rozsahu, jaké hlásal Ježíš, a bylo třeba je násilím - odnětím osobního vedení tím, že Ježíš jim odešel na kříž - odvést do vyššího stupně poznávání. Takové násilí se člověku děje, jakmile začne se sebezáporem. Chcete-li, můžete si je vykládat osobním zásahem božím, ale nic se nestane, nevykládáte-li si je osobně, nýbrž takto:

Pro oplodnění lidského zárodku je biologicky připravena cesta, a to cesta obecně platná, ne individuálně osobní, že se vyvine v člověka a v nic jiného. Obdobně pro člověka, který sebe zapřel, je připravena obecně platná cesta, která se otevře, vstoupí-li se na ni. A ono vstoupení jsme si zatím zjednodušeně nazvali rozpojením. Jde ovšem jen o podobu biologického počítí. Při rozpojení záleží na kvalitě a druhu rozpojení. Podle toho navazuje člověk na určitý zase obecně platný druh cesty. Do rozpojení je totiž smícháno různou měrou rozpojení fyzické s rozpojením duševním. Čím větší podíl při něm hraje rozpojení fyzické, tím se následky sice stávají fyzicky srozumitelnější, ale výsledkově řádově nižší. Např. mnoho křesťanských světců i při nejlepší vůli po rozpojení, jakou měli, neuměli se rozpojit bez rozpojení fyzického. Čím dokonalejší bylo jejich fyzické rozpojení, tím více následků nesla jejich fyzická podstata (*např. stigmata, různé, až nesnesitelné druhy fyzického utrpení, viz sv. Terezie z Avily, různá charismata, projevující se tzv. "duchovními smysly". Fyzická podstata se snažila, a zcela zbytečně, držet krok s nastupujícím spojením s věčným životem. Tu pružnost má jen do určité míry*), a to až k nevydržení, čímž konečně odpadl fyzický balast, který je nepostradatelným východiskem, ale velkou překážkou při pozdějším vývoji, kdy je ho zapotřebí jen takhle: Aby lidská hmota se všemi svými produkty zůstala živá a jen blokovala výstupy do pomíjejícího života a tím umožňovala lidskému vědomí vstup do věčného života.

Různá směs fyzického a duševního sebezáporu, a jiných složek rozpojení způsobila od samého počátku, že cesta, kterou nastoupil Petr, byla jiná, než kterou nastoupil Jan.

Cest do věčného života je nekonečné množství ne proto, že by bylo též nekonečné množství prostředků, pomocí nichž je možno po cestách jít, nýbrž proto, že každý se jednoho a téhož prostředku chopí po svém. My si tu můžeme popsat jen prostředky, ale nikdo se jich nechopí stejným způsobem, ani nemůže. Toto různé uchopení je v míře i v jakosti. Sv. František z Assisi měl o svých nových žácích vždy sen, který se týkal míry uchopení prostředků, a vždy se shodoval s faktickou kapacitou uchopení, kterou ten který žák měl. Tento druh předurčení lidských možností platí jen tehdy, když vedení přizpůsobíme výchozím možnostem, jako to učinil sv. František. Co však bylo nepatrné na počátku, jak často opakoval Ježíš, může být velké na konci. Sv. František neměl, a také ani nemohl mít, zkušenosti ve vedení, jaké měl Ježíš. To platí obecně. Např. poučení sv. Pavla v epištolách jsou výtečná, ale někdy Pavlovo hledisko stojí hluboko pod úrovní Ježíšova vedení. V Evropě si toho poprvé všiml mistr Eckhart. Proto napodobení někoho jiného, než Ježíše je nebezpečné, přinejmenším nedoporučitelné. Platí, že není žák nad mistra, a mistrem je jen ten, který prošel všemi proměnami naznačenými Ježíšovým životem.

(Poznámka k počínání sv. Františka při vedení žáků, o tom, že si dal zdát, kolik kdo z nich unese poznání. Velká část našich znalostí, řekl bych 98,8 %, možná ještě více, nikoliv však méně, tím chci říci prostě téměř všechny naše znalosti mají povahu latentní, skrytou. Objevují se ve vědomí teprve tehdy, když je potřebujeme. Kdyby se ve vědomí objevovaly jindy, dříve, než je potřebujeme, rušily by nás, místo aby nám byly prospěšné. Umím třeba násobit. Musel-li bych však tuto znalost udržovat tím, že bych stále vědomě násobil, znemožňoval bych si ostatní činnost, byl bych v očích jiných lidí blázen. Tolik stačí říci o všech znalostech, které si dovedeme vybavovat podle potřeby při běžném bdělém stavu. Máme však celou řadu schopností a znalostí, které si vůbec nedovedeme vybavit při bdělém vědomí, nýbrž třeba ve spánku. Zapamatujeme-li si však, co se nám zdálo, a dovedeme-li rozluštit symboliku snu, můžeme pak těchto znalostí užít i v běžném mimosnovém stavu.)

Důležité upozornění: Je velmi těžké umět rozluštit symboliku života žitého v bdělém stavu. Je daleko těžší rozluštit symboliku snů. Naproti tomu výhoda snových poučení spočívá v tom, že i když jim nerozumíme, máme užitek z předané síly snovým

zážitkem. Ve snu může být předáno daleko více síly k uskutečnění, než jídlem, pitím a srozumitelnou domluvou.)

Židovští zasvěcenci vydali přesné směrnice o tom, jakým způsobem se má žít (*a my jsme si tento umělý způsob života nazvali stylizací života*) a kromě toho zřídili instituci vykladačů Zákona, aby tato směrnice byla jednotně vykládána.

(Za dob Ježíšových už vykládání Zákona bylo velmi suché a bez moci. Ukázalo se, že nestačí jen Zákon jednotně vykládat, nýbrž, že je třeba také mít moc, aby byl výklad dodržován. Svě zákoníky měli farizeové i saduceové. Farizeové, vedoucí strana židovská, vznikla asi pod vlivem Ezdrášových reforem. Usilovali o čistotu Zákona a tradice a jsou tvůrci talmudu - aramejských výkladů ke Starému zákonu. Stali se však otroky zevnějšího puntičkářství, utkvěli na formě a stali se obrazem pokrytectví. Byli však mezi nimi tak významní lidé, jako Gamaliel a Saul, pozdější sv. Pavel. Saduceové v době Ježíšově tvořili konzervativní kněžskou stranu. Byli odpůrci farizeů. Z nich bývali velekněží, často i vládcové. Uznávali jen thoru - Pět knih Starého zákona - nevěřili ve zmrtvýchvstání a popírali nesmrtelnost duše. Touto poznámkou jsem nemínil učinit více, než přispět k pochopení složitosti poměrů v době Ježíšově.)

Židovští zasvěcenci věděli, že budou-li všichni příslušníci jejich národa žít přibližně stejným způsobem, bude také sběh událostí pro všechny přibližně stejně platný a výklad jejich bude poměrně velmi snadný. Všichni se dostali na určitou úroveň života, na které platily určité zákony. Tím vysvětlení symboliky života bylo podstatně zjednodušeno a bylo možno "věštit" s téměř přesným odhadem. To se nemůže povést ve společnosti, kde si každý žije po svém. Nešlo tedy vůbec o věštění, nýbrž o znalost souvztažností mezi způsobem života a událostmi. U lidí ovšem tito znalci souvztažností měli pověst proroků.

Řekli jsme si už, že úroveň, na níž se ocitl židovský národ, byla dosažena hlavně tím, že národ jako celek přestal plnit svou vůli a začal plnit vůli Zákona, který zasahoval až do podrobností lidského života. Žádné politické područí nemůže jít tak daleko. Bylo to jho Zákona. Ježíš namísto tohoto jha doporučoval vzít jeho jho. Protože představovalo zdokonalení starožidovského jha, není třeba, abychom se zabývali starozákonním jhem, nýbrž jen Ježíšovým. Jen bychom měli vědět, že přijetí Ježíšova jha bude mít obdobné následky, jako přijetí starozákonního jha.

Přijmeme-li Ježíšovo jho, ocitneme se v obdobné situaci jako staří Židé také tím, že zaměňujeme individuální břemeno za jakési

kolektivní jho, pokud existují ještě jiní lidé, kteří si počínají jako my. Bude pak možno pro společenství těchto lidí stanovit společná pravidla postupu a jeho následků, čili řečeno nábožensky, lze pak věštit, co se s námi bude dít. Astrologové zde ovšem dokonale pohoří. Principy výkladu nejsou založeny na mimolidských vztazích, nýbrž jen na mezilidských a na vnitřních pochodech v duši člověka. Prosím, na obojím, ne jen na jednom z těchto činitelů. Člověka nelze vyčlenit ze společnosti, ve které žije a ze které vzešel, ani když on sám se o to snaží útekem od lidí.

Židovští zasvěcenci zavedli něco, co bychom dnes nazvali organizovaným vedením událostmi. Vzhledem k malé míře pochopení jejich záměrů a důvodů pro to nebo ono nařízení nebo zákaz, dopadalo v praxi vedení událostmi tak, že události nutily lid, aby se napravil, aby se vrátil do míry a způsobu stylizace života, jaký předepsali vůdcové lidu. To však neznamená, že by byli tito duchovní vůdcové neuměli předvídat, a že by byli předem lid nevalovali, aby si přestal zahrávat s přestupováním zákonů, které jim předepsali a do jejichž platnosti lid vstoupil. Jenže tito "proroci" se tím stávali velmi nepopulárními, lid je někdy kámenoval, jindy vyháněl. Zkrátka vůdci požadovali mnoho jak na tehdejší, tak i na dnešní poměry. Těmto vůdcům však nešlo o nic jiného, než aby se lid odvrátil od dřívějšího způsobu života a od dřívějšího jeho smyslu a zároveň se přihlásil jednoznačně k novému způsobu a smyslu života. Jednoznačně, tzn. aby nesloužil jen částečně Hospodinu a ještě částečně starým bohům. O totéž běží u každého z nás.

Nyní k rozpojení se s dosavadním smyslem a způsobem života za dnešních podmínek.

Je možné si předsevzít z vlastní vůle, že budeme vším, co děláme a na co myslíme, sloužit věčnému cíli, tím že se budeme všemi po ruce jsoucími prostředky snažit o dosažení vědomého spojení s věčným životem. Ujišťuji vás, že učiníte-li jen to a nic více, budete muset od té chvíle ustavičně bojovat o plnění tohoto předsevzetí sami se sebou, a ve většině případů až do vyčerpání trpělivosti a sil. Historie křesťanských světců, kteří učinili něco podobného, je nám toho svědkem. Není divu, že po přečtení životopisů těch, kteří dosáhli vědomého spojení s Bohem, jak se tomu říká v náboženském způsobu vyjadřování, docházíme k přesvědčení, že šlo o hrdiny, a že jen nejhrdinnější ze všech obstáli. Nad to ještě zjišťujeme, že jen ti obstáli, kteří byli zvláštním, výjimečným způsobem povoláni k tomuto nadlidskému úkolu. Kdyby byl např. sv. František neslyšel hlas z obrazu Ježíšova, aby postavil chrám, nebylo by ho nikdy napadlo, aby se

dal na duchovní cestu. Byl přece velmi světsky založen. Teorii nevyzpytatelného volání Božího, tajemné vyvolenosti některých lidí zastává z nedostatku informovanosti dodnes i oficiální katolická teorie (teologie). Jenže dnes už neriskujeme život, ani nepotřebujeme být odvážní, tvrdíme-li něco jiného. Čekali jsme na tuto chvíli svobodného vyjádření mnoho staletí.

Byl jsem jedním z těch, kteří nezáměrně vystihli podmínky, za kterých je člověk, každý, bez výjimky, povolán, bez ohledu, zda před tím byl hříšný či nevěřící, či jakýkoliv jiný. Máme naštěstí řadu podrobných líčení obdobných obrácení, jaké jsem i já zažil. Všichni, kdo je zažili, bez výjimky měli dojem, že si tu milost obrácení nezasloužili. Je pravda, že člověk si nezaslouží převrat, který způsobuje, že se rozejde s dosavadním způsobem myšlení a jednání a s celým smyslem života. Ježíš dával jasně najevo Samaritance, Maří Magdaléně a lotru na kříži a jiným, že není třeba si zasloužit milost, kterou jim poskytuje. Proč by se vždycky mělo dávat něco za něco, jako v obchodě nebo jako v odměně za práci. Dokonce Istí matčinou se nedostalo požehnání prvorozenému Esauovi, nýbrž Rebečinu oblíbenému synu Jakubovi, a ten potom založil pokolení zasvěcenců. Nechme však takové krajní případy stranou.

Křesťanské teology mýlí, že někdo, kdo se poctivě snaží o mystický život, tj. o život prožívaný v osobním, vědomém soužití s Bohem, toto spojení nedosahuje, zatímco někdo, kdo se o něco takového ani nepokoušel, je vytržen nečekaně ze svých světských radovánek, nebo z boje o světský úspěch a zažívá vpád věčného života do svého pomíjejícího, přesvědčuje se bez svého přičinění o něčem, co je pro něho tak ohromující, že do smrti je tím přinejmenším poznamenán jeho život. Stává se ovšem, že někteří z těch, kteří se snažili o mystický život, jsou jím obdařeni, ale jejich počet i v meditativních, kontemplativních řádech je nepatrný. Ježíš všechny okolnosti odměny vyjádřil podobenstvími o dělnících na vinici, o svěřených hřivnách a jinde. Jenže těmito podobenstvími se nerozumí jak by se mělo, vykládají se jako ostatní podobenství velmi povrchně - rozumově.

Chopíme se zase, nevím už po kolikáté (*když pomyslím na své předešlé spisy*), podobenství o hřivnách, tentokrát ne abych je vysvětlil v hrubých obrysech jako dosud, ale proto, abych připomněl, na co se ve výkladech zapomíná, co však má velký význam, pro pochopení zákonitosti, která nastupuje nečekaně, ale bez výjimky u člověka, který stylizoval život (*v podobenství o hřivnách je touto stylizací hospodaření s hřivnami pro hospodáře, ani v nejmenším pro sebe*). Nechávám stranou život člověka,

který vědomě stylizoval život. Jediný moment, který chci nyní vysvětlit z podobenství o hřivnách je, že služebníci předkládají nastřádané hřivny a nemají žádné přání, nic od hospodáře nechtějí, ani si nepřejí něco z hřiven pro sebe, ani v té chvíli, ani před tím. Je to moment, který Ježíš vkládá i do uzdravení živých lidí, moment, kterého si dosud vykladači nepovšimli. (*Viz spis Úlohy: Uzdravení dvou slepců*).

Hospodář svěruje hřivny těm služebníkům, u nichž může předpokládat, že budou s nimi hospodařit pro něho a ne pro sebe. Když pak přijde nečekaně a žádá si zúčtování (*obdobně jako nečekaně přichází Ženich v podobenství o pannách*), služebníci nedělají nic jiného, než mu odevzdávají hřivny původní a vydělané. Tento moment je důležitý. Nežádají si ničeho, a to je jeden z důvodů, proč jsou odměněni. Ani jeden neříká: "Hospodařil jsem tak a tak a tolik a tolik jsem si nechal pro sebe." Takový nezištný průběh mělo už i celé období hospodaření. Na jedné straně usilovně hospodařili a na druhé straně nepomýšleli na sebe. Výsledek pak byl kvalitativně rozdílný od zázraku uzdravení, kdy se nemocným nedostalo nic jiného, než uzdravení. Slíbil jsem však, že si nebudu všímat celého komplexu otázek, nýbrž jen toho, co vysvětluje "nevyzpytatelný zásah milosti Boží".

Zde to máme: Kdyby byli služebníci v momentu zúčtování cokoli chtěli pro sebe, byl by se hospodář rozhněval a nedal jim vůbec nic. Vždyť se zlobil i na služebníka, který sice nic pro sebe nechtěl, ale také nic nenahospodařil. Tento "hněv" je jedinečně symbolicky podán "vyvržením do temnot vnějších".

Souhrnně řečeno, v nevědomosti, v jaké žijí lidé, zůstává i ten, který si nepřeje být nevědomý, jestliže v okamžiku zúčtování buď se nemůže vykázat, že hospodařil, nebo si něco přeje pro sebe. (*Snad vám napadá, že přece jen zůstává nevyzpytatelný okamžik příchodu hospodáře. Zůstává nevyzpytatelný jen pro toho, kdo neví, co se skrývá pod symbolem usnutí panen čekajících na ženicha. Viz příslušný výklad jinde.*) Je jisté, že člověk, který jde pracovat na vinici, počítá s odměnou. S tou mohl počítat i ten, který hospodařil se hřivnou, ale ve chvíli zúčtování už nic pro sebe nechtěl, jak je patrné z podobenství. Čili bez touhy po odměně se nikdo neobejde, ale ve chvíli, kdy má vykázat výsledky své práce, nesmí si nic přát, obecněji řečeno, musí zastavit všechna hnutí vůle. To je zásada vstupu do věčného života, třeba to bylo jen na jeho práh. Většina křesťanů rušila akt zúčtování svou vůlí, a proto nemohla vejít. Což dost jasně neukázal Ježíš na svém životě, že bez tohoto momentu by se byl nenarodil, nebyl by

pokřtěn v Jordánu, nebyl by ukřižován, zkrátka ani jako vtělený Bůh by se byl nedostal nikam, a cožpak my!

Máte-li snad někdo dojem, a ten máte asi mnohokrát, že jsem odbočil od tématu, a že nemluví o rozpojení, musím vám říci, že jsem mluvil o nejdůležitější stránce rozpojení, a to o rozpojení s vlastní vůlí. (*K tomuto rozpojení se později ještě vrátím podrobněji. Viz příslušnou kapitolu tohoto spisu!*) Neříkám, že bez tohoto rozpojení veškerá snaha vyznívá naprázdno, nýbrž jen, že nemá účinky spojovací.

Tento aspekt rozpojení od vlastní vůle jsem tu sice už uvedl, když jsem vysvětloval, že židovští zasvěcenci se snažili, aby lid neprováděl svou vůli, nýbrž řídil se předpisy Zákona, který stál nad jejich osobní vůlí, je vám však asi jasné, že tam šlo o něco jiného, než co mám nyní na mysli. Byla to dlouhodobá stylizace života, kdežto zde jde o momentální, intenzivní stav rozpojení se od vlastní vůle.

Ukáži totéž na příkladu chromého u rybníka Bethesdy, který tam celá léta čekal na možnost vstoupit do rybníka jako první, aby ho anděl vyléčil. Tato víra způsobila, že dokázal léta čekat na zázrak, ovšem marně. Řekněme si však, že marně jen v tom smyslu, že anděl se nedočkal, ale nikoliv marně v tom smyslu, že by nebyl uzdraven. Jednoho dne k němu přistupuje Ježíš a pro jeho vytrvalost ho vyléčí náhle, nečekaně. Přečtěte si pozorně ten text v Novém zákoně. Ježíš si dává vysvětlit od chromého, proč tam leží a čeká, jakoby to nevěděl atd. Tím způsobem, že v čekání chromého, v jeho upnutí na cíl nastává mezera, že chromý, aniž si to uvědomuje, na okamžik se vzdává své vůle, Ježíš může provést zázrak uzdravení. (Viz Jan V, 2-9).

Ježíš uměl mistrovsky navodit mezeru v proudu vlastní vůle člověka. V případech, kdy tak učinil a kdy následoval zázrak uzdravení, vždycky byly splněny tyto základní proměny stavu: Dlouhodobé, nebo aspoň intenzivní zaujetí vůle člověka jedním směrem, např. aby se uzdravil (směr vůle). My této fázi říkáme propojení všech složek mysli v jeden proud. Obecně pak z tohoto zaujetí vyplývá stylizace života. Život je touto vůlí přestylován, ne stejně, ale obdobně jako tomu bylo u starých Židů, jenže všechno je intenzivnější, všechno probíhá v rámci jednoho života nebo v rámci několika let, za několik dní, výjimečně, je-li zaujetí velmi intenzivní, v rámci několika vteřin.

Druhou podmínkou je dokonalé odstoupení od vlastní vůle. Tato podmínka může být splněna i spontánně, nechtěně, a pak je účinek tohoto rozpojení neúčinnější, jak ukázal Ježíš.

Je-li tato podmínka splněna bez vůle člověka, zapínají se spojení, která do té doby nemohla být zapojena. K velkému překvapení člověka, děje se "zázrak" proměny. Jakmile člověk třeba v sebemenší míře zasáhne svou vůlí do tohoto nebývalého zapojení, ruší je. Nepatrným zásahem nemíním jen myšlenkový zásah, nýbrž třeba i malý pohyb těla.

Můžete vznést velmi oprávněnou námitku, kterou jsem sice v dřívějším textu už zodpověděl, ale tentokrát jsem dosud tuto odpověď neopakoval. Namítnete:

"Kdyby stačilo splnit zmíněné podmínky, pak by každý, kdo na chvíli zruší volní pochody ve své mysli narazil na zažívání vnitřní svobody, na zažívání stavu nezávislého na pomíjející existenci, čili, jak se tomuto stavu zde říká, na věčný život. Tomu však tak nikdy není. Jak to vysvětlit?"

Vysvětlení je prosté. Nenastalo před vypnutím vůle vzepjetí vůle na maximum, ať dlouhodobé či krátkodobé, a tedy, nepředcházelo-li duševní propojení celé lidské osobnosti, nemůže nastat přechod do věčného života, protože člověk je připoután svou vůlí i podvědomím ke dvěma úrovním zároveň, k pozemské a k věčné, nepomíjející. Jedno pouto ruší druhé. V takovém případě, i při dokonalém vypnutí vůle nastává pouhý apatický neplodný klid nebo nenastává ani ten, naopak člověk se nedokáže zbavit vnitřního neklidu, který je větší, než když svou vůlí někam mířil.

Další otázka: "Jak se díváte na dobře míněné rady jako: Uklidni si, zažívej mír! Mohou mít tyto snahy spojovací účinek, rozumějte, mohou mít za následek vědomé spojení s věčným životem?" Nemohu nikomu slíbit, že se uklidňováním, soustředěním, nebo snahou po zažívání míru dostaví vědomí věčného života. Zařídí-li se někdo jen podle těchto rad, nezažívá nic více, než větší míru klidu, pokud se to vůbec podaří. A to je způsobeno zase jen tím, že se člověk snažil přejít do klidu, nebo do soustředění úplně opačným způsobem, než předběžným propojením celé mysli vůlí.

Člověku se obvykle radí např.: "Chceš-li zažívat klid, musíš se uložit do tělesné polohy, ve které co nejméně pociťuješ tělo, musíš nechat dohasnout všechny myšlenky a dokonale uvolnit tělo buď po částech, nebo celé apod." Splní-li člověk tyto rady, může si nejvýše dobře odpočinout, může rychle načerpat nové síly, ale nic více. Vchází do klidu nebo do soustředění jen tou částí mysli, která byla neklidná nebo nesoustředěná, zatímco celá šíře jeho podvědomí stojí jako aktivní protiváha proti stavu spojení s věčným životem. Všimnu si jen pro ilustraci jedné složky podvě-

domí, paměti, a zase jen jedné složky paměti, schopnosti mluvit tzv. rodnou řečí. Svou lidskou řeč podržujeme v paměti i když nemluvíme. Důkazem toho je, že jakmile začneme mluvit, umíme mluvit. Umění mluvit v nás zůstává, i když mlčíme. A protože je to umění, které celý život aktivně užíváme a stále mluvením a myšlenkou zdokonalujeme, je prvořadým znakem našeho způsobu nabývání a pozbývání. Řečí např. můžeme i sugestivně na sebe působit, abychom se uklidnili.

Klid začínáme zažívat sugestivní domluvou, a pak také klid, který začneme zažívat, není ničím jiným, než stavem vyvolaným autosugescí, a ten se nachází na opačné straně, než stav spojení s věčným životem. *(Celá Šivanandova škola přímo apeluje na sugestivní schopnosti člověka, když vyučuje józe, a tím odsuzuje své žáky k duchovní nevědomosti.)* Kdežto předchází-li spojení s věčným životem vypětí vůle a přejde-li člověk z vrcholu tohoto vypětí do klidu, nastává na okamžik ztráta paměti *(nikoliv ztráta vědomí!)* v tom smyslu, že paměť ani nepřekáží *(člověk nemá rušivých myšlenek, ani kontrolních)* ani nepomáhá (!), nýbrž zůstává, uzavřena v **živých** hmotných střediscích *(z nichž jedno je živá mozková kůra)*. Proč tomu tak je, o tom se můžeme jen dohadovat rozvíjením různých teorií psychologického charakteru. Ježíš však zřejmě věděl, že tomu tak je, a podle toho jednal a zasahoval. A jeho zkušenost nám stačí, protože jeho počínání je mnohokrát popsáno v Novém zákoně. Lze v něm snadno vyzorovat zákonitost. Víme, že bez tohoto typu rozpojení s pamětí, s povídavou myslí, není možné spojení s věčným životem.

(Poznámka: Pro úplnost výkladu bylo by dobře se vypořádat s kvietismem. Miguel de Molinos - 1628 - 1696, zakladatel kvietismu, je příkladem člověka, který neumí poradit, nikoliv, že by se mýlil, v tom, co zažíval. Dopouštěl se stejné chyby ve výkladu jako Mahariši a mnozí jiní indiští světci, kteří radí, abychom zažívali mír. Molinos vycházel při svém výkladu ze stavu spojení s věčným životem, tedy ze stavu, který zažíval. Předpokládal, že vyloží-li tento stav nicnedělání, dokonalé pasivity, že tím naučí ty, kteří ten stav neznají a tedy nezažívají, také jej zažívat. Církev dobře poznala, že tomuto stavu nenaučil nikoho, nýbrž naopak odvedl od něho do obyčejného nicnedělání, ale nic nedělání na úrovni kamene. Sebelepším líčením stavu spojení nikoho tomuto stavu nenaučíme, nýbrž máme ho k tomu, aby napodobováním následků vyléčil se z příčin svých nevědomostí. Je to něco podobného, jako když někdo bolesti hlavy léčí prášky proti bolestem hlavy. Neléčí příčiny bolesti hlavy, nýbrž jen odstraňuje na čas následky jiných, jemu neznámých příčin. Možná, že si

organismus mezitím pomůže sám, a pak se člověk mylně domnívá, že se vyléčil prášky. I to se může stát v oblasti poznávání, že se člověk vyléčí ze své nevědomosti a přičítá mylně vyléčení pilulkám nicnedělání. Nevíme však o takovém případě. Molinos ve svém díle Duchovní vůdce, který odpoutává duši, líčí velmi pokročilý stav, který nám po dobu tří let v jeho nejvyšším zažití předváděl Ježíš od svého křtu v Jordánu, až po vzkříšení. Je to stav nic nedělání, který nemá nic společného s lenošením nebo s nevědomou existencí, např. nerostů. Čteme-li o této době tří let, vidíme, že Ježíš byl tehdy vrcholně činný, protože však trpně konal vůli Otcovu, jak se náboženským způsobem vyjadřoval. Sám totiž nemusel nic dělat. Stačí si přečíst průběh kteréhokoliv jeho zázraku, abychom poznali, že se nemusel namáhat někoho uzdravit nebo křísit, aby ho zdravil nebo vzkřísil. Dojdeme-li v tomto spisu tak daleko, vysvětlíme si příčiny a podmínky takového stavu.)

Každý, kdo se snažil poskytnout lidem nějaký návod na rozpojení s nižším řádem hodnot a na spojení s vyšším řádem hodnot, měl k tomu svůj důvod obvykle ten, že sám nějaké to rozpojení a spojení zažil a věděl, že většina lidí příležitost k přechodu do věčného života promrhá, nevyužije. Nemějte za zlé nikomu z těch rádců, že každý vychází ve svých radách z vlastní zkušenosti. Tato zkušenost je na jeho radách zároveň nejcennější, i nejošidnější. Nejcennější proto, že jde o vyzkoušenou cestu, nejklamnější proto, že rádcovo východisko nemusí být vhodné právě pro toho, komu se radí. Jeden příklad za všechny:

Sv. Ignác z Loyoly (1491- 1556), zakladatel řádu Societas Jesu, Tovarýšstva Ježíšova (řádu jezuitského), byl před svým obrácením na cestu do věčnosti tvrdým vojákem, který vůbec nepomýšlel na nějaké mystické výšiny života. Vážné zranění v bitvě u Pamplony ve Španělsku způsobilo, vysvětleno velmi povrchně, že se ocitl najednou tvář v tvář smrti. Otrlý důstojník začíná rozjímat o smyslu života, který dosud vedl, a dochází k závěru, že dosavadní jeho život neměl smyslu. Z tohoto důvodu, a pak pro zhoršující se zdravotní stav, nabývá jistotu, že zemře. Proto se dokáže vzdát nároků na další život. A protože nevidí, že by byl jeho dosavadní život příkladný, vzdává se i všech posmrtných odměn, na jaké se v té době obecně věřilo. Tím vystihuje podmínky rozpojení, a my už se dovídáme jen o Ignácově přetlumočení vstupu do věčného života do pomíjejícího jazyka a obrazu, o přetlumočení obrazovém a slovním. Měl-li potom sv. Ignác svým řádovým bratrům radit, jak mají přejít do

stavu poznání, co jiného mohl učinit, než je mít k čistému a intenzivnímu rozjímání.

Napsal za tím účelem svá Duchovní cvičení, podle nichž se dodnes provádějí exercicie i pro laiky. Víme, že správně provedené rozjímání se pozná podle míry spojení, kterou přinese. Spojovací účinek Ignácových rozjímání je tak nepatrný, že bychom je mohli zavrhnout. On také tato cvičení v rozjímání nepsal pro veřejnost, nýbrž pro malou skupinu lidí, a zřejmě jej nenapadlo, že pro nedostatek jiných návodů budou jednou obecně přijímána jako vzor. Naučme se však místo zavrhování všeho, co se nám nezdá být užitečné, umět z toho vytěžit, co je v tom dobrého. My dnes přece např. nemůžeme stylizovat život podle předpisů Starého zákona. Přečtěte si ty předpisy a uvidíte, že je to nemožné. Avšak duch těch předpisů je a zůstane stále živý. A totéž platí o Duchovních cvičeních sv. Ignáce. Nikdo nemá právo radit něco, co sám nevyzkoušel. Sv. Ignác si byl dobře vědom toho, že pomocí rozjímání se dostal na okraj spojení s věčným životem. Žádný návod nikoho nemůže dovést dále, než k okraji spojení. Kdyby se člověk neřídil důsledně nějakým návodem, nedospěl by k okraji spojení. Kdyby si však myslel, že jen jím uspěje, mýlil by se. Jen metodou, třeba sebe dokonaleji promyšlenou a prováděnou, se nedostane za okraj, čili nevejde. Připomínám znovu, že Ježíš o tom řekl: "Klepejte (*tj. metoda*) a bude vám otevřeno." (*To je přechod přes okraj*). Jestliže by po dokonalé přípravě následoval jen nepatrný pohyb vůle nebo mysli, přechod se zmaří. (*Toto věděl Molinos, ale zaměnil metodu za přechod.*) Přechod není metodou, která mu předcházela. Následovníci Ignácovi se uměli chopit metody opravdu s vojenskou poslušností a důrazností, ale neuměli v pravý okamžik napodobit svého mistra v odstoupení od sebe celého. A to je hlavní příčina všech neúspěchů těch, kteří jen důsledně plní metodu.

Můj rozbor naší situace by nebyl úplný, kdybych se nevyjádřil aspoň symbolicky o východisku, ve kterém se nachází obecně dnešní lidstvo, na cestě do věčného života. Nikdo se nedopustí chyby, když i sebe bude považovat za někoho, kdo je v podobném postavení, v jakém je celé lidstvo, protože se nestal omyl, že žije v dnešní době.

Nacházíme se, mluveno v náboženském symbolismu Starého zákona, v situaci po pádu z ráje a před zaslíbením národa službě Hospodinu. Nechť však nikdo nevytrhuje naše postavení z historického kontextu. Historicky už uplynula nějaká doba od pádu prvních lidí z ráje a stalo se mnoho, co nás sice posunulo přímo k cíli - k věčnému životu, ale nepřímou připravilo cestu tak, že může

být urychleně zvládnuta daleko větším počtem lidí, než tomu bylo ve starověku. Především lidé mohou být snáze informováni o cestě do věčného života nejen proto, že jsou k dispozici vyvinuté prostředky masové informovanosti, ale i všeobecné vzdělání člověka stouplo do té míry, že jsou průměrnému člověku přístupny pokročilé metody učení, nabývání vědomostí a zkušeností v kterémkoliv lidském oboru vědění a techniky. Dalo by se říci, že půda je připravena k zasetí jakýchkoliv ještě vyšších a vznešenějších vědomostí a podnětů. Nestačí bohužel jednotlivce seznámit s cíli, o kterých dosud nevěděl, a doufat, že za těmito cíli půjde. Dnešní člověk je v pravém slova smyslu unášen takovým proudem informací, které ho všechny nesou k cílům dočasným, že mu není dopřáno času k oddechu, chce-li stačit krok s ostatními. Z toho vyplývá, že téměř žádná cesta navrhovaná ve středověku - různé formy odchodu z ruchu světa - není vhodná pro naši dobu. Má-li člověk najít podporu pro svou cestu do věčného života, nesmí se o ni u lidí ucházet vytyčením ústupků, které by mu měla společnost poskytnout. Narazil by na odpor většiny lidí, kterou budou vždycky tvořit lidé jdoucí jen za časnými cíli.

Poslužme si vzorem starých Židů. Nezačali být na obtíž okolním národům, nepřestali obdělávat pole, pást dobytek a pěstovat řemesla. Dělalí **navenek** všechno, co ostatní okolní národové, ale jak půda, na které žili, tak i oni sami se svou pracovní schopností se stali pracovními předměty (půda), pracovními prostředky a pracovní silou, které sloužily Hospodinu. Řečeno jinak: prakticky přestali být vlastníky půdy, pracovních prostředků a sebe samých a začli být majetkem věčného života, jemu zasvětili sebe i všechno, co měli k dispozici, a také nejvýznamnější výroky a počiny starozákonních duchovních vůdců to doslova potvrzují. Je nejvyš poučné, že dokud se chovali jako sluhové Hospodinovi, měli k dispozici všechno bohatství země. Jakmile začli vlastnit, nebo si chtěli přivlastňovat, začli být hříčkou v rukách okolních národů. Naposled v té své tisícileté historii chtěli vlastnit Ježíše, ať v pozitivním slova smyslu (*že ho chtěli učinit králem*), nebo v negativním (*že ho chtěli zavraždit*). Protože sáhli příliš daleko ve svých chybně postavených tužbách, byli potrestáni radikálněji. Římané získali právo jim odejmout vlastnictví půdy a tím tento národ přinutili k rozstěhování do celého světa. Je příznačné, že toto právo neuplatňovali Římané vůči žádnému jinému porobenému národu.

Totéž se děje s jednotlivcem, který se vnitřně rozpojil s časnými cíli okolních lidí, ale neustoupil od vlastnění nebo se k němu vrátil. Rozpojení, o němž již byla na mnoha stránkách řeč,

má-li být účinné, musí být spojeno s takovou mírou nevlastnění, jaké je člověk svým vývojem na svém stupni schopen. Není-li splněna tato podmínka, rozpojení bylo jen prohlášeno, nebylo vykonáno. Naštěstí jak Starý zákon, tak i Ježíš nás dokonale informovali o míře nevlastnění, která je na každém stupni vývoje dána mírou poznání sama sebe. Nikdo nemůže odevzdat něco, o čem neví, že to má, nebo že tím vládne, anebo že se tím protíví principu nevlastnění. Se stoupajícím poznáním a sebepoznáním stoupá i míra nevlastnění. Nejsnáze to vidíme na Ježíšově životě. Do třiceti let měl domov, měl rodinu, po třiceti už nikoliv. Pak měl učedníky, tzn. prostředky pokroku na vyšší úrovni vývoje, ale i těch se musel umět vzdát atd.

Je patrné z historie styku Ježíše s jeho národem, že si běžní Židé chybně vykládali svou službu Hospodinu, přinášejíce mu oběti a dary. Hospodin nepotřeboval oběti, nýbrž chtěl lidi, kteří by šli do věčného života. Proto, i kdyby byli přinášeli sebe větší oběti, ale nevystupovali ze svého sobeckého sebevlastnění, nebyli by mohli učinit ani krok kupředu. Ježíš proto pravil: "Ne oběti, ale milosrdenství." Jestliže se ve starověku nařizovalo přinášet Bohu oběti, mělo být toto přinášení obětí jen součástí a prostředkem vyjádření láskyplného poměru člověka k Bohu. Tento poměr musel být udržován naživu pravidelným opakováním projevů tohoto vztahu, jinak se nemohl udržet. Máme své přísloví: "Sejde s očí, sejde z mysli," ale ono platí i takto: "Přestaneš-li pro někoho žít, přestane pro tebe existovat."

Ježíš pranýřuje smlouvání o míře nevlastnění. Nikdo se nespojí s Bohem, kdo si vytkne, co dá a co nedá. Jen ten, kdo dá všechno, o čem ví, že má, a nic z toho nežádá za odměnu nazpět, nejen se rozpojí s dosavadním světem, ale též se spojí s Ježíšem, jak je v různých obměnách líčeno v Novém zákoně. Ježíš je v tomto smyslu velmi náročný, nebo lépe řečeno, vyjadřuje obecně platné podmínky zapojení, bez obalu, velmi zřetelně. Protože je problematické slibovat a umět odevzdat Bohu, kterého nikdo nezná, celý svůj život, Ježíš doporučoval konkrétní formy odevzdání a tím vedl k poznatelnému rozpojení. Viz podobenství o milosrdném Samaritánu, o bdělých pannách, o postavení služebníka, o hřivnách atd. Podobenství o Samaritánu definuje rozpojení skutky, podobenství o pannách a hřivnách rozpojení v mysli, podobenství o postavení služebníka spojuje obojí v jeden harmonický celek.

Všechno už bylo vysvětleno v předešlých spisech, hlavně v Úlohách. Stačí splnit podmínky rozpojení, účinky spojení se dostaví samy, není ani třeba o ně stát. Byl jsem toho svědkem ne-

jen ve svém životě, ale i v životě lidí, kteří byli okolnostmi přitlačeni tak, že se rozpojili.

Ideální by bylo, kdyby člověk provedl rozpojení ze svobodného, okolnostmi nevynuceného rozhodnutí. Přesvědčil by se, že by všechno probíhalo podle historické předlohy od starozákonních začátků, až po novozákonní přivolení Panny Marie, a pak podle vzoru Ježíšova života, přes jeho smrt na kříži až ke vzkříšení a nanebevzetí.

Popíši teď podle zmíněných vzorů ideální postup na cestě vědomě žitého věčného života.

Důležitá připomínka:

Na začátku této cesty stojí lidské rozhodnutí. A pro toto rozhodnutí se dostaví samo podpurné vedení, které usnadní uvést rozhodnutí ve skutek. Další rozhodnutí potom přestávají mít povahu rozhodnutí, nýbrž postupně přecházejí do pouhých přivolení, do pouhé poslušnosti vedení. Jednou, po určitém vývoji, toto vedení nabude postavení, které dříve měla lidská vůle. Poslední záchvěv přivolení se vyskytuje ve vzorovém symbolismu Ježíšova života až v Getsemanské zahradě (*"Odejmi ode mne tento kalich, ale ne má, nýbrž Tvá vůle se staň"*).

Informací o přechodu rozhodnutí, nebo rozhodování k přivolení nebo přivolování jsem chtěl naznačit, jaké změny se dějí v míře poznání. Začneme-li s přímou cestou, jak se obvykle nazývá cesta za věčným životem, nemáme k dispozici vůbec žádné jiné poznání, než které jsme získali lineárním nabýváním vědomostí, jak jsme už o něm mluvili vpředu. Za takového stavu poznání si musíme učinit násilí, a tím je rozhodnutí k jinému způsobu myšlení a hodnocení života a jeho prostředků. Ježíš např. od chvíle označené symbolicky přemožením Satana na poušti, se vůbec nerozhodoval, jen vykonával Otcovu vůli, protože ji poznával a plně s ní souhlasil. Vidíte, jaký propastný rozdíl byl ještě mezi Ježíšem před křtem v Jordáně a Ježíšem po něm. Ježíš před křtem v Jordáně ještě "musel být v tom, co je jeho Otce", jak se sám vyjádřil ve svých dvanácti letech, kdežto po křtu v Jordáně a přemožení Satana, nepotřeboval vlastní vůli. Proto se také nedopouštěl oné začátečnické chyby, která je příznačná pro začátečníky, že by byl přidával něco nad míru této vůle Otcovy, že by byl přibíral úkoly nad úzkou lidskou možností, a tím by se byl unavil a vypotřeboval, nehledě na to, že by se byl tímto jemným způsobem protivil vůli Otcově, která se mu ukazovala v určitých mezích, které měl dodržovat. On se o tom vyjádřil tak, že nemůže

učinit tolik jako potom, "až bude povýšen", tj. po ukřižování, čili po dosažení dalšího stupně poznání.

Nyní k ideálnímu postupu při rozpojení, které se dostavuje na začátku:

1. Individualita, opatřená pocitem jáství, začíná na sebe brát novou funkci, která vyplývá z jejího evolučního, vývojového stádia. Nevyvinula se během nedohledné minulosti do nynější podoby jen proto, aby prostě zde v tomto vývojovém bodě ustrnula, nýbrž proto, že má ještě další vývoj stejně nedohledný v budoucnosti před sebou.

2. Zanechat dosavadní systém hospodaření (*nazvaný Ježíšovými slovy širokou cestou*), který vede, bez ohledu na to, zda jsme si toho vědomi či nikoliv, jen k prohospodaření všeho, až k fyzické smrti.

3. Zavést současně nový systém hospodaření (*nazvaný Ježíšem úzkou cestou*), při kterém se důsledně přihlíží k tomu, že se záměrně míří nad úroveň pouhého vegetování na dosavadním stupni vývoje.

Upozorňuji, že se musí člověk připravit na to, že tento nový systém má různé nové, dosud neznámé následky, podobné procházení novou, dosud neznámou krajinou, v níž se člověk setkává s jinými lidmi a žije za jiných okolností.

4. Protože se na tomto stupni ještě smí a dokonce musí používat vlastní vůle, - ale člověk se připravuje na to, aby se dokázal postupně stále více své vůle vzdávat -, je třeba už hned od začátku se naučit v pravidelných, stále častějších intervalech odstupovat jak od bývalých, tak i od nových cílů.

Kdyby totiž byl přesun do vyšších poloh života závislý jen na dosahování, vůbec by přesunem nebyl, nebo by jím byl jen zdánlivě. Jsme přece ustavičnými svědky toho, že zde na světě se něco získává dosahováním, přičemž po něčem toužíme a pak činíme vše, abychom toho dosáhli. Kdežto na cestě za věčností objevujeme, že po čem jsme toužili, dostává na každém vyšším stupni vždy novou podobu, kterou jsme nemohli znát. To je jeden z hlavních důvodů, proč si pomáháme symbolikou přesunu starých Židů z Mezopotámie do Zaslíbené země a pak dále za vyššími cíli. V Mezopotámii neměli představu o Zaslíbené zemi, do které šli. Když konečně vůdcové národa dokázali, že se národ přesunul do Palestiny - Země zaslíbené, byl zase opatrně uvědomován o tom, že vlastně nešlo o zemi někde na této planetě, nýbrž o zemi, o níž mnohem později mluvil Ježíš ve svých podobenstvích a především

v blahoslavenstvích v horském kázání. O této nové zemi však opět neměli správné představy, ani je nemohli mít. Ježíš např. se snažil aspoň v některých ohledech opravit jejich názory o životě v oné zemi - ve věčném životě, např. že se tam nežení atd. Bylo však nutno se rozpojit s fyzickou zemí. Tak se například ukazovalo - a to činil nejen Ježíš, ale i jiní významní lidé v Izraeli-, že nastane brzy konec světa, jaké budou jeho znaky a za jakých okolností se dá tento konec přežít. Kdo zažil konec světa, který měl Ježíš na mysli, ví, že znaky, které líčil, se shodují do puntíku s jeho prohlášením, ale dobře ví, že než zažil konec světa, měl jen pozemské představy fyzické povahy, které se však ukázaly být pouhými symboly vnitřních, velmi prudkých přeměn, ne nepodobných fyzickému konci světa. Zkrátka, jak je třeba předem nabýt určitou představu o tom, kam člověk spěje, tak je třeba podle nabytých zkušeností tuto představu změnit, jakmile se nabude příslušná zkušenost, a smířit se s tím, že ani jakákoliv nová představa není ničím definitivním, nýbrž že je jen pomůckou k tomu, aby bylo možno jít dále, a že konečný cíl je nad veškerými představami tak, jak praví sv. Pavel, že "ani lidské oko nevidělo, ani lidské ucho neslyšelo, jaká sláva je připravena pro člověka na věčnosti." Tak mluvil člověk, který zažil věčný život. My si ovšem dnes myslíme, že co je nepředstavitelné, že je také velmi mlhavé, kdežto ten, kdo zažil nepředstavitelné, zase ví, že co je představitelné, to je velmi nepřesné a víc, než mlhavé, téměř temné, a nepřestává se divit, jak bylo možné z tak vzdálených temnot, podobajících se temnotám hrobu, vejít do takového světla, rozuměj poznání.

A protože je obojí sobě tak vzdáleno jako život a smrt, nemůže, a ovšem ani nechce ten, kdo vešel do života, vracet se do hrobu, do smrti, jíž je mu potom pomíjející život. Jeho zkušenost ho přidržuje při ustavičném prohlubování života ve věčnosti. Vstup do něho je pouhý začátek této zkušenosti, která odhalením jejích kořenů se pak jeví jako nezačínající, jelikož zakořenění jsme byli ve věčnosti vždycky bez začátku, jenže jsme o tom nevěděli.

Jistě si však přejete, abych sestoupil sem na zem, do stavu a situací, ve kterých se nacházíme, a řekl, co se tedy má konkrétně provést. Učiním tak, ale přece jen bych chtěl mít aspoň trochu naděje, že už nebudete považovat to, co provedete, za víc, než za symbol vašeho chtění. Nebylo-li by však konání podloženo touhou po uskutečnění, nebylo by ani možno od této touhy v pravý okamžik odstoupit, a celé jednání by bylo málo účinné, neříkám neúčinné. Člověk bez dostatečné touhy může sebe přimět k tomu,

aby jednal, jako by toužil, a kdyby tohoto jednání dosahoval soustavně, zapřel by sebe tak dokonale, že by se dostavila touha, která by pramenila z dostavivšího se poznání. Takovým způsobem jsem se dostal k poznání právě já. Vůbec jsem netoužil po věčném životě, ale splňoval jsem všechny podmínky člověka toužícího, a to stačilo k tomu, aby se mi otevřel zrak a dostavila se touha po věčném životě, touha tak velká a trvalá, že se s ní nedá srovnat žádná jiná po čemkoliv. Zatímco ostatní touhy odpadají, jakmile se dosáhne předmětu touhy, tato vzrůstá s dosahováním, a dá se snadno vysvětlit, proč. Člověk se cítí být na začátku, a čím hlouběji vniká do poznávané oblasti, tím více se přesvědčuje, že se ještě více dá poznat, a to je lákavé. Vyznat se v tom, čeho symbolem je kterékoli lidské jednání, je velmi hluboké proniknutí do symboliky lidského života, i když je pravda, že i toto poznání je pouhým vstupem do oblasti řízení povídavou myslí tak, aby se odhalila příčina její povídavosti, aby se vstoupilo k jejím kořenům a pak z nich do oblasti čisté mysli a přímého poznání bez pomoci symbolů. Zkrátka, tam někde za postupným poznáváním, kterého jsou všichni lidé v určité míře schopni, se nachází stále připraveno přímé poznání bez symbolů času, prostoru, bez děje, bez řeči, bez argumentace.

Nyní jeden z návodů, jak je možno si počínat, aby se splnily podmínky rozpojení prvního, základního stupně, rozpojení, které je dostačující k tomu, aby se dostavila zkušenost o zákulisním, věčném zdroji života, ze kterého všichni bereme sílu pro svůj pomíjející život, pro všechny své pocity lásky a veškeré postupné poznávání.

Vykládám druhý krajní příklad, který je zakotven v úplné dobrovolnosti, bez donucení okolnostmi, bez přitlačení ke zdi. Opačný konec nebo krajní případ, je založen na nutkavých okolnostech. Všechny ostatní případy rozpojení by se nacházely někde mezi těmito dvěma krajními možnostmi. Třeba však říci, že i přitlačení ke zdi člověk vyprovokovává sám. Přitlačení jen zdánlivě má svůj původ mimo člověka a jeví se mu, pokud je nepoučen, jako zásah osudu, zatímco jde o souhrn událostí vyvolaných člověkem, na něhož potom nemilosrdně dopadají.

V dalších třech kapitolách budu i nadále pojednávat o rozpojení, ale rozložím je na tři složky, jak je uvádí Eckhart. V praxi není možno jednu složku oddělit od ostatních dvou. Rozklad provádím jen proto, abyste dospěli k dokonalejšímu sebepoznání a k poznávání závad v rozpojení, protože ty netkví rovnoměrně ve třech složkách vlastnění, nýbrž podle osobního zabarvení v různé kombinaci těchto tří složek. Praktický dopad těchto pouček spočí-

vá v tom, že člověk hned při prvním rozhodnutí se rozpojit dokáže odevzdat ze sebe více, než kdyby se málo znal. Nic ho však neosvobodí od nutnosti odevzdat všechno, o čem ví, že má. Naopak tímto poučením jej odsuzují k dokonalejšímu soudu nad sebou. Prosím ale, bez skrupulí!

A. Pojme-li člověk touhu vstoupit vědomě do věčného života, musí se napřed vypořádat se svým trojím způsobem vlastnění, jak o něm byla řeč, do té míry, do jaké je schopen poznávat, že vlastní.

Vlastnění těla, věcí, celého životního prostředí a rozpojení s nimi

Poradím-li vám, abyste přestali považovat tělo, věci, lidi kolem sebe za své (*lidi kolem sebe za **své** přátele, příbuzné, nebo za **své** nepřátele*), zeptáte se, jak to dokázat.

Víme ze symboliky Ježíšova života, že beztak až do vývojového stupně označeného křtem v Jordáně, není na překážku sounáležitost s tím, co **bylo** až do předchozího stupně, narození Ježíše v Betlémě. Není na škodu, jestliže vycházíme do dalších fází vývoje pevně z řádu přijatého lidmi. Moment napodobení Ježíšova života musíme hledat ve starověkých předpokladech pro budoucí události. Tam se připravovalo narození Ježíšovo a všechno další. Způsob, jakým se připravovalo, jsme si už vysvětlili, nyní o jeho aplikaci na dnešní život.

Především je třeba učinit objev, že schopnosti, které nám byly prostředkem k tomu, abychom život udržovali, rozmnožovali a dovedli až k smrti, může být tady **především** k tomu, abychom jej nově použili jako prostředek k přechodu do věčného už zde na zemi. Je třeba k tomu aktivně působit vůlí. Všechno je sice až do nemožných podrobností, ale symbolicky, vyjádřeno v Mojžíšových knihách ve Starém zákoně, jak však můžeme chtít, aby tomu dnes někdo rozuměl, když i starožidovští zasvěcenci se spokojili s tím, že lid tomu nikdy nebude rozumět, nýbrž že bude zastrašováním, přemlouváním a sliby trpělivě znovu a znovu vrácen na cestu do věčnosti, o níž neměl představy ani co do smyslu prostředků, ani co do cílů. Dnes se podivujeme, že židovští zasvěcenci upřeli lidu i pojem duše, i pojem o nesmrtelném životě. Víme-li však, jak dobře byli poučeni o tom, co tajili židovští zasvěcenci, musíme dospět k názoru, že toto jejich počínání bylo záměrné. Co tehdy bylo

záměrné a chtěné ze strany židovských vůdců, to dnes je dáno vývojem myšlení lidské společnosti na Západě. Tam je víra neživou formou, udržovanou jen vžitým strachem před neznámým koncem zde na zemi.

Mluvíme ovšem o celkových poměrech, nikoliv o výjimečných jedincích, kteří budou vždycky všude. Jinak řečeno, jsme na tom obdobně jako staří Židé. Ničemu nerozumíme, nic nevíme. Pak ovšem napodobení starých Židů je velmi snadné. Jsme téměř v jejich pozici. Rozdíl je však přece jen hlavně v tom, že už nemusíme být postrkáváni strachem a neúspěchy, nýbrž, opírajíce se o vyšší úroveň obecného poznání, můžeme jít za vyššími cíli lidského života uvědoměle. Bez životního prostředí jak blízkého (*tělo*), tak i vzdáleného (*okolí*), nelze provést ani úkol, který máme před sebou. Nepostradatelností obojího je vyřešena otázka obživy a soužití. Náš poměr k životnímu prostředí se však musí změnit, máme-li se ocitnout nad ním.

Dostal jsem jednou šokující odpověď na otázku, proč jsou na světě husy. Jsou prý stvořeny k tomu, abychom je mohli sníst, čili jsou tu pro nás. Tomu se asi zasmějete, ale my všichni argumentujeme ještě nehorázněji, jestliže si např. počínáme, jako by tu životní prostředí bylo pro nás, jako by tu bylo, aby nám sloužilo.

Symbolický vzor nesprávného a správného způsobu myšlení: Židé neměli zaslíbenou zemi k dispozici proto, aby se měli lépe. Z toho důvodu tam nebylo životní prostředí pro ně. Měli je k dispozici, aby mohli lépe sloužit Hospodinu.

Přeložme si tento vzor do dnešního použitelného znění:

Nemáme tělo a celé životní prostředí k tomu, abychom si je přivlastnili pro krátký lidský život, nýbrž máme jen k dispozici, protože zároveň s ním jsme výslednicí nějakého vývoje, v jehož proudu na čas žijeme a k němuž přispíváme způsobem kladným nebo záporným. Tento proud se skládá ze složek (*např. z rostlin a zvířat*), které nemohou nic jiného dělat, než s tímto proudem plout. Člověku se však nabízí možnost použít svého postavení ve zmíněném proudu k tomu, aby jeho sil použil vyšším způsobem, než ke splouvání s ním, aby zvolil cestu třeba proti tomuto proudu k jeho předpokládanému zdroji. Tomu se ve Starém zákoně říkalo, aby sloužil Hospodinu. Nebo Ježíš stejným, ale daleko jasnějším způsobem tento druh jednání, postavený na jiném, než zvířecím a rostlinném způsobu využívání životního prostředí, označil symbolicky postavením služebníka na poli a v domě hospodářově. (*Viz rozbor tohoto podobenství v Úlohách.*)

Vlivem Ježíšova psychologického pojetí cesty do věčného života dnes víme, že nezaujmeme-li správné stanovisko v myšlení, neuspějeme na této cestě. Vyjádřeno Ježíšovým náboženským způsobem: Kdo hřeší v mysli, dopouští se už stejného hříchu, jako by provedl příslušný hříšný skutek. Převedeno do naší mluvy a hlediska z dnešní naší pozice. Přivlastní-li si člověk prostředí, ve kterém žije, nic nemůže zabránit tomu, že i fakticky tohoto prostředí využívá, po vzoru zvířat, k životu až do opotřebování. Už se dopouští hříchu, kterým je smrt bez předchozího překonání zničení vědomí.

Vědomí může být vyvedeno z proudu, v němž na čas vzniká, lépe řečeno, z něhož se načas vynořuje v podobě lidského vědomí, tím, že se metodami vždy pozměňovanými podle dosaženého vyvedení proudu vědomí z obecného proudu vývoje, použije pro návrat ke zdroji.

My lidé se všichni nacházíme ve velmi výhodném postavení, které Ježíš bez přehánění nazval náboženským způsobem "bohové jste". Tím chtěl říci, že nejsme jen tím, co o sobě víme, něčím odvozeným z dosavadního vývoje života na naší planetě, nýbrž že jsme nositeli zdroje tohoto vývoje, aniž o tom víme. Je-li tomu tak, pak se můžeme s něčím, co ze zdroje vyplynulo, zase ke zdroji vrátit. Ježíš navrhl, jak si máme počínat, symbolickým, náboženským způsobem: "Nenarodíš-li se znovu, nevejdeš do království Božího."

Prvním zdrojem návratu ke zdroji je rozpojení se od proudu, který nás nese jediné ke zkáze (*Ježíš: Cesta života, která vede k ztracení.*). Splouvání s tímto proudem je zajištěno mylným stanoviskem, které zaujímáme vůči životnímu prostředí. Toto mylné hledisko má obsah nehodný myslícího člověka, a to: "Životní prostředí, včetně těla, je tu pro mne." To je stejně neudržitelné hledisko, jako "husy jsou tu proto, aby je člověk mohl sníst."

Je pravda, že si člověk třeba ani jednou neřekne, že životní prostředí je tu pro něho. To však nemění nic na faktu, že jedná, jakoby tělo a mnoho jiných živých a neživých osob a věcí bylo jeho. Není rozhodující, že jedná podle myšlenky, kterou třeba nikdy nevyslovil. Rozhodující je, že jedná-li podle tohoto stereotypu, musí zemřít. Přitom se člověk spolčuje se všemi lidmi, kteří jednají stejně, nebo obdobně, a tato nevyslovená jednota myslí ještě jistěji vede každého ke zničení těžce vydobytého lidského vědomí, ke kterému vesmír pracoval všemi svými nejlepšími silami miliardy

let. Z tohoto dlouhodobého vývoje člověk vidí, jak těžko - sledujeme-li jen vývoj země - se vyvinul z mrtvé hmoty člověk.

A nyní si tu člověk žije a vychutnává pocit vlastnictví své existence. Zapomíná na jednu zázračnou věc: že začal vlastnit něco, co mělo svůj nedávný začátek v individuálním životě příslušného jedince od jeho narození, a už tím, že začlo, se odsoudilo k zániku: všechno, co má začátek, má také konec, a nejen to, všechno co se s tímto dočasným spojí, sdílí s ním také jeho konec, volí si svůj neodvratný osud, bez ohledu na to, že to něco, co se spojilo s dočasným a tím se odsoudilo k zániku, má zdroj věčný. Ježíš mluví s opovržením o lidech, kteří si dělají přátele z mamonu a klade jim zvláštní formou, kterou dobře znáte, řečnickou otázku: "Zdalipak vás tito přátelé vezmou s sebou do věčného života?" Ovšem že ne, protože tam sami nevejdou, a podnikají všechno k tomu, aby tam nevešli.

Má-li nastat v této věci náprava, musí se začít upřímným odsouzením argumentace "tento život je pro mne, toto tělo je mé, toto prostředí je mé" atd. Jako platí Ježíšovo, že "kdo hřešil v mysli, už hřešil skutečně," jakoby se dopustil téhož hříchu skutkem, tak platí protilehlá obdoba: Zřekl-li se někdo v mysli neoprávněného vlastnictví světa (*prostředí*), už se ho zřekl i ve skutečnosti. Stává se ovšem, že ten, kdo se dopouští hříchu v mysli, nikdy se ho nedopustí skutkem, buď z nedostatku odvahy, nebo z nedostatku příležitosti. Tak také ten, který se zřekne vlastnění prostředí v mysli, nikdy se ho nezřekne skutkem, protože ani neví, jak by to měl učinit, Ježíš nám ukazuje, jak se to má uskutečnit:

a) Napovídá na několika případech, že ten, kdo je přesvědčen o správnosti rozpojení od vlastnictví těla a prostředí, má ihned neprodleně uvést své rozhodnutí ve skutek. Neučiní-li to ihned, ztratí jeho rozhodnutí tolik na síle, že je těžko později uskuteční. Proto Ježíš nutil ty, kteří ho chtěli následovat, **aby ihned zanechali všeho, co nebylo následováním Ježíše**. To je velmi důležitá formulace Ježíšova počínání. A protože u těch, kteří se rozhodli následovat Ježíše, všechno, co před tímto rozhodnutím dělali, bylo jen a jen výrazem, různou formou a různým způsobem vlastnění. Ježíš je měl k tomu, aby důsledně opustili všechno, nejen své rodiny, ale také činy vůči svým jak živým, tak mrtvým lidem.

Vzpomeňte na jeho "necht' ať mrtví pochovávají mrtvé", rada, kterou dal Ježíš člověku, který chtěl napřed pochovat zemřelého otce a teprve pak následovat Ježíše. Chtěl-li se stát

Ježíš naším učitelem, nemohl jednat jinak, než důsledně. Nezapomínejme však, že odchod svých učedníků od rodin podepřel dvojím způsobem: sám se o ony rodiny postaral (*neboť ony směly chodit s ním a s jeho učedníky a on všechny živil. Nikomu nic nechybělo*) a své učedníky stále svými skutky posiloval ve víře. To byly dvě důležité součásti jeho osobního vedení.

Nezapomínejme však, že období jeho osobního vedení, které trvalo pouhé tři roky, bylo poměrně krátkým vedením a začátkem vedení, ke kterému Ježíš své učedníky připravoval, a to k vedení neosobnímu, jemuž náboženským výrazovým prostředkem říkal vedení Duchem svatým.

My jsme v situaci, kdy mezi námi Ježíš osobně neexistuje, a proto osobní vedení, bez kterého se zpočátku nemůžeme obejít, je od začátku doplňkem neosobního vedení, a jen tehdy zůstává jediným způsobem vedení, pokud na něm lpíme jako na svém a jako na jedině možném. Všechno, z čeho učiníme své vlastnictví, nás brzdí. Např. vlastnictví osobního vedení má několikere neblahé následky, např. znemožní vyšší způsob neosobního vedení a samo začne, někdy za velmi dlouhou dobu, ale vždycky, mizet a nedá se obnovit apod. Neosobnímu vedení odpovídá jiná forma rozpojení, než je rozpojení fyzické. Není také vůbec jisté, zda ten kdo uteče od rodiny a od svých povinností, také fakticky se v duši od téhož odpojil. Jestliže Ježíš dovolil, aby rodiny učedníků, kteří se v duši rozpojili od svých rodin a povinností, chodili s učedníky a s Ježíšem, dal najevo, že se "spokojil" s duševním rozpojením učedníků od jejich rodin. Důležité je, že učedníci přestali rodiny vlastnit, že přestali mít povinnosti vůči nim a začli mít jedinou povinnost, jít za věčným životem, který jim ztělesňoval se svým osobním vedením do určité doby Ježíš.

Jak přestat mít rodinu, mít tělo, mít povinnosti a nebýt společnosti na obtíž, když už nejsou kláštery, v nichž lidé, kteří se fyzicky rozpojili se svým dosavadním životním prostředím, našli bezpečné útočiště?

(Zamysleme se napřed nad tím, proč v některých zemích vůbec nejsou kláštery - a to nemyslím jen ty, kde se netrpí, nýbrž i evangelické země, kde prostě ani nevznikají - a v jiných zemích je mnichů stále méně. Zřejmě tento způsob rozpojení se světem svou roli dohrál a ukázal se být krajně neúčinným. Nezaručoval rozpojení v duši. Už sv. Terezie z Avily se vyjádřila o svých řádových sestrách, že většinou jen tělem jsou v klášteře, ale duchem jsou ve světě, a že tento oheň touhy je tak znepokojuje,

že ani nemají sil pro náboženské úkony, prováděné v pracovním soustředění.)

První nepostradatelnou a ničím nenahraditelnou zásadou je, nedělat si na své tělo, na svou rodinu, na životní prostředí větší právo, než jako na něco, co je nám pouze dočasně svěřeno k hospodaření. Přičemž samozřejmě hospodaření s tělem je něco hodně odlišného od hospodaření s povinnostmi, atd. Obecně platné předpisy nelze poskytnout, protože jich není. Dají se uvést jen příklady různých druhů hospodaření, podle kterých se může každý volně zařídit podle svého osobního založení. Takové příklady uvedl Ježíš v několika podobenstvích, jichž možno použít na různých úrovních vývoje.

Příklad: Podobenství o hřivnách, postavení služebníka, dělníci na vinici apod. Má-li však výklad přiléhat k určitému stupni vývoje, je třeba jej podložit (z *kontrolních důvodů*) s příslušným obdobím Ježíšova života v širším slova smyslu. Tak např. chceme-li se dovědět z Ježíšových podobenství, jak jich použít k nabytí informace o postupu při základním rozpojení, jak je nyní probíráme, musíme si pomoci starozákonním odchodem Židů do Palestiny. Tehdejší duchovní nepoučenost Židů se totiž rovná začátečnické nepoučenosti člověka, který se chce rozpojit od světa. Také on si myslí, že je třeba fyzicky odejít ze světa, fyzicky se vzdálit všem svazkům, které dosud na světě navázal. Jako by však nebylo nic platno, kdyby byl židovský národ sice odešel z chaldejské země, ale v nové zemi v Palestině se znovu klaněl mnoha bohům, ať už chaldejským nebo asyrským či jiným (*a ono se to občas stávalo, a v těch případech vnitřní rozpojení nenastávalo*), tak také fyzický útěk ze světa nemusí ještě znamenat uskutečnění vnitřního, duševního rozpojení s tím světem, ze kterého se člověk hmotně vzdálil. Potřebnou úroveň základního rozpojení dobře vystihli izraelští zasvěcenci, když svůj národ měli k tomu, aby nic nedělali pro svůj osobní prospěch, nýbrž jen proto, že je to vůle Hospodinova.

Pokusím se vysvětlit, proč Ježíš požadoval od těch, kteří ho chtěli následovat, aby fyzicky opustili všechno své a proč obdobně izraelští duchovní vůdci vyvedli svůj lid ze země chaldejské. Protože šlo o lidi nepoučené, kterým bylo možno při jejich úrovni myšlení vštípit přesvědčení, že se nesmějí chovat ke svým rodinám a životnímu prostředí jako ke svým, ve Starém zákoně pak k zemi chaldejské jako ke své. Bylo to aspoň symbolické odtržení od vlastnictví, které teprve po fyzickém odtržení bylo nutno též doplnit, a to s velkou trpělivostí a námahou, rozpojení v duších, o které vlastně šlo. Fyzické rozpojení bylo jen prostředkem

k tomuto vnitřnímu rozpojení. Jakmile však došlo k vnitřnímu rozpojení, už nebylo na překážku, že rodina se přidala k Ježíšovým učedníkům a chodila s ním. Toto jsou velmi důležitá fakta, kterými se dá vysvětlit něco, čemu říkáme vedení událostmi,

b) Ježíš napovídá učedníkům a s nimi i nám, že se mají dát poučit událostmi. Platí pro každého z těch, kdo učiní vážné rozhodnutí, označené pod A, kdo dobrovolně navazuje novou smlouvu, o níž je řeč jak ve Starém zákoně, tak i v Novém, o cestě do vědomě žitého věčného života, čímž ruší starou (*širokou*) cestu ke zničení odvozeného vědomí i tohoto světa a starou smlouvu, kterou měl potichu uzavřenu s pomíjejícím světem (*symbolicky řečeno - se Satanem*). Svým rozhodnutím učinit ze svého pozemského života a ze svého bývalého vlastnictví nadále prostředky (*které, jak víme, se nedají jinými nahradit*), pomocí nichž se dostává do vědomí o věčném životě, způsobuje, co Ježíš provedl se svými učedníky, když je vzdálil od rodin a od majetku. Jeli pak svědkem toho, že je mu bráno to neb ono, co měl právě nejraději, co nejdokonaleji vlastnil, vysvětluje si tyto události mylně jako zásah osudu, karmy apod., čili jako nějaký zásah vyšší moci nebo vyšších zákonů zvnějška. Promiňme starozákonním zasvěcencům, že i oni museli takhle chybně lidem vysvětlovat zásahy Hospodinovy do života izraelského lidu. Volili ze dvou zel menší. Větší by bylo, kdyby byl lid odpadl od cesty do věčného života. Menší spočívalo v tom, že začal Hospodina (*vyšší zákony, jimiž člověk neuměl vládnout, neříkám nemůže umět vládnout*) považovat za krutého, mstivého, a já nevím za jak lidsky proradného vládce.

Čteme-li však aspoň trochu pozorně Starý zákon, vidíme, jak Hospodin byl věrný smlouvě, kterou uzavřel se svým národem, jak odpouštěl dokonce samotným zasvěcencům nehledě na to, že odpouštěl lidu, který se mu nesčetněkrát protivil. Obdobně Ježíš byl ochoten odpustit při opravdovém přesvědčení člověka se polepšit, všechny jeho hříchy, a to způsobem, který až urážel pravověrné Židy. (*Viz jednání s Maří Magdalénou.*)

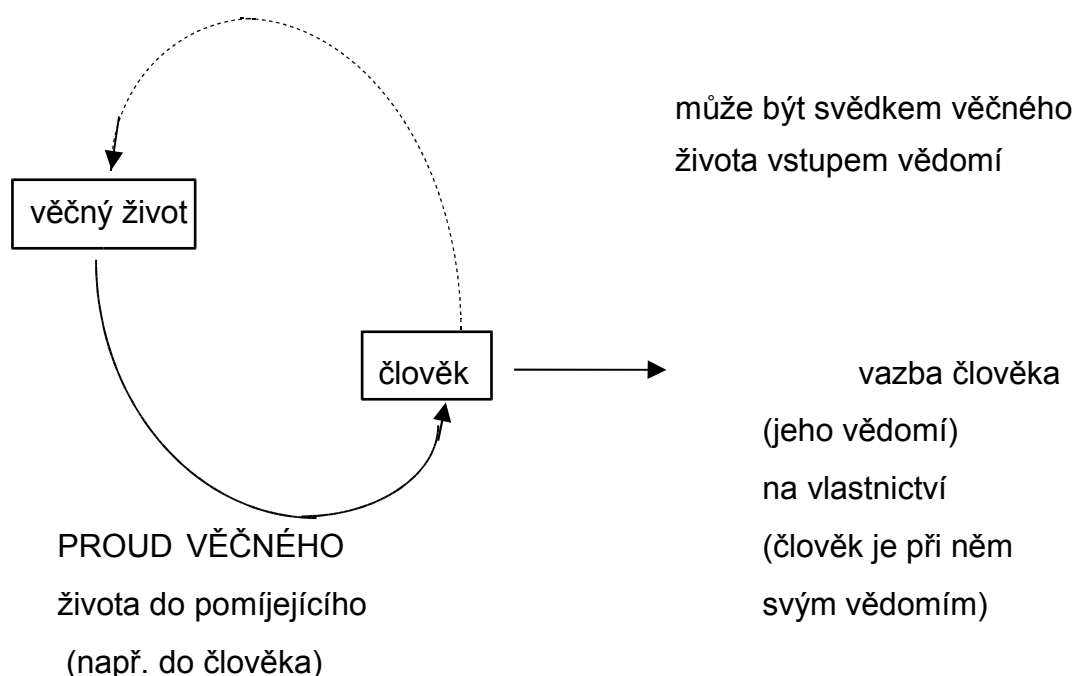
Řekněme si totéž z opačného konce. Člověku "jsou brány" právě ty věci nebo osoby, které má nejraději (*které nejvíce vlastní*), protože sám rozhodl nalezením nového, věčného smyslu pomíjejícího života, že nebude patřit pomíjejícímu, nýbrž věčnému, a že bude užívat pomíjejícího jen jako prostředky k nalezení věčného života. Ovšem, bylo by velmi surové považovat najednou všechny živé bytosti i své vlastní tělo za nástroje, řekněme za mrtvé lopaty, jimiž se odhazuje hlína, lpící na povrchu pokladu. Jsou to nástroje jiného druhu. Lopatu lze vyměnit za jinou

lopatu, nebo za podobný nástroj, ale např. tělo nelze vyměnit za jiné tělo. To do určité míry platí o celém životním prostředí. Ani chvíli nemáme přemýšlet, jak je zaměnit za jiné. To je chybná cesta, a to chybná pro svou primitivnost, případně i bezohlednost. Ježíš nebyl bezohledný vůči rodinám, které jeho učedníci opustili. Ani my nesmíme být bezohlední vůči tělu a prostředí, které vnitřně opouštíme. Právě naopak, nemusíme se bát být ohleduplnější vůči nim, než jsme byli dříve, ale už bez starosti jako o své, nýbrž se starostlivostí novou, dokonalejší, se starostlivostí pečlivého hospodáře s prostředky, které mu byly svěřeny, ale které mu ani v nejmenším nepatří. (*Viz podobenství o hřivnách.*) Poučme se z příkazu Hospodina daného Abrahamovi, aby obětoval svého prvorozeného syna Izáka, poučme se o zdánlivé bezohlednosti boží, rozuměj, o zdánlivé krutosti událostí kolem nás. Neřeším zde krutost řádu na zvířecí nebo rostlinné úrovni života, nýbrž jen krutost na úrovni života vedoucího **záměrně** do věčného života, a to už není život na úrovni zvířecího nebo rostlinného života, i když navenek se od něho vůbec neliší.

Veškerá krutost pomíjí, jakmile člověk dobrovolně a soustavně plní, co bylo řečeno pod a), a jho, které vzal na sebe se stává sladké. I když platí, že má v té chvíli ještě daleko k onomu sladkému jhu, o němž mluví Ježíš. Budu se však i nadále snažit vyvést vaši cestu z krutosti do láskyplného zacházení.

Z dřívějšího výkladu byste měli vědět, proč je nejtrestuhodnější vlastnění všeho druhu. Krutost je způsobena tím, že vzniká vnitřní napětí v člověku, které se potom projevuje navenek. Dotyčný člověk táhne za provaz, kterým je připoután ke svému vlastnictví. Chce patřit věčnému životu a je připoután k pomíjejícímu vyprýštěním věčného. Začátečníkům musí být dovoleno, aby chtěl vlastnit věčný život, protože neumí myslet a jednat jinak, než jako vlastník. Kdyby se mu nedoprálo jít za novým druhem vlastnictví, neumožnilo by se mu pustit se starého vlastnictví. Ježíš o tom dobře věděl, a proto ponechával učedníkům až do určité doby myšlenku, že vejdou přímočaře do věčného života pomocí své touhy jej vlastnit. Tuto myšlenku jim odebral až tehdy, když je dovedl tam, kam mohl za takového stavu jejich myšlení, hodný kus cesty. Také staří izraelští mistři ponechali svým lidem myšlenku, že dosáhli Zaslíbené země, která však nebyla onou pravou Zaslíbenou zemí, a ponechali jim tuto zemi tak dlouho, dokud se nezrodil uprostřed nich Ježíš. Tak dlouho je možno vystačit s vlastněním věčného života. Pak už ani chvíli. Židé, kteří chtěli vlastnit i onu vyšší fázi dosažení věčného života, kterou představoval Ježíš, ztratili i to málo, co měli,

nepravou Zaslíbenou zemi, i Ježíše, pravou Zaslíbenou zemi. Toto se opakuje s každým z nás, pokud se chceme spokojit na kterémkoliv stupni s dosaženým výsledkem. Na této cestě do věčnosti, cokoliv můžeme považovat za dosažené, to není tím pravým a konečným dosaženým. Jinak řečeno: Co se dá dosahovat, není oním nedosažitelným, jímž je věčný život. Avšak, co se nedá dosáhnout, a přece tu je a my můžeme být toho svědky, to je věčný život. Není lepší a obsažnější definice věčného života. Co totiž je jednostranně dosaženo, lépe řečeno, co nás bezprostředně dosahuje a do nás se vlévá, to už nemůže být dosaženo, protože ono to tu už je.

Obr. 2

Jen způsob, jakým tu je, je toho druhu, že svým vědomím pro jeho vazbu na vlastnictví si toho nejsme vědomi. Je to zkrátka proud z věčnosti k nám, a dokud nenavážeme opačný proud od sebe do věčnosti, nemůžeme si být vědomi toho, že existuje věčný život. (viz obr. 2). Celá cesta do věčnosti má své mezníky, které by se daly zhruba označit postupným zaměňováním vlastnictví nejhrubšího zrna za stále jemnější způsob vlastnění. Tak např. vzato z prostředku jen namátkou, dospěje-li se k takovému stupni

nevlastnění (*dokonale označeného Ježíšem podmínkami, které splnil dříve, než je budeme plnit my*), jaké je symbolizováno křtem v Jordánu, tj. k vědomí synovství věčného života, dospěje se na cestě do věčnosti k velmi náročnému - svou jemností a vznešeností - k vlastnění pocitu syna věčného života. Na této cestě se nemá člověk zastavit (*jak k tomu vybízel Ježíše Satan na poušti*), nýbrž je třeba dospět až k bodu, který se jeví jako absolutní nedosahování (*viz výklad o smrti Ježíše na kříži na mnoha místech dříve provedený.*)

c) Od člověka se chce, aby dříve, než začne Ježíš nést jeho jho, člověk aspoň na chvíli nesl jho Ježíšovo, a to do té doby, než on tu bude temně (*od početí Panny Marie až po 12 let Ježíšova života*) a později zřetelně. Tento akt spolunesení se potom opakuje na vyšších stupních vývoje a je skvěle označen symbolem pomoci Šimona Cyrenejského při nesení kříže na Kalvárii. Židé nesli jho Ježíšovo od odchodu z chaldejské země až po narození Ježíše v Betlémě, a my je máme v tom napodobit. Ještě Ježíše neznali, jen jim byl přislíben, a přesto už nesli jeho jho, tj. konkrétně řečeno, obětovali svůj život službě Bohu, službě věčnému životu. Míra tohoto sebeobětování je velmi malá ve srovnání s tím, co za člověka nese Ježíš (*řečeno symbolicky*). Je v historii Ježíšova života znázorněna např. i sledováním vůle Hospodina, které prováděli staří Židé, pak obětováním společenského postavení Panny Marie, obětováním sv. Josefa (*to už má konkrétní povahu pěstounství*), dále drobnými službami učedníků Ježíšovi (*ty zcela konkrétní: "Cokoliv jste učinili nejmenšímu z bratří mých, mně jste učinili."*) s dovětkem již zmíněné nesení kříže Šimonem Cyrenejským, setrváváním Janovým pod křížem a několika jinými drobnostmi. Všechno to se dá z historické symboliky převést poměrně snadno do konkrétních úkonů.

Jen si nikdy neříkejme např. "Přece ještě nejsem tak daleko, abych směl stát pod křížem s Pannou Marií." Člověk nikdy nezůstává na témže stupni. Jeho stupeň záležití především na jeho smrtelné úrovni, a to zvláštním způsobem. Sv. Petr si o sobě myslel, že je schopen jít s Ježíšem do žaláře a na smrt. Mýlil se. Mentálně však už byl na úrovni, na které se mylně domýšlel být. Myšlenkami dokážeme předbíhat a předvídat. Myšlenka nemá hranic. Je-li naše myšlení upřímné, přestože není postaveno na faktech, přece jen způsobí to, co se stalo se sv. Petrem. Utekl, ale neutekl daleko. Zastyděl se za svou křehkost a vrátil se. Raději bych mluvil za obyčejného člověka: "Dokázal se vracet tolikrát, až se stal skalou. Odvahu je třeba umět prokázat napřed na úrovni

mentální nebo aspoň na ní. Smiřme se s faktem, že vždycky bude rozdíl mezi úrovní poznání, chtění a úrovní uskutečnění a nechtění. Kdykoliv však, třeba jen na chvíli, se nám podaří tento rozdíl překonat, okamžitě pocítíme sladkost Ježíšova jha.

Ve chvíli zmíněného rozporu, je-li myšlení a chtění člověka upřímné a pouze síla k uskutečnění malá, přispěchá člověku na pomoc něco, o čem jsme už mnohokrát mluvili - vedení událostmi, obdobně jako se stalo Petrovi.

Byl svědkem události, která jím otřásla a jakoby změnila strukturu jeho lidství. Závažné události působí jako prubířský kámen. Ty ovšem potom nemilosrdně otřesou člověkem s dvojným možným následkem, jak se vyjádřil sv. František Saleský: "Malý plamen ve větru hasne, velký se ještě rozhoří."

Tato kniha však není psána proto, aby se stala návodem k tomuto postupu. Nemusíme zavdat příčinu k tomu, aby se události vyhrotily. Mohou nám být včasným ukazatelem našich nedostatků, mohou nám včas avizovat blížící se dramaturgii. Už symbolika našich snů nám může pomoci. Ve snech se dramaturgují naše duševní stavy dříve, než se zdramaturgují v běžném dění, a není to způsobeno věšteckou povahou snů, nýbrž naší neschopností ve snu zasahovat vůlí tak, jako v bdělém stavu.

Zdá se, že Ježíš věnoval největší úsilí vyvrácení vlastnictví hmotného majetku, i když nejjemnější úsilí věnoval dvěma dalších druhům vlastnění. Mluvím-li o úsilí Ježíšově, traduji jen pohled zvnějška na jeho činnost. Víme dobře, že svým způsobem nic nečinil, a tedy také nevyvíjel žádné úsilí. Proč tedy vůbec mluvím o jeho úsilí? Protože pod zevní maskou (*symbolem*) se skrývá vnitřní smysl. U Ježíše to platí vždycky. Různá míra naznačeného úsilí prozrazuje řád a posloupnost hodnot. Židovský národ žil uprostřed bohatých národů, a vlastnění přepychového životního prostředí Židy lákalo. Bylo třeba ho vypáčit především z onoho způsobu hodnocení, které by se dalo symbolicky nazvat klanění se zlatému teletí, dobře známého ze Starého zákona.

Přistupujeme k prvnímu páru zdánlivých protikladů: Živá hmota lidského těla a celé životní prostředí opravdu představují ničím nenahraditelnou a prvořadou hodnotu v tom smyslu, že bez živého lidského těla, zasazeného do vhodného životního prostředí by vůbec nebylo možno uskutečnit vědomí o věčném životě, takže se jich nesmíme zbavit, ani je nějak uměle oklešťovat např. útekem ze společnosti do ústraní. Ježíš nebyl proti plnosti života ve hmotě. Jeho učení se bohužel tradovalo mylně. Na druhé straně však vlastnění tohoto života a životního prostředí je největší

překážkou na téže cestě, na níž je lidského života a prostředí nutně zapotřebí. Jak obojí skloubit už teoreticky víme: nastoupit nový vztah k živému lidskému tělu a k životnímu prostředí. Přestat je vlastnit a začít s nimi zacházet jako se svěřenými hřivnami nebo jako s cennými, ničím nenahraditelnými nástroji, určenými k obdělávání hospodářova pole. Jednou tak, jednou onak, podle okolností a potřeby.

Zřejmě nestačilo, že Ježíš poprvé v dějinách lidstva ukázal tak zřetelně jako nikdo před tím, kolik mu záleželo na živém těle těch, jimž chtěl pomoci do království Božího. Léčil veškeré neduhy a dokonce křísil mrtvé, aby zdůraznil, že nelze podceňovat existenci živého člověka. Dodnes však i velmi osvícení hindové krouťí hlavami nad tímto jeho počínáním. Tvrdí, že všechno, co řekl, je velmi vznešené a ulehčující cestu, kterou i oni hlásají, a o níž mají daleko bohatší zkušenosti a dalekosáhlejší tradici, než křesťané, ale s jedním si nevědí rady, s jeho zázraky. V Indii platí, že zázračná, divutvorná činnost je důkazem užívání sil (*siddhis*), které mají být zásadně používány jen a jen k vzestupu úrovně vědomí člověka a nikoliv k zázrakům, čili, že mají mít jen funkci vnitřního pomocníka, který, je-li používán navenek, ztrácí vnitřní akční účinnost. Mají ovšem pravdu. Ale jen v jednom případě se stalo i v Ježíšově životě, že se ho dotkla žena trpící krvotokem, s úmyslem, aby se jeho mocí uzdravila. A Ježíš řekl: "Kdo se mě dotkl, že ze mne vyšla síla?" To však byla jediná výjimka, a jediná osoba vyléčená bez předběžného, nýbrž až následného Ježíšova přivolení. Ve všech ostatních případech Ježíš nepůsobil tak, jak si představují Indové podle svých zkušeností. Nečerpal síly k uzdravování ze sebe, nýbrž byl jen prostředníkem, zprostředkovatelem, průchodícím průsečíkem těchto sil. Nic k nim nepotřeboval ze sebe přidávat, jen je pozval a ony působily pomocí něho jako transformátoru. Žádný transformátor nevydává vlastní energii, a dokonce ani nevdává, že ji nemůže vyrábět. A tak je nutno rozlišovat v lidském těle různými duševními procesy nashromážděné síly, které při určité intenzitě a kvalitě se mohou projevat jako zázračné (*siddhis*), od sil, které lidské tělo dokáže jen transformovat a které jím tak jako tak jen procházejí a jen část z nich, potřebná pro život, v těle zůstává. Člověk je velkolepým transformátorem vesmírových a také jiných sil, které ať chce či nechce, ať je si toho vědom či nikoliv, vždycky do něho vstupují v takovém množství, že je člověk sám nikdy nespotřebuje a ony přetvořené zase z něho vycházejí.

Každý za sebou zanechává výstupové stopy jednak krátkodobé, jednak dlouhodobé povahy. Krátkodobé **například** při

každém vdechu a výdechu, dlouhodobé **například** zářením, které načerpal za svého života přímo ze slunce a nepřímo rovněž ze slunce přes potravu, s potravou. To prozrazují radiokarbonové zkoušky s dlouhodobým poločasem rozpadu radioaktivního uhlíku, načerpaného za lidského (*i zvířecího a rostlinného*) života ze slunce. První "například" jsem zdůraznil proto, že mimolidské síly se netransformují jen dechem, a druhé "například", že není rozhodující, zda si myslíme, že jen něco září, ono září všechno a všechno záření je vzájemně propojeno a vytváří zářivou kombinaci, v každém případě, pole zářících složek, jinou, jiné kvality a jiné intenzity. To je velmi důležité poznání. Transformátorem sui generis není jen člověk, nýbrž i naše planeta, jeho mikroklima, meziplanetární prostor, čas a prostor vůbec. Dalo by se mluvit o specifickém poslání toho všeho. Byl bych však nerad, abych zde propagoval lidské pojetí účelovosti.

Vraťme se jen k velmi úzké otázce Ježíšova použití zmíněných sil. Jejich používání mělo velmi dlouhou tradici v židovském národě mezi židovskými zasvěcenci. Vzpomeňme jen, jak Eliáš zápasil s kněžími Barovými a přivolal oheň na dříví. Vzpomeňme jen na zmínku v evangeliu, že Ježíš pozdvihl při určitých okolnostech oči k nebesům, a tím naznačil, že manipuluje s mimolidskými silami. Pak se ovšem jeho zázračná činnost dostává do úplně jiného světla, než v jakém ji vidí Indové. Dělají-li dva totéž, není to totéž.

Opakuji: Zřejmě nestačí, že Ježíš zdůraznil dosud neznámou funkci živého lidského těla. Zastánci Ježíšova učení tomu porozuměli méně, než jeho nepřátelé. Ti vyvraždili téměř do posledního nejznamenitější první křesťany. A ten, který jediný z dvanácti učedníků Páně zemřel normální smrtí, byl sv. Jan, Miláček Páně. Ten neváhal a hned symbolicky rozepsal teorii o významu živého lidského těla a životního prostředí (*ve svém Zjevení*), teorii, která má svou teoretickou i praktickou variantu v Indii v kundalini józe. Obě dvě verze rozdělují vzestup vědomí na sedm stupňů a obě metody používají lidského těla jako hlavního prostředníka. Zmíněná jóga soustřeďuje pozornost na nehmotná centra probíhající od spodního konce páteře až po temeno hlavy. Přesně stanoví, jak je třeba se soustřeďovat na jednotlivá centra. Pomocí poměrně složitých obrazových a zvukových představ vede zindividualizovanou uvědomovací sílu od konce páteře až po temeno hlavy. Je to manipulace s absolutně trpnou silou (*kundalini*), na kterou se působí aktivně. Sv. Jan se naproti tomu přidržuje zkušeností převzatých od Ježíše a navrhuje jiný postup: střídání trpnosti s aktivitou. Takto prováděný postup má své

specifické vlastnosti. Sv. Jan líčí postupné odumírání lidství a postupné osvobozování lidského vědomí. Zatroubení anděla je symbolem proměny skokem. Tato proměna je potom popsána. Teprve zatroubení sedmého anděla přináší ukončení času (Zj K, 7) a teprve tam se schází indická cesta s Janovou. Také po stránce poznání teprve tam se obě cesty setkávají (*Symbol: Jan polkne otevřenou knihu*). Sv. Jan pak líčí, jaké následky bude mít ustávání času. Jde o vnitřní vypořádání s lidstvím. Sv. Jan praví: "Zde se ukáže moudrost! Kdo má rozum, ať spočítá číslo té šelmy. Neboť je to číslo člověka. A to jeho číslo je šest set šedesát šest! (Zj XIII, 18).

Upozorňuji, že všechny časové údaje, uvedené ve Zjevení, nemají nic společného s časem probíhajícím na naší zemi. Je to jen rozborová pomůcka.

Příklad: Praví se na jednom místě, že Satan bude spoután na tisíc let (Zj XX, 2) a pak rozpoután (Zj XX, 7). Avšak sv. Jan neopomíjí říci, že se to má stát vbrzku (Zj XXII, 6), aby se snad nevyskytli lidé, kteří by špatně porozuměli jeho počtům a vykládali ze Zjevení nějakou budoucnost. Tomu ale nezabránil, protože kdo chce klamat svým výkladem, vytrhne jen část textu a pak předpokládá, že se každý spolehne na jeho výklad a neprověří si, že záměrně vynechal, co se mu nehodilo. I když ani my si nemůžeme vyložit Zjevení v rámci tohoto spisu, přece jen si musíme všimnout jedné velmi důležité Janovy připomínky: Šelma, která musí být zahubena, má tři šestky vedle sebe. Tato struktura čísla je předznamenáním konce. Všechny kladné výsledky celého vhodného procesu naopak sv. Jan převádí do násobků čísla 6, především do čísel 12 (2×6) a do násobku $12 \times 12 = 144$. Srovnáme-li dále tento počet ještě se stále se opakující sedmičkou (hlavně při mluvě o andělech, tedy o duchovních silách), dojdeme k tomuto závěru. **Šestka**, člověk, i když dokáže vládnout prostorem (viz trojrozměrnost naznačená třemi šestkami. Toto kombinování má ovšem noho jiných velmi důležitých významů. Jedle, obecně rostlina, by se v této symbolice psala jen jednou šestkou. Zmiňuji se o jedli, protože na ní si můžete sami ověřit, hlavně pokud je malá a trochu zapadaná sněhem, jak roste šestkově, jak si vzpomíná na svou šestkovou podstatu obsaženou v semeni. Také není náhodné, že Babyloňané zavedli šestkovou a ne desítkovou soustavu. Vycházeli přitom zřejmě z hluboké znalosti člověka a z jeho vázanosti na čas a prostor. Člověk se vyvinul z vody, (jejíž šestiboké krystalky, sněhové vločky všichni dobře známe) a časem (znázorněno dobou trvání šelmy), nedokáže vejít do věčného života, neprojde-li sedminásobnou

proměnou, která není ničím jiným než $6 + 1$, přičemž jedna znamená Boha, věčnost. Všechn ten vzestup má být proveden v časové existenci člověka, tj. ve dvojnosti. 1 na druhou značí, že před dvojnost má být předřaděna jednička. Dvojnost má být příležitostí k přednostnímu hledání jednoty. Dvanáctka sama je pak dvojnásobkem šestky. Tím je naznačeno, že máme znásobit lidské možnosti až do hodnoty 12. Nemíním však vykládat zjevení sv. Jana, jen chci naznačit, že toto dílo je návodné, nikoliv věštecké, a že je to komentář k symbolice Ježíšova života a některých jeho podobenství. Všimněte si jen, jak sv. Jan podrobně rozpracovává podobenství o posledním soudu a o konci světa. I když mi nezbyvá času k tomu, abych vysvětlil Zjevení sv. Jana, ujišťuji vás, že je mi nejdokonalejší pomůckou při podrobnějším vysvětlování symboliky lidského a Ježíšova života. Potřeboval jsem vám o tom říci, abyste věděli, k čemu přihlížím a že už první křesťané ovládali smysl symboliky Ježíšova života. Tato znalost zřejmě mezi křesťany nebyla obecná, ale všem učedníkům byla běžná. Sv. Pavel podle ní nám např. prozradil, že máme "sloužit ochotně jako Pánu, a ne lidem" (Ef VI, 7), čili hlásal komplexní následování Krista, v každém počínání, i v těch, kdy okolí zjišťuje, že sloužíme jemu a ne Bohu. To je jeden z hlavních předpokladů odpoutání se od vlastnění životního prostředí. My je přece nevlastníme jen tím, že je považujeme za své, nýbrž v neměnné míře i tím, že nám toto prostředí ukládá povinnosti, že jsou to **naše** povinnosti vůči sobě, vůči rodině, společnosti, zkrátka vůči lidem, kdežto pravý učedník Ježíšův, i když byl daleko prospěšnější pro své okolí, než ostatní lidé, protože miloval sebe jako bližního, nikdy neměl jiné povinnosti, než vůči Pánu. A tohoto jediného vlastnění byl zbaven až na úrovni, které je symbolicky v Ježíšově životě označena výrokem Ježíšovým: "Nyní nemůžete za mnou přijít, kam já jdu."

Rozumějte dobře: Ježíš řekl, že "Syn Boží nepřišel, aby mu bylo slouženo", ale protože nemohl člověka zbavit jeho vlastnických vztahů k životnímu prostředí, musel je naučit napřed, aby místo lidem sloužili jemu (*aniž by přitom opomíjeli kohokoliv z lidí. Bude vysvětleno později*), pak místo jemu aby sloužili mu nepřímo způsobem "cokoliv učiníte nejmenšímu z bratří mých, mně jste učinili." Nad tuto úroveň se sv. Pavel vůbec neodvažoval kázat. Ježíš však šel ještě dál, na kříž, na kterém učedníkům "unikl", aby přestali mít "hospodáře" na zemi a začli ho mít jen "na nebi". Rozumějte, ani bůh nepotřebuje, aby se mu sloužilo, ale člověk při svém vzestupu nedokáže zůstat bez pána. Jen proto, aby se nezastavil vzestup člověka od otroctví hmotě a životnímu prostředí, až po úplnou svobodu, jsou člověku dávány rady, jak se má

chovat na poli hospodářově a v jeho domě. Téměř nikdo nedokáže přeskočit tuto vývojovou fázi.

Ještě jednou praktický návod souhrnně k tomu, jak se zbavit vlastnictví životního prostředí.

Toto vlastnické pouto má dvě stránky. Stránku zalíbení a stránku povinnosti. To platí i o dalších dvou druzích vlastnění, o vědění a vůli. Nezapomeňme však, že existuje také negativní vlastnictví, negativní vlastnické pouto: odpor vůči někomu, něčemu, vůči lidskému prostředí. Tato pouta jsou stejně silná jako pozitivní, a také ona znemožňují osvobození. Už ve Starém zákoně se dočítáme o tom, jak Kain zabil Abela, protože **neměl** ono požehnání Hospodinovo, kterého se dostalo Abelovi. My pak, praví se tam, jsme potomci Kainovi.

Dnes už sice víme, že vyprávění o Adamovi a Evě symbolizují stěhování národů na blízkém Východě, že synové Adama a Evy jsou zašifrovaná jména jednotlivých národů, a obdobně je tomu s Kainem a Abelem, ale dává se nám tu na vědomí, že tehdy se lidské plemeno samo připoutalo výhradně k pozemské existenci a ke všemu, co s ní dosud souvisí pomocí nenávisti a závisti, které byly v daném případě bezprostředním následkem negativní formy vlastnictví. Výstižná na této symbolice je zejména charakteristika člověka pocházejícího z Kaina: Touží ze všeho nejmocněji po tom, co nemá. Vzdálíme-li jej od všeho, co dosud měl, moc toho nepořídíme pro jeho vnitřní osvobození, neboť začne toužit po všem, co musel opustit, a tím sebe dokonale spoutá. Nezáleží už tolik na tom, zda někdo člověka vzdálil od toho, co ho zdánlivě poutalo, nebo zdali se člověk sám dobrovolně toho vzdal. Kainův útěk z místa činu by nebyl řešením. Proto také Ježíš nenutil ty, které uzdravil, k tomu, aby se stali jeho následovníky. Vrátil je pouze k jejich ztracenému majetku, ke zdraví. Podivné, co. Nikoliv. Vlastnická úroveň společná lidem i zvířatům, má povahu východiska, ze kterého člověk může vykročit, zvíře nikoliv. Vlastnictví je odrazový můstek, a jako s takovým se má zacházet. Vlastnictví všeho druhu je u člověka zdrojem četných podnětů, jimiž se rozvíjí lidský život, lidské vlastnosti a schopnosti. A teprve moment úplného rozvinutí lidského života je příhodný pro kvalitativní skok, který byl u starých Židů proveden ze dvou stran, pomocí vůle a pomocí vlastnění životního prostředí.

Dítěti se předkládají hračky, se kterými si dospělí nehrají, ale pro dítě mají nejen význam, který jim přisuzuje samotné dítě, ony též rozvíjejí pohybové a jiné lidské schopnosti. Škola by měla

navazovat na tuto dětskou hru úplně organicky, jak nám radí J. A. Komenský, který znal přímou cestu. A kdyby se tato výchovná tendence zachovala i u dospělého člověka, pak by nastala jen jediná změna. Čemu dítě nerozumělo, o čem dítě nevědělo, proč se tomu učí, dospělý člověk už by měl vědět, proč má to neb ono, proč se učí tomu či onomu. Měl by vědět, že všechno, co se mu vkládá do ruky a s čím hospodaří, jsou dočasně propůjčené věci, lidé, situace, že všechny prostředky života přicházejí a odcházejí, jakmile dohrají svou výchovnou úlohu. Jsou-li tu, ale už odešly, jsou tu jako by tu nebyly. Tomuto velmi dobře rozuměl sv. Pavel a v tom smyslu dával svým církvím ponaučení. Za takového stavu poučenosti může člověk přejít od výchovy k sebevýchově. Pak by zažil něco, co se dá symbolicky říci takto: Hospodin, Bůh, krutě trestající hříchy až do třetího a čtvrtého pokolení, by se stal matkou nebo otcem laskavým, milujícím, odpouštějícím a starajícím se pečlivě o všechno, o co by se člověk ani při nejlepší vůli vůbec nemohl postarat. A nebyla by to pouhá fikce. Celé okolí takového člověka by poznávalo, že se "osud" dotyčného člověka vymyká z běžného osudu ostatních lidí.

Při tomto postupu je třeba se vyvarovat bezohlednosti. Ježíš vracel ty, které vyléčil, jejich rodinám, pokud ho nechtěli následovat. Také my máme s každým, který nechce jít přímou cestou, jednat jako s živým cítícím tvorem, ne jako s neživou loutkou. Pravá ohleduplnost by měla vypadat tak, že bychom ctili východisko, které je u každého člověka jiné. Jáství každého člověka je určitý druh majetku, o který se opírá a jímž operuje. Nemůžeme chtít, aby někdo jednal trvale mimo tuto základnu, aby byl trvale jiný. Odsuzovali bychom jej k vnitřnímu napětí, které by vydržel jen do určité míry a doby. Pak by se vzepřel, aspoň tak by se nám jeho jednání jevílo při pohledu zvnějška. Ve skutečnosti by se vrátil k sobě, možná že s pocitem křivdy, jindy s pocitem méněcennosti nebo nadřazenosti, pokud je dobrým sebeobhájcem. Říkáme o lidech, že jsou připoutáni k tomu či k onomu, a snažíme se je od toho odpoutat. Tato snaha bývá rovněž marná. Podaří-li se nám někoho přemluvit, aby se zbavil určité konkrétní připoutanosti, jsme svědky toho, že mezeru, kterou způsobil v celistvosti svých vztahů já, se snaží zacelit novým poutem, náhradním poutem, a nepodaří-li se mu to, je nešťasten. Dopustili jsme se chyby v postupu, kterou bychom měli umět napravit napřed na sobě a ne na jiných. Tím někým, který se vrací rád k sobě, jsme též my. Jakákoliv připoutanost má svůj **bezprostřední** zdroj v našem já, které se postupně zformovalo od chvíle narození. Různé druhy připoutanosti jsou chapadla našeho já. Utínáme-li mu je,

zbavujeme je životaschopnosti, ochromujeme je a vzbuzujeme v něm pocit křivdy nebo neuspokojení.

Ježíš potkal plačící matku a vrátil jí oplakávaného syna, rodičům Najmovým oplakávanou dceru, sestřím Marii a Martě oplakávaného bratra Lazara apod. Tak jednal s kategorií lidí, kterých je zdaleka nejvíce. Pouze v málokterém případě, u svých učedníků, odnímal člověka jeho dosavadnímu prostředí. Bylo by však chybné, kdyby si někdo myslel, že rodiny těchto učedníků tím utrpěly, nebo že je Ježíš netrpěl vedle sebe u svých učedníků. Rodiny učedníků putovaly s Ježíšem, a on zařídil, že nikomu nic nechybělo.

(Viz Ježíšova řečnická otázka: "Zdali vám něco chybělo, dokud jste chodili se mnou?")

Byl tak důsledný, že neochudil ani Pannu Marii o syna a pod křížem jí předal sv. Jana jako nového syna, a je nám známo, že Jan neumřel před smrtí Mariinou. Ježíš důsledně ctil vztahy mezi lidmi. Příbuzenské vztahy považoval za základnu, ze které - nikoliv bezohledným způsobem - se může člověk vymanit teprve když zažívá důsledky křtu v Jordánu. Tento křest ovšem nemůže být vůbec porovnáván se křtem v chrámu nebo někde v tekuté vodě. Měl svou **vědomě** zažívanou vnitřní stránku, a tu měli v případě křtu, který udělovali Ježíšovi učedníci, neboť víme ze Skutků apoštolských, že apoštolové křtili jen ty, na které viděli vstupovat Ducha svatého.

V celé pozdější křesťanské tradici je tragické, že se zaměnil obsah za pouhou formu, a obsah z formy vypadl, vyprchal. Ježíšem požadované narození z vody není dnešním křtem, a tím celá stavba křesťanského života nemá Ježíšem požadované základy. Křesťané nejsou ještě nebo už nejsou křesťany. Hledá-li se východisko v jakékoliv formě, nenajde se. Jediným správným východiskem je zbavit se vnitřního vlastnění a používat život jako prostředek k nabytí vědomí o věčném životě. Není pravděpodobné, že křest, který zažil sv. Pavel před Damaškem, zažívali první křesťané, protože sv. Pavel svým obrácením zažil už jen další stupeň vývoje, který organicky navazoval na jeho předešlé duchovní zkušenosti. Privil o sobě, že už před tím zažil stavy nebe, o kterých nemůže říci, zda je prožíval v těle či mimo ně. Dá se však více než předpokládat, že pokřtění zažívali něco, co se dá symbolicky klasifikovat jako narození Ježíše v Betlémě. Pak ovšem pro tyto první křesťany platilo všechno, co platilo pro Ježíše od jeho narození v Betlémě až po křest v Jordáně. V té době museli být v tom, co je jejich Otce, ale zůstávali svému

životnímu prostředí poddání. Nynějším svým výkladem se snažím teprve o vylíčení podmínek narození Ježíše v Betlémě, nic více, čili úrovní svého výkladu jsme teprve ve Starém zákoně. Snažím se však o to, abyste věděli, že se máte vyvarovat chyb, o kterých se můžeme poučit ze Starého i z Nového zákona, neboť jedině tak může u vás dojít k narození v Betlémě a k dalším stupňům vývoje, které naznačuje Ježíšův život.

Naštěstí už víme o všech chybách, kterých se dopouštěli staří Židé, a které způsobovaly, že se oddalovalo narození Ježíše v Betlémě. Víme také o všech chybách, které způsobily ztrátu Ježíše pro židovský národ a ztrátu státu Izraele na více než tisíc let.

(Římský zákoník zakazoval Židům vlastnit půdu jak v Palestině, tak kdekoliv v římské říši. To byl jeden z důsledků chyb Židů, že chtěli vlastnit Ježíše, obdobně jako vlastnili půdu. Bylo jim vzato i to málo, co měli, jak se vyjádřil Ježíš obecně.)

Příslušnou symboliku chyb jsme si vysvětlili, a proto už jí nadále budu používat jen s minimálním výkladem. Symboly tu mají stejný význam jako vzorce v matematice. Určitým vzorcem se dá řešit určitý počet případů, z nichž byl vzorec odvozen. Matematickými vzorci se zobecňují řešení, a o to nám jde. Zavedením matematické symboliky ve vzorcích dostala se matematika na takovou výši, na které by se matematika nikdy neocitla. Totéž bude jednou platit o symbolice Ježíšova života, až se jí naučíme používat jako obecných vzorců pro různá konkrétní řešení našich individuálních situací a celých životů.

Jsme tedy ve velké výhodě proti starým Židům, ale znalost zákonitostí nás zavazuje víc, než je. Sv. Pavel o tom praví v epištole k Římanům II, 12 - 16:

Všichni totiž, kdož hřešili bez zákona, bez zákona také zahynou, a všichni, kdo hřešili pod zákonem, budou zákonem souzeni. U Boha zajisté nejsou spravedliví ti, kdo slyší zákon, nýbrž ti, kdo plní zákon, ti budou uznáni za spravedlivé. Když totiž pohané, kteří nemají zákona, přirozeně jednají podle zákona, jsou sami sobě zákonem, ukazují totiž, že dílo zákona mají vepsáno ve svém srdci. O tom jim vydává svědectví jejich svědomí, stejně i myšlenky, které je navzájem obviňují nebo také obhajují, to se ukáže v den, kdy Bůh podle mého evangelia, bude soudit skryté věci v člověku skrze Ježíše Krista."

Toto ovšem Pavel mluvil k Židům v Římě, k Židům, kteří znali zákon, jenže mu nerozuměli, museli ho plnit slepě, pomocí víry v zákon, kdežto my máme možnost si porozmýšlet zákonitosti,

kteřé jsou vysvětlivkami zákona, a vydat se dobrovolně cestou vyznačenou naším porozuměním a chtěním.

Víme, že ničím nenahraditelným prostředkem přípravy k narození Ježíše v Betlémě byla stylizace života, ke které vybízel Starý zákon, především předpisy přisuzovanými Mojžíšovi. Řekli jsme si též, že tato stylizace s přečetnými příkazy, zákazy a doporučeními, jak se nám zachovaly, je dnes nenapodobitelná a neuskutečnitelná, a přece bez ní ani v naší stáji (*v lidském těle*) se nezrodí Ježíš (*vědomí věčného života*). Není však třeba zoufat. Je pravda, že židovští duchovní vůdci nemohli učinit nic jiného, než vydat soustavu příkazů a zákazů, podle nichž se měli Židé řídit, nemohli však zabránit též negativním následkům, které takové příkazy a zákazy způsobil, jakmile se dostaly do rukou nevědomého národa. Jedni, i když byli poslušní, neviděli ve stylizaci prostředek k nastolení království Božího, nýbrž cíl. Druzí sice chápali, že stylizace života je prostředkem k nabytí vědomě žitého věčného života, ale nedokázali dělat více, než formálně plnit všechny příkazy a zákazy vyplývající ze stylizace života. To bylo příliš málo, než aby to mělo za následek zrození Ježíše i v nitru dotyčných lidí. Toho si už v dobách Ježíšových nebyli vědomi ani duchovní vůdci Židů, farizeové a saduceové. Proto Ježíš s nimi vedl opravdový souboj, ve kterém sice fyzicky podlehl, jak už předem předpokládal (*tento předpoklad je sám o sobě velmi důležitým faktem*), ale pravda o neformálním plnění stylizace života zůstala a zůstane živá.

Chyb prvních nevědomých se můžeme vyvarovat poměrně snadno. Říkám poměrně, protože i u nás ve dvacátém století povstalo mystické hnutí, které od samého začátku svého vzniku zaměřovalo prostředky a cíle. Jejich cílem se stalo soustředění, tedy vnitřní modlitba. Omlouvali se ovšem mistrně tím, že tento prostředek vede k cíli, k prožívání věčného života. Zjistili jsme si však, že ani v jednom případě tam nevedl, nebyla-li dodržována podmínka "hleďte především království Boží" a místo ní byla plněna podmínka "soustřeďovat se na království Boží", a toto soustředění se brzo stalo formou, která přestala být hledáním a zůstala jen povinností. Jak to myslím? Zeptal-li jsem se na spojení s Bohem věřícího člověka, který se delší dobu soustřeďoval podle technických návodů, které byly tehdy známy, zeptal-li jsem se, co zažívá při svém soustředění, trochu zrozpáčitel a pak mi řekl: "Přistupuji-li ke své koncentraci, začínám ji s předsevzetím myslet na Boha a k němu se přiblížit. Ale pak se koncentruji podle daných návodů a myšlenka na Boha se mi ztrácí. Ve skutečnosti myslím jen na koncentraci."

Obdobně tomu bylo se starými Židy. Museli myslet, starat se, aby činili to nebo ono, aby nečinili tamto nebo ono. Cítili se jen spoutanými těmi přečetnými předpisy, nic víc. Měli však velkou výhodu před dnešními koncentrujícími se lidmi. Stylizovali celý svůj život, nejen určitou chvíli dne, jako činili koncentrující se lidé. Řekněme si to takto: Nevyplývá-li soustředění na Boha z úrovně života odpovídající smyslu soustředění, neudrží se na úrovni tohoto soustředění, stane se pouhým úsilím o určitou techniku myšlení. A ti, kdo se u nás soustřeďují na Boha, snaží se o chvilkovou stylizaci myšlení, nikoliv o celodenní stylizaci života, jako činili Židé. To nemůže způsobit narození Ježíše v Betlémě, nýbrž jen vnitřní napětí, které musí vyústit jedním ze dvou způsobů: Buď soustředění bude tak silné, že odtáhne člověka od jeho nesoustředěného způsobu života, směřujícího úplně jinam - v tom případě člověk ztrácí půdu pod nohama a hledí ze života uniknout -, nebo ostatní způsob života mimo koncentraci bude tak silný, že člověku znemožní se soustřeďovat. Nepovede-li se soustředění k žádaným kladným účinkům, člověk nakonec v koncentraci zemdlí a ji zanechá, buď fakticky, nebo obsahově (*že už to, co dělá, není koncentrace na Boha, nýbrž jen zápolení s myšlenkami.*)

Koncentrace, o níž zde byla řeč, má smysl, účel spojovací, má vést k propojení našeho okrajového vědomí, kterému říkáme bdělý stav, s vědomím zdrojovým, kterému věřící říkají Bůh. Má se jí umožňovat přechod z bdělého stavu, nikoliv ze spánku nebo jen z polobdělého stavu, do zdroje, z něhož tento bdělý stav pramení. Chybně se mělo za to, že nedostavuje-li se tento účinek, že jde jen o chybu v koncentraci samotné, a byla snaha zlepšovat metody soustředění. Žádný účinek se zase nedostavil. Nejen proto, že správná metoda nespočívá jen v technice, nýbrž i v přístupu k ní, ale i proto, že sebelepší metoda nemůže přinést žádaný účinek, představuje-li koncentrace opačný směr myšlení, než na jaké je člověk zvyklý a jaké provádí po celý den, kromě chvíle koncentrace. Jistě se vám nabízí zdůvodnění neúspěchu koncentrace: Při koncentraci vzniká vnitřní napětí úměrné vynakládanému úsilí. Člověk se násilím vytrhává z jiného úsilí, které směřovalo během dne jinam. I když se mu podaří vymýtít myšlenky na všechno, čím se během dne zaměstnával, odkryje zevní vrstvu podvědomí, a tu se na něho nezadržitelně vyřítí čili napadají ho myšlenky, na které celý den nepřišel, které však jsou uloženy v hlubších vrstvách podvědomí.

Promluvme si ještě o těch druhých, kteří sice stylizují celý život, ale jen formálně, z povinnosti, jako činili farizeové a

saduceové. Ježíš nás varuje před kvasem farizeů a plným právem. Přál si, aby se zde, v tomto směru stala náprava. Kéž bychom nebyli tak nechápaví jako tehdy byli Ježíšovi učedníci. (Viz Mar. VIII, 14 - 21 nebo Mat. XVI, 5 - 12).

Symbol kvasu znamená obecně pozměnění nebo změnu stavu něčeho. Kvasem, o kterém mluvil Ježíš v podobenství o království Božím (Luk., XIII, 20 - 21) mínil prostředek, jímž lze a jak jím lze dosáhnout království Boží, kdežto kvasem, o kterém mluvil ve spojitosti s farizeji (Mar. VIII, 14 - 21, Mat. XVI, 5 - 12) mínil proradnost farizeů, která spočívala v to, že i oni slibovali změnu vědomí, jeho rozšíření za hranice pomíjejícího, nábožensky řečeno: spásu, ale sami nevstupovali do tohoto stavu a svými radami bránili jiným vstoupit.

Když už jsme si začali pomáhat historickými symboly, pokračujme v jejich vysvětlování. Ježíš musel mít s duchovními vůdci židovského národa velké potíže už proto, že oni se opírali o Zákon, tvrdili, že jej doslova plní a k jeho plnění nabádají a že nemůže být nic lepšího vynalezeno. Nevěřili však, že Ježíš je Syn Boží a v pravdu, že plnění předpisů Zákona už přineslo všechno, co přinést mohlo, že by se byl Syn Boží nemohl zrodit mezi nimi, kdyby nebývali byli plnili Zákon. Cesta, kterou nastoupili, je správná, ale nesmí se na ní ulpět, ani na prostředcích, ani na dosaženém stupni vývoje. Dopustí-li se někdo těchto chyb, dosavadní účelně nasazené prostředky vývoje začnou selhávat a nakonec se stanou přítěží. Ukáže se, že dosažený cíl není ničím jiným, než novým odrazovým můstkem k dalším krokům a skokům. Není-li jako takový použit, ztrácí smysl a souvislost s probíhajícími okolnostmi. Ježíš svým životem ukázal sérii stále výše položených odrazových můstků a také prostředky, kterými je možno se od nich odrazit. Od každého náročnějšími prostředky, od žádného vyššího nižšími prostředky. (*"Nelijte nové víno do starých měchů!"*). My se učíme zatím jen odrážet, nikoliv přistávat. Můžeme si proto pomoci k porozumění toho, co Ježíš hlásal, jen symbolickým vysvětlením.

Ježíš musel v podstatě říci farizeům asi toto: "Dosud jste zaváděli mezi lid a sami dodržovali takovou stylizaci života, která vedla k narození Syna Božího mezi vámi. Chcete-li dokončit dílo, které jste řádně započali, musíte od lidu požadovat novou stylizaci života, postavenou na daleko náročnějších základech, a v jejím rámci požadovat další změny v chování člověka, až k jeho znovuzrození z vody a Ducha. Výsledkem tohoto počínání musí být konec světa u každého, kdo se dal na tuto cestu. Není naděje, že by běžný člověk pochopil, co je to vnitřně zažívaný konec světa

a poslední soud. Stačí tedy lidem konec světa ohlašovat. Až k němu dojde, každý pochopí, oč jde. Farizeové si budou počínat obdobně jako jejich předchůdci Abraham, Mojžíš, Eliáš. Když Abraham přišel se svým lidem do Zaslíbené země, nebylo na závadu, že lid nevěděl o pravé Zaslíbené zemi. Stačilo, že pochopili, že se musejí oddělit od nepravých bohů, kteří člověka nikam jinam nevedou, než ke ztrátě života (*vědomí*), že musejí sloužit jedinému Bohu hlavně tím, že se budou řídit jeho vůlí. Mojžíš vypracoval požadavky Hospodinovy (*znaky jeho vůle*), které lid má plnit. Eliáš už ukazoval, že je třeba vzkřísit člověka k životu v nebi. Toto vzkříšení k věčnému životu provedla za vás žena, Panna Marie, má matka, zamíchavši kvas do tří měřic mouky, čili tím, že mě přivedla do světa (*tři měřice - svět ve velkém lidské tělo, svět v malém*). Vy ji musíte napodobit v podmínkách, které ona splnila, abych se zrodil. Protože ona žije i ve vás (*nesmrtelná duše*), i ve vás provede mé narození ve vašem těle (*Betlémě*). Další postup jsem vyložil symbolikou svého života a svůj výklad dokončím potupnou smrtí a konečným vzkříšením na nejvyšší možné úrovni. Tím bude celá cesta před vámi vyložena. I když mě nyní ukřižujete, nezačnu vás nenávidět. Pošlu mezi vás své učedníky a oni vám vyloží všechno znovu, co jsem nyní učinil jen v náznacích."

My můžeme obsah těchto rozhovorů zrekonstruovat velmi snadno, protože víme, co se stalo, a víme, že Ježíš všechno, co se stane, dokonale předvídal.

Jednoho není třeba: Abyste se báli přílišné náročnosti těchto úkolů. Všechny kvalitativní skoky na cestě budou mít trpnou povahu, přesně tak, jak bylo ukázáno životem Ježíše Krista. Co učinila Panna Maria při svém početí? Jen se trpně připojila k vůli Boží. Co udělal Ježíš v Jordáně, potom na kříži? Jen se trpně odevzdal. Co však je třeba učinit? Provést dokonalou přípravu na rozpojení postupně od každého stupně, na němž se nacházíme a nikdy se nezastavit u těchto příprav. Každým kvalitativním skokem dostanou se nám prostředky, které stačí použít, nenechat je ladem ležet. Jako nyní máte k dispozici prostředky, pomocí nichž můžete žít na nynější své úrovni, tak potom budete mít k dispozici prostředky, pomocí nichž budete žít na vyšší úrovni, s tím rozdílem, že to budou prostředky dokonalejší, než jídlo, pití, vzduch a životní prostředí, které potřebujeme k životu na dosavadní úrovni. Abyste si udělali představu o jejich dokonalosti, nechte si napovědět už napřed Ježíšem. On o své úrovni mezi křtem v Jordánu a křížem řekl, že jeho pokrmem je vůle Otcova. Budeme-li mít k dispozici znalost Boží vůle a budeme-li vidět její

působení na sobě a kolem sebe do té míry, jak budeme potřebovat, pak věru nebudeme mít nedostatků a rozporů, ani nám nebude chybět síla k uskutečnění vůle v příslušných mezích. Nestarejte se, zda vám bude něco chybět. Nikdy nic vám chybět nebude, naopak, vezmete-li na sebe Ježíšovo jho, bude sladké, a Ježíšovo břímě bude lehké.

Nebojte se ani toho, že se u vás ještě nenarodil Ježíš ve stáji, a že tedy nemáte po ruce prostředky, které byste měli, kdyby se u vás narodil. Jde nám zatím jen o to, abychom zdokonalili starozákonní prostředky poučeními, které nám poskytl Ježíš. Nedopusťte se té chyby, abyste si přáli jen, aby se u vás narodil Ježíš. Už tímto přáním byste si upravovali cestu k další chybě, že byste Ježíše chtěli mít pro sebe. Na této chybě ztroskotal židovský národ. Vy si musíte přát, co vám radí Ježíš. Narodit se znovu z vody a z Ducha a vejít do království Božího, nic méně. Chtějte život věčný, to je oprava starozákonního myšlení číslo jedna. Vy jste schopni jít uvědoměle za tímto cílem, ne jako staří Židé, kteří nebyli na takové výši, aby byli uměli vůbec pojmout takovou myšlenku.

Druhá oprava spočívá ve zjednodušení a úpravě stylizace života. O tom nám dává Ježíš přesné dispozice. Zredukoval veškerou stylizaci na ústřední požadavek: "Miluj Boha a miluj bližního jako sama sebe." S láskou k Bohu si nedělejte starosti ani vy, kteří nevěříte na Boha, ani vy, kteří sice věříte, ale asi tak jako Satan. Také věří, ale jeho víra ho nespasí. O lásce k Bohu vás poučím v kapitole o rozpojení od vlastní vůle.

Zatím je důležité si uvědomit, že s určitou vyšší mírou poučenosti, vyšší než měli k dispozici staří Židé, je možno použít dokonaleji dokonalejších prostředků vývoje. A tuto vyšší míru poučenosti je možno nabýt i studiem, ke kterému vám přispívám též tímto spisem.

Promluvme si teď o lásce k bližnímu, která, má-li povahu lásky k sobě v míře lásky k bližnímu, má moc připravit člověka k poslednímu soudu tak, jak líčí Ježíš (*"Odejděte na pravici do věčné blaženosti."*). Tento účinek lásky k bližnímu je důkazem, že právě tato láska člověka dokonale rozpojuje s prostředím, ve kterém žije, aniž by bylo třeba, aby člověk z prostředí utíkal nebo se ho zříkal. Je to tedy nejúčinnější stylizace života, která dokáže nahradit tisíce jiných předpisů Starého zákona o stylizaci. Jak prozrazuje Ježíš, (*"Pane, kdy jsme ti dali jíst..."*, *"cokoliv jste učinili nejmenšímu z bratří mých, mně jste učinili."*) je účinná i tehdy, když člověk neví, koho vlastně miluje a komu činí dobře. Doufám,

že v tom spatřujete jasnou obdobu nepoučenosti, jaká převládala u starých Židů. Nevěděli pro jakou Zaslíbenou zemi pracují. Starozákonní člověk by se mohl obdobně divit jako člověk stojící před posledním soudem: "Co jsem učinil pro tebe, Ježíši, aby ses narodil?" A odpověď by zněla: "Cokoliv jste učinili k tomu, abyste splnili Zákon, pro mě jste učinili."

Má-li stylizace láskou tak dalekosáhlé účinky, jak říká Ježíš, a o tom je možno se přesvědčit -, nic jiného nám nezbyvá - pak může být celý život postaven na experimentu lásky. I kdybychom nevěřili na nic, můžeme se přesvědčit o účincích lásky.

Zatím jednáme jako ti, o nichž se vyjádřil Ježíš: "Bože, odpusť jim, neboť nevědí, co činí." Každý z nás jde za svými osobními cíli, za jakousi obdobou Zaslíbené země, která odpovídá jeho představovým schopnostem, a nevíme, že - aniž jsme zatím schopni tomu porozumět, kterak se to děje - jdeme, vzdáleně kroužíce kolem cíle, za něčím, co neznáme, a co je opravdovou Zaslíbenou zemí. Jako by nás někdo tajemným způsobem vedl k něčemu, k čemu bychom dobrovolně nešli. O tomto vedení však platí totéž, jako o vedení nevědomých lidí starozákonními zasvěcenci. I při nejlepší vůli, pro tvrdost srdce lidu, jak se vyjádřil Ježíš o Mojžíšových zákonech, nemůžeme být vedeni přímočařeji, nýbrž jen oklikami, ba klamem, že dosáhneme něčeho, o co fakticky nejde. Připadá mi to jako vábení zvířete umělým napodobením zvuků skutečného zvířete.

Zatím však stačí, abyste věděli toto: Mít někoho rád proto, že je nám prospěšný, nebo že očekáváme od něho protislužbu, to je cesta s velkými oklikami a velmi svízelná. Ježíš tuto cestu nehlásal, (*viz podobenství o Samaritánovi*), naopak byl proti ní. Ježíš hlásal lásku, která nedbá na to, jak bude splacena. Taková láska začíná milosrdenstvím. Ježíš volá: "Ne oběti, ale milosrdenství!" Indové jmenují tento milosrdný začátek cesty **ahimsá**, neškození. Bylo by dobré, kdyby člověk dovedl pojmout milosrdenství tak obecně jako Indové.

(Blahořečím své matce, že, nemajíc pro mne mnoho hraček, nabádala mě k tomu, abych mírně zacházel se stoličkou, se kterou jsem si hrál: "Nebouchej s ní, bolí ji to." Nemohla tušit, že jsem v tom věku dvou nebo tří let přestal jejím vlivem rozeznávat živé od neživého. Všechno bylo pro mne živé, všechno trpělo špatným zacházením. Tehdy mne naučila, aniž tomu chtěla, slibným začátkům milosrdenství. Když už jsem konečně později

začal rozlišovat mezi živým a neživým, jak mě učila škola života, bylo pozdě. Už jsem nepřestal mít jiný poměr k neživým věcem, než ostatní lidé a dodnes nemohu pochopit, jak bezohledně lidé zacházejí s věcmi.). Mám za to, že milosrdenství má mít povahu komplexního milosrdenství, ještě širšího, než jak navrhují Indové ve své ahimsá. Avšak touha po jeho dosažení by neměla mít za následek úzkostlivé, znepokojující duševní stav. Nejčastěji se člověk znepokojuje, že jí maso, že užívá věci z kůží zabitých zvířat nebo že zabíjí hmyz, který mu škodí. Tady je indický princip ahimsá nekompromisní, kdežto Starý zákon a v jeho šlépějích i Ježíš, pod pojmem "nezabiješ" chápou jen zákaz zabíjení člověka. Podle Starého zákona byl nedílnou součástí stylizace života i zákaz nejedění některých druhů masa (vepřů, plazů). Ježíš nejen jedl maso, ale též je nabízel ostatním lidem, např. zázračně rozmnožil nejen chleby, ale i maso ryb, vyzval učedníky pojíst velikonočního beránka, chodil s nimi na hostiny, nosil kožené opánky, jako ostatní lidé podle tamních zvyků a dokonce poopravil v otázce jedění stylizaci navrženou Starým zákonem: "Člověka neznečišťuje, co do něho vchází, ale co z jeho úst vychází."

To je obecná rada, kterou se můžeme řídit, ale nedovolí-li nám svědomí jíst maso zvířat a používat kožené věci ze zabitých zvířat a nejsme-li svým vegetářstvím na obtíž ani svému okolí, ani neškodíme svému zdraví, měli bychom je přibrat k pravidlům milosrdenství. Nemůžeme ve všem napodobovat Ježíše na úrovni, na které se nacházíme. On nás přece symbolikou svého života vybízí k tomu, abychom na každém stupni vývoje volili jiné prostředky, vhodné pro podporu dalšího vzestupu. Nedokázali bychom se např. stýkat s lidmi všeho druhu, aniž bychom se nenakazili jejich způsobem myšlení a jednání apod. A tak i každý z nás se musí umět vypořádat po svém se svou představou milosrdenství, aby mohl obstát před svým svědomím, které mu klade otázku (pokud mu ji klade), zdali je milosrdný či nikoliv. Nezapomínejme přitom, že na úrovni, na které jsme, musíme zůstat poddání svému prostředí. Rozpojujeme se vnitřně, naše okolí tím nesmí trpět, i to je součástí milosrdenství, nesmí na nás brát zvláštní ohledy, a my je nesmíme od něho vyžadovat. Bylo by nemilosrdné vůči prostředí, kdybychom se stavěli nad ně. Nejenom, že se nemáme nad ně povyšovat - zcela podle Ježíšova vzoru -, ale nemáme se ani cítit lepšími. Ježíš jednoznačně odpovídá na otázku, kdo je dobrý, že jediný dobrý je Otec v nebesích, převedeno na srozumitelnější mluvu, dobrý je jedině stav nebe, který buď zažíváme, nebo nikoliv, ale i když jej zažíváme, víme dobře, že není náš. Ten už se nedá vlastnit, ten

už náleží do oblasti absolutního nevlastnění, jež podmiňuje vnitřní svobodu.

Nyní byste mi mohli namítnout: "Nejsme-li sami dobří a stýkáme-li se rovněž s nedobrymi lidmi, jak můžeme být schopni milovat, jsouce nedobří, navíc ještě nedobré?"

Odpověď: Máme ještě také jiné vlastnosti, než že jsme nedobří či nejsme dobří v tom nejvyšším slova smyslu, který měl na mysli Ježíš. Pomocí těchto jiných vlastností se můžeme naučit milovat bližního jako sebe. Všimněte si, že se tu od nás nechce ani dokonalost lásky k sobě, ani dokonalost lásky k bližnímu. Je to také otázka manipulace s vůlí, o které bude řeč později. Ježíš v době, kdy o sobě řekl, že není dobrý, konal tolik dobrého, že každý z nás by ho považoval za dobrého. Šlo tedy o skromnost z jeho strany? Nikoliv. Mluvil podle toho, co poznával a co zažíval. Kdyby byl jen na okamžik začal vlastnit dobro, které zažíval, byl by je ztratil. Také všechno, co z tohoto dobra pocházelo a co se projevovalo vnitřně nebo navenek, nebylo jeho. Vzpomeňte jen toho vnějšího, co se dá i dnes ještě zkontrolovat. "Měl" "své" učedníky, ale víme dobře, že se o nich vyjádřil jako o někom, kdo mu byl poslán od Otce ne k tomu, aby je měl, nýbrž aby s nimi hospodařil jako se svěřenými hřivnami. To je nejlépe patrné z evangelia sv. Jana. Podobně "měl" "svůj" domov, ale vyjádřil se o něm, že nemá kam by hlavy sklonil, ačkoliv i ptáci mají svá hnízda a zvířata svá doupatá. Podobně "měl svou" matku, ale vyjádřil se: "Kdo je má matka?" Podobně konal zázraky, ale nikdy je nepřičítal svým schopnostem. (*Viz jeho: "Víra tvá tě uzdravila" nebo "Nezemřel, ale spí", apod.*) Jakékoliv dobro konal, prováděl je z moci Otcovy a proto, že se najedl vůle Otcovy. Tou se neustále živil, a nezačal nic tzv. nenormálního provádět, dokud se nedostal na úroveň, na které byl živ z vůle Otcovy. Víme přece, že z téže vůle přece dokonce ukončil svůj život na kříži.

Co my tedy můžeme udělat na úrovni, na které jsme, abychom se naučili milovat bližního jako sebe. Také my víme, i když nejsme věřící, že život, jímž vládneme, nám byl propůjčen. I nevěřící ví, že jeho život pochází od jeho rodičů, a že si jej sám nedal, čili že mu je od nich věnován nebo propůjčen na ono vegetativní období, kterému říkáme lidský život. Od Ježíše pak víte, že základním požadavkem pro rozšíření vědomí během lidského života je zapřít sama sebe. Předpokládejme, že náš bližní neví o tom, že sebezápor je prostředkem pro nabytí vyššího a širšího vědomí.

Nemůžeme od něho tedy chtít, co máme právo chtít od sebe. On není poučen, je tedy nevinný, jedná-li sobecky a jen pro sebe na úrovni poznání, na které se nachází. Kdežto my začneme napřed jednat sobecky na úrovni poučení, na které jsme. My jsme přece rafinovanější, než on, víme-li, že sebezápor nám vynese něco, o čem on ani neví, a co zřejmě má větší cenu, než všechno, co on má k dispozici. Začneme-li jednat rafinovaně sobecky, nevadí, protože vyjít nelze odjinud, než odtamtud, kde jsme, a my jsme tam, kde sebe máme rádi především. Jestliže však ten, který se má rád, dokáže se zapřít, a mít rád, třeba ještě nedokonale, někoho nikoliv pro jeho dobré vlastnosti nebo pro zalíbení, které k němu chová, nýbrž z obecného principu "miluj bližního", pak se musí pořádně zapřít, a zde a nikde jinde lze se rozpojit od prostředí, ve kterém žijeme.

Klíčovou součástí tohoto prostředí je jáství a sebeláska. **To, že jsme sví.** Kdykoliv se přimějeme k tomu, abychom přestali být sví, začneme být, a to čím dále vědoměji, Boží, jak by se vyjádřil věřící člověk, nebo zkušenostně vyjádřeno, začneme stále více zažívat radost ze sebezapření, která se bude stupňovat, pokud tu radost nezačneme vlastnit a nezačneme se jí obírat, nýbrž budeme se chápat každé příležitosti k dalšímu odstupu od sebe. Ovšem radostí to jen začíná. Radost je sama jakýmsi odpadem nebo zevním znakem vnitřních proměn, které rovněž postupně začnou pronikat do vědomí. O nich zde ještě nemůže být řeč, chceme-li zatím zůstat u způsobu rozpojování, abychom se ve výkladu zhostili tohoto úkolu.

Ocitne-li se denně život na této úrovni, přestaneme mít kupodivu potíže se soustředěním. Poznáme přitom něco velmi důležitého, že schopnost na úrovni vyšší, než na které jsme, není naší schopností, nýbrž že samočinně vyplývá z úrovně sebezapření, na které jsme se ocitli. Nedovede-li se někdo soustředit, ať nepřikládá vinu rozptýlenosti mysli nebo nervům, nýbrž malé míře sebezapření. Osvědčí-li se v něm, osvědčí se i v soustředění. Mí přátelé se mi diví, že se tvářím udiveně, ne-li odmítavě, navrhnou-li mi, abychom se soustřeďovali. Vím, že se nesoustřeďujeme, nestojí-li za námi výsledek sebezapření už mimo koncentraci a před ní. A naopak, že bychom se nemuseli vůbec snažit soustřeďovat, nýbrž soustřeďovali bychom se i proti své vůli, samovolně, kdybychom se dovedli dostatečně zapírat. Koncentrace sama, jak o ní byla dříve řeč, má-li jí být, je krajní mírou sebezapření. Není-li před ní dosahována ani menší míra sebezapření, jak může být dosažena velká míra potřebná ke koncentraci?

Těmito náznaky jsem vám chtěl ukázat aspoň, jak nesmyslné je utíkat ze světa v domněnání, že se tím od něho rozpojíme, odpoutáme, uvolníme pro nějakou vyšší formu existence. Jestliže se podařilo vás přesvědčit, že je třeba začít zcela jinde s rozpojováním, než útekem a že nikdy netřeba přejít do útěku od dané skutečnosti, splnila tato kapitola své poslání.

(Dopustil jsem se zatím ve výkladu mnoha nepřesností, které bych dokázal už teď napravit, ale jen za cenu ustavičného odbočování od hlavního tématu tím, že bych definoval některé pojmy, jejichž pojetí by mělo být přesnější. Provedu důkaz jen o jednom případě za všechny. Privil jsem: "Začneme stále více zažívat radost ze sebezáporu." Toto zdůvodnění radosti sotva stačí na dalších stupních výkladu a nemělo by stačit už ani teď. Volil jsem ze dvou možností tu příhodnější: Učinit výklad srozumitelnější, avšak zanedbat přitom rozsah důvodů, které by příliš zatěžovaly text, a to až do té míry, že by čtenář snadno ztrácel nit výkladu.

Radost, kterou zde začínáme zažívat, by se dala zdůvodnit podařeným sebezáporem, obecně radostí z něčeho, právě takovou, jakými jsou ostatní radosti. Jenže tato radost, je-li to ta, kterou mám na mysli a která je zevním následkem vnitřních proměn, přichází bez příčiny, náhle, nečekaně. A zase bych měl vykládat, proč. Také ten výklad vynechám.

Najednou tu je a nemá příčinu. Tím se liší od všech ostatních radostí, které mají příčinu. Označil jsem za její příčinu podařený sebezápor, abych vás nevyvedl z vašeho způsobu myšlení, ve kterém příčina a následky jsou logicky svázány. Kdo však zažívá zmíněnou radost, brzy přijde na to, že s logikou příčin a následků nevystačí. Kdybychom si přece jen ještě chtěli vypomoci s nějakou tou logikou, řekli bychom, že ony projevy radosti jsou příznaky hnutí nového života v našem nitru.

Asi tak, jako když se hne živý plod v matčině těle. Těchto znaků nového života, krom radosti, je ovšem mnohem více, a jsou třeba zcela opačné povahy, než radost. Člověk by např. plakal a neví proč. Zase by se dal tento pláč odbýt logikou: Něco se potřebuje v člověku uvolnit, pláč zřejmě působí jako urychlovač tohoto vnitřního uvolňování. Jiné duševní stavy bychom mohli zařadit do skupiny stabilizátorů nové úrovně atd. Všechna tato zdůvodnění však nejsou ničím jiným, než obrazným vyjádřením zevních, smysly a rozumem vnímatelných následků vnitřních příčin, o kterých v těchto obrazech není a nemůže být řeč. Ježíš se vyjádřil takto: " Duch Boží vane nevíme odkud a kam", čímž chtěl říci, že nemá význam bádát o příčinách těchto "vanutí".

Zastavil jsem se u zmíněné radosti jen proto, že je dokonce nebezpečné přičítat je jen podařenému sebezáporu. Takovéto vazby příčin a následků by nás mohly vést k tomu, že bychom se začli zapírat pro pocitové následky sebezáporu a stali bychom se svého druhu narkomany.

O všech bezpříčinných stavech, počínajíc bezdůvodnou radostí, se dá říci zatím aspoň tolik. Vymykají se z řádu ostatních stavů. Možno-li to tak říci, jsou kvalitativně vyšší. Člověk, který je zažije, může bez rozpaků říci, že jsou něčím jiným, než stavy, které mají své příčiny. Naplňují člověka kvalitativně jinak, než ostatní stavy, rovněž jej vyprazdňují jinak, nečekaně působí převratně na způsob myšlení, hodnocení a poznávání, mění přístupy člověka k událostem a okolnostem, k popudům zvnějška i zvnitřka. Zkrátka, platí o nich, že jsou oním lepším vínem, než bylo předešlé, jsou oním vínem, které Ježíš přidal ke starému zázraku proměny vody ve víno. Jimi se mění naše podstata k lepšímu, někdy velmi překotně, někdy jen přechodně, nedovedeme-li s nimi zacházet jinak, než jako s vlastnictvím. Chutnáme-li tyto stavy, nečiníme nic jiného, než že ochutnáváme nové víno, a také je dopijeme, nijak však tím nepřispíváme k zázraku proměn, při kterém jsme vědomím vůbec nebyli a který musel nastat dříve, než jsme měli nové víno k dispozici. Důležité je, že něco začne mít v životě člověka větší hodnotu, než všechno ostatní, že se začne v člověku vytvářet nový řád hodnot, a že tento řád není ničím naučeným, nýbrž je živým odrazem, následkem zažívání života na vyšší úrovni. Člověk se znovu stává dítětem, které se znovu učí poznávat svět, tentokrát svět daleko skutečnější, než ten, který se naučil poznávat už jednou po narození na tomto pozemském světě. Člověk ovšem nevstupuje do skutečnosti nové, nýbrž jen znovu objevené, takže neruší-li toto poznávání vlastněním, cítí se svým znovuobjevením jako ve svém původním domově. Do Otcova domu se nevstupuje tak, jak se to dá znázornit dosud známými podobenstvími, např. o marnotratném synu, ačkoliv i tam je výstižně řečeno, že otec uviděl syna už zdáli jak se vrací a vyšel mu z domu vstříc. Toto vyjití vstříc člověk zažívá dávno před tím, než vejde.)

Tato kapitola by se dala uzavřít obecným zdůvodněním: Nejúplnější rozpojení s prostředím lze začít jen u kořene spojení lidské individuality s celým životním prostředím, a tímto kořenem je jáství, které se chová jako střed svého prostředí. Odstup od egocentrismu způsobem, ke kterému nabádá Ježíš, vede k nahrazení pout osobních, na jáství postavených, pouty obecnějšími, které mají smysl zdrojový. Příroda a celé prostředí, i

tělo, jsou některými z nutných zdrojů našeho života. Ty nás nepoutají oním věznilským způsobem, jakým nás poutají záliby, dáváme-li přednost tomu, co je nám milé, nebo odpor k tomu, co je nám, nemilé.

Mluvili jsme zatím o vztahu buď k hmotnému prostředí, nebo o postavení já, které je odvozeno z existence ve hmotném prostředí. Rozpojení v tomto ohledu, bez současného hledání nového spojení, jak už bylo částečně patrné ze stylizace pomocí lásky k bližnímu, by nepřineslo harmonický vývoj, nýbrž napětí a otřesy, jako se děje při útěku ze světa.

Rozpojení, o které nám jde, se dá přesně stanovit jak rozsahem, tak kvalitou, protože nikdy nesmí přesáhnout míru, nad kterou bychom už odešli ze světa, nebo zanedbávali tělo, a zase nesmí být menší než vědomě totální. Ježíš, a my s ním, nás připravuje k životu **nejen** ve hmotném světě, ale dává velmi zřetelně najevo, že větší šíře života můžeme dosáhnout jedině v živém těle a mezi lidmi. Živý lidský organismus má funkci převodního článku, dovolíme-li to, a nedá se ničím jiným nahradit, co by mohlo tuto funkci zastat. Ani styk s lidskou společností se nedá nahradit sebelépe míněným ústraním a askezí, i z těch by člověk vyšel jednostranně připraven. Mějme stále na mysli, že nejsme oddělenými bytostmi od prostředí, ve kterém žijeme, a to ani místně, ani přes hranice současnosti. A tato skutečnost má za následek, že zanedbáme-li spolupráci se všemi složkami vývoje, způsobíme, že není ani rovnovážný, ani správný.

Znovu upozorňuji, že jen z analytických důvodů, abych vám umožnil snazší sebezpoznání a snazší odhalení chyb, rozdělují rozpojení na tři složky. Ve skutečnosti jde o ucelenou snahu všemi po ruce jsoucími prostředky dojít ke spojení s věčným životem.

Rozpojení od vědění

Hledíme-li na živou rostlinu, nespatřujeme na ní nic, z čeho vznikla, ani semeno, ani zem nebo vodu, ani sluneční záření. Nemůžeme říci: "Rostlina je semenem", nýbrž rostlina je ze semene, nebo "rostlina je země" atd., nýbrž povstala přičiněním země, vláhy a slunce. Obdobně můžeme mluvit o živém těle lidském. Teprve po smrti jak rostlina, tak lidské tělo, se vracejí do stavu, ze kterého vyšlo, do stavu země, ovšem trochu pozměněné životem, který proběhl mezi vznikem a zánikem.

Také lidská mysl se svou uvažovací schopností je něčím obdobným lidskému tělu nebo listu rostliny. Také ona vznikla z něčeho, s čím se vědomě za celou svou existenci neseškáváme, z nějakého toho semene. Všechny vlastnosti budoucí rostliny jsou sice nějak v jejím semeni obsaženy, ale jsou ve stavu klidného očekávání, zda vyústí do života nové rostliny, či zda přijdou nazmar. Tento stav připravenosti v semeni nemůže nikam jinam vyústit, než do rostliny, ale stav připravenosti mysli přesahuje rámec dosavadního využívání mysli, o tom se můžeme přesvědčit. Nazveme-li onu tichou připravenost mysli zdrojovou myslí, pak můžeme říci, že v ní je mnoho nevyužitých rezerv, a že ty nejsou využity jen proto, že stav zdrojové mysli, který trvá i po dobu jakéhokoliv jejího využívání pomocí mozku a myslových vstupů, nemá k dispozici prostředky, jimiž by se celý projevil. Ty prostředky mu musíme teprve vytvořit. Zůstaňme však ještě u srovnání s rostlinou. Rostlina saje sílu k dalšímu růstu z kořenů a vrací do kořenů sílu, kterou z nich původně vzala, ale přeměnila ji pomocí jiných činitelů, např. vláhou, slunečním zářením. Vlivem těchto životem rostliny přidaných činitelů, mohou i kořeny růst atd. Obdobně je tomu u člověka. Také zdrojová mysl se v tomto smyslu podobá kořenům, neboť něčeho nabývá vlivem života člověka. Nazvěme toto něco trochu nepřesně zkušenostmi. Důležité však je, pro existenci této zpětné vazby, přejít vědomím, které máme, do zdrojové mysli daleko větší měrou, než dosud. Dosavadní zpětný přechod lidské mysli do zdrojové mysli je totiž zatím tak jemný, že si jej vůbec neuvědomujeme, a to proto, že není záměrný, že neprobíhá za pomoci naší vůle, že je samovolný.

Nic samovolného si přímo neuvědomujeme. Naučíme-li se například chodit, stává se náš krok samovolný, nemyslíme na to, jak vyšlápnout, prostě jdeme, když potřebujeme jít. Zrovna tak dokážeme začít myslet, když potřebujeme myslet. Myšlenkový aparát náhle je připraven a pracuje sám o sobě. Lidské myšlení se stalo samovolnou činností. Teď jde o to tuto samovolnost mysli použít jinak, než dosud.

Pokud se týče oné zpětné vazby, zpětného proudu mysli, můžeme ji celkem bez obtíží, podle následků tohoto proudu, vysledovat až do lidské paměti. Z ní čerpáme buď bez potíží, nebo s potížemi, co jsme do ní zaselí, třeba bez vlastního přání, čili co se do ní zaselilo i samovolně. Tento zpětný proud však nekončí v paměti (v mozkové kůře), nýbrž jde dál. A tam už ho dokáží sledovat jen lidé, kteří nabyli určité zkušenosti o tom, jak tento zpětný proud regulovat.

Použiji obrazu: Hmotná centra paměti v mozkové kůře, i jinde v těle (!), jsou jen jakási síta, ve kterých se ani zdaleka nezachytí všechno, co do nich přichází. Každá myšlenka se skládá z hrubé substance a jemné. Ta hrubá se zachytí v síti. Avšak každá myšlenka se skládá z různého poměru hrubých a čistých částic. Čím více je těch jemných součástí, tím dále a hlouběji ze síta ta myšlenka pronikne.

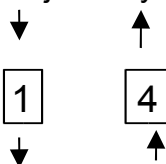
Stojím před těžkým úkolem vysvětlit, co rozumím hrubými a jemnými částicemi myšlenky. Stojím před těžkým úkolem proto, že mám vysvětlit zkušenost, kterou asi nemají ti, kdo budou tyto řádky číst. Kdyby ji totiž měli, nepotřebovali by tohle číst. Tato zkušenost mi říká, co Ježíš potvrdil celým svým životem. Jeho původní poddanost rodině a prostředí, byla konkrétní láskou ke konkrétním osobám a ke konkrétnímu prostředí. Toto nazývám hrubou součástí (nikoliv nečistou) jeho myšlení. Tento vztah měl svůj původ ve schopnosti milovat, a to je schopnost obecná. Než se vlije do určitých stružek, tj. než se přemění v konkrétní lásku, už tu je, ale není navenek zjevná. Může se stát, že navenek člověk používá této zkušenosti chybně, např. Maří Magdaléna jako prostitutka. Nicméně bylo vidět, že tuto schopnost měla, jen ji chybně užívala, jen ji zavedla do chybných služeb, jen ji nechala proudit jinam, než bylo žádoucí. Namířila-li ji jednou správným směrem, k Ježíši, poskytla mu moc, aby její schopnost milovat trvale převedl do správného směru, k lásce k Bohu.

Z následujícího obrazu č. 3 vyplývá první pravidlo v regulaci zpětného toku mysli.

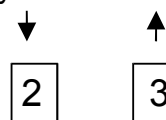
Zjemňuje myšlenky, aby hlouběji pronikly za pamětné hledisko, protože velmi jemná myšlenka (*nebo chtění*) může přejít do zdrojové mysli, která je nezávislá na čemkoliv pomíjejícím. Tím pak si začneme uvědomovat věčný život, začneme být vědomě bez začátku.

Odůvodnění:

Zdrojová mysl

Mozek s pamětným střediskem

↓   ↑
Objekty v zevním
světě

Obr. č. 3

Budu teď mluvit o zkušenosti těch, kteří vědomě vešli do zdrojové mysli, abych zkrátil výklad na únosnou míru. Kdo se chce přesvědčit o správnosti těchto prohlášení, necht' učiní pokus. Snažím se od začátku tohoto spisu odstranit všechny překážky, o kterých předpokládám, že by se mohly při tomto pokusu vyskytnout.

Ze zdrojové mysli vchází (1) do živého lidského organismu něco, čemu jsem už v jiných spisech říkal uvědomovací schopnost.

(Chcete-li však být ještě blíže skutečnosti, vychází odtamtud i existenční schopnost a láska, ale o těch zde nebude řeči, i když je velmi lákavé promluvit o nich).

Tato uvědomovací schopnost umožňuje mozkovou a smyslovou činnost z jiné strany, než z jaké ji umožňují vegetační podmínky existující pro člověka na této zemi a v lidském těle.

Vejde-li tato síla do lidského mozku, bere na sebe obsah mozkových záznamů, které jsme si velmi zjednodušeně nazvali pamětním prvkem. Abyste mě dobře pochopili, musím něco předeslat. Jestliže přijde živé dítě na svět, učí se hledět, slyšet, a tak zkrátka používat smysly a pak rozumu tak, jak je toho zapotřebí pro lidský život. Už od začátku svého života je živeno, napájeno a dýchá, čímž také posiluje mozek v jeho činnosti. Z mozku potom vychází k objektům zevního světa (2) už uvědomovací síla přizpůsobená pro zachycení konkrétních objektů vnějšího světa (jímž nemyslím jen prostředí, ve kterém žije člověk, nýbrž i samotné tělo s jeho pocity). Tyto zevní objekty působí jako zrcadlo, které odráží paprsky uvědomovací síly zpět k vnímajícím smyslům člověka (3). Zatímco však zrcadlo nic ze své podstaty nepřeneso zpět na toho, který do něj hledí, uvědomovací síla se setkává ve vnějších objektech s lokalizovanou uvědomovací silou

a část z ní přenáší zpět (3) do mozku a do jeho pamětního prvku. Záleží dokonce na vnímajícím člověku, zda k sobě zpět z vnímaného objektu přenesou převážně hrubé nebo jemné součásti uvědomovací síly. Mluvím pro zjednodušení jen o zraku, ale totéž platí o všech smyslech a dokonce o vnitřním poměru vnímajícího ke vnímanému. Ježíš nám svým líčením posledního soudu prozrazuje, že láskyplný vztah a činnost prováděná bez ohledu na zpětný účinek pronikají přes mozek zpět do věčného života, který Ježíš v případě posledního soudu předvádí jako všeho si vědomou mysl a jako nějakou paměť za naší paměti, paměť ve zdrojové mysli. Nepředbíhejme však. Odraz ze zevního světa nekončí svou pouť v mozku. V pamětním prvku zůstane, řekli jsme si symbolicky, že pro svou hrubost, uvízne všechno konkrétní, kdežto přes toto síto projde zase jen uvědomovací síla.

Není to ovšem nějaká slepá síla. Zdrojová mysl ví o všem, co jsme vnímali.

A teď jemňounce přejdeme na rozpojení od vědění. Vraťme se k Ježíšovou podobenství o Samaritánovi, který ošetřil svého nepřítele, který byl v bezvědomí, takže ani nevěděl, kdo mu pomohl. Samaritán nedbal na to, že v jeho paměti bylo zapsáno, že jde o nepřítele. Už tím, že obešel tento pamětný prvek a chopil se nestranné, obecné lásky ustavičně prýštící z věčného života (ze zdrojové mysli), odstranil v mysli překážku, která stojí mezi lidským vědomím a universálním vědomím obsaženém ve věčném životě. A protože samovolně jaksi odrazem všechno vnější je zrcadlem, které odráží zpět, co se ho dotýká, tento odražený proud uvědomovací síly, nenacházející překážky v pamětném prvku, odchází do zdrojové mysli bezprostředně a proráží si přímou cestu, stále si ji zvětšuje, rozšiřuje, až tamtudy může projít i lidské vědomí. Toto se ovšem děje dokonale až při posledním soudu, který samozřejmě není fyzickým koncem světa, nýbrž přechodem do nebe, do bezčasové existence.

Veškeré vědění, které jsme načerpali smyslovou a rozumovou činností od chvíle narození na svět, je zapsáno v paměti, bez ohledu na to, zda je dostupné či nikoliv. Čím je toho v paměti více, tím paměť tvoří neprostupnější překážku mezi lidským vědomím a zdrojovým vědomím, zdrojovou myslí.

Teď mně zbývá vysvětlit, proč přesto nemohu radit, abychom zavrhlí toto získané vědění.

Mohl bych tento problém vyřešit jednoduše tím, že tu jsou obdobné důvody, jaké jsem vyjmenoval, když jsem neradil utíkat

ze světa. Brzy uvidíte, že bych se tím zhostil svého úkolu jen formálně.

Věděním nerozumím jen učenost, jak o něm někdy mluvil Ježíš, když velebil Boha, že dovolil přístup k duchovnímu vědění jen prostým lidem, ale věděním rozumím prostě všechny zkušenosti ukládané do paměti od chvíle narození. O tomto vědění v nejširším slova smyslu mluvil Ježíš, když požadoval: "Nenarodíš-li se znovu... nevejdeš do království Božího." Jen nově narozený nemá ono vědění, kterého by se měl zříci. Ono tvoří podstatnou část pokušení, do kterého nás uvedl Bůh, když dovolil, abychom se narodili v těle, abychom se pomocí jeho orgánů, smyslů a rozumu spojili v lidském vědomí jen se zevním světem, a tím fakticky buď zavrhli vědění o jiném širším světě, který Ježíš nazývá královstvím Božím a nebeským, nebo vědění o něm opomíjeli, o ně nestáli. Toto vědění o království Božím se nedá získat přesvědčováním, jaké provádím zde nebo jak se učí víře, nýbrž jedině zkušeností obdobnou té, kterou jsme postupně nabyli o světě, který si uvědomujeme. Máte-li tedy dojem, že vás chci přesvědčit o existenci božího království, že vás chci naučit této víře, mýlíte se. Mnoho bych tím nedosáhl. Dopustil bych se téhož nerozumu, jako kdybych učil malé dítě vyšší matematice. Mohlo by uznat, že existuje, ale nemělo by o ní žádné představy, neproniklo by do ní rozumem, protože nemá příslušnou předběžnou průpravu v elementární matematice. Chci vás jen přivést k pokusu prováděnému s veškerou vážností, ke hledání **především**, jak se vyjádřil Ježíš.

Zavrhnout vědění v užším slova smyslu, znalosti jakéhokoliv druhu, je směšné a škodlivé počínání, které člověka nepřibližuje ani o píď k širšímu životu. Vždyť i po takovém zavržení vnímáme jen tento svět a neustále nabýváme nové a nové vědění stykem s ním, takže zavrhnout je by byla sysifovská práce. Nad to pro život ve světě (*a my potřebujeme rozvinutý, poměrně běžný život v něm*) potřebujeme si zachovat řádně vybavený mozek s pamětnou složkou. Vždyť např. mluvíme-li, používáme paměti, do které se napřed musela vrýt řeč tak dokonale, že mluvíme se samozřejmou snadností, chodíme-li, museli jsme se tomu naučit a uložit ten komplikovaný pohyb do paměti tak dokonale, že chůze se stala samovolnou činností právě tak jako mnohá jiná pohybová činnost atd. Umět chodit, mluvit atd., to jsou součásti našeho vědění, které, aniž si to uvědomujeme, stojí tu jako překážka k vědění duchovnímu, o království Božím. Na druhé straně toto vědění není jen překážkou, nýbrž nezbytnou základnou pro život ve světě, a tento život ve světě je jedinou základnou pro odstartování do

nebe. Nerušme nic z této základny, obírali bychom se o možnost odstartovat, nýbrž dejme základnu do pořádku, aby na ní bylo všechno připraveno ke startu.

Pořádkem myslím především řád hodnot, jak ho např. rozvedl Ježíš v Otčenáši, a daleko podrobněji svým životem v onom nejvyšším slova smyslu, v jakém zde o něm mluvíme. Zde se zmíním jen o tom bodu řádu hodnot, který nás zajímá při rozpojení od vědění. Někudy se musí proniknout z omezenosti do neomezenosti. Tímto zajímavým bodem je pro nás nyní způsob lidského myšlení, způsob nabývání nových poznatků a způsob jejich zpracování. Způsob, jakým nabýváme vědění, je nám obecně známý. Tento způsob založený na smyslovém vnímání a rozumovém zpracování vjemů, má sice jedinou známou obdobu, že poznatky můžeme pospojovat už bez pomoci smyslů, že můžeme přemýšlet, zoufat si nebo se radovat, a působit zpětně na smyslovou činnost, ale nic více. Pořád se chybně točíme v začarovaném kruhu, který na obr. č. 3. je označen čísly (2) a (3). Nikdy se nedostaneme na okruh (1) a (4). To není způsobeno ničím jiným, než naučeným způsobem myšlení. Ten spočívá na řadě nevyslovených, ale soustavně zachovávaných předpokladech, z nichž nyní nás zajímá jen jeden: skutečné je jenom to, co můžeme vnímat smysly nebo pochopit rozumem, možná jen zpracovat rozumem. Věříme jen postupnému způsobu nabývání vědomostí, i když je toto nabývání sebeprudčí nebo sebebomalejší, protože k této víře jsme byli vychovávaní životem ve světě a ještě jsme se nenarodili v jiném světě, kde tento předpoklad neplatí.

Rozpojení od vědění, které je nutné, aby se dospělo k vědomému zažívání věčného života přes čisté vědomí, má dvě stránky:

1. Rozpojení od dosavadních způsobů nabývání vědění,
2. odstup od pamětného prvku, od paměti.

Dosavadní způsob nabývání vědění se dá obecně nazvat záměrným, nebo samovolným myšlenkovým a smyslovým pohybem. Zamezení těmto změnám je soustředění. (*Viz Patandžali: Joga Sutra: "Soustředění je zastavení změn myslícího principu."*)

Obvykle se radí přejít od mnohomyšlenkovosti k jediné myšlence a pak se zbavit i té. Při tomto postupu hrozí dvě úskalí. Jedno spočívá v tom, že mnohomyšlenkovitost člověka upoutávala, představovala duševní náplň jeho života, byla pro něho velmi přitažlivou. Jestliže pak člověk zamění mnoho

myšlenek za jedinou, musí být (v kladném případě) tato jediná mocnější, než celé dřívější stádo myšlenek, protože s nimi bude muset vybojovat bitvu o prvenství, aby vůbec zůstala jedinou aspoň po dobu soustředění, aby se udržela aspoň tak dlouho nad nimi, dokud se nepřejde k bezmyšlenkovosti.

(Neříkám k oslabení vědomí a pozornosti, tak bezmyšlenkovost nemyslím.)

Druhé úskalí ještě nebezpečnější, než první, spočívá v tom, že prázdná mysl, má-li zůstat prázdnou, nesmí mít povahu rozptýlené, lelující nebo civějící, až k topornosti dovedené mysli. Musí být prázdná všech změn, avšak musí zůstat bdělejší, než když těkala z myšlenky na myšlenku nebo když se držela jediné myšlenky. Není-li tomu tak, člověk se vrátí buď k jedné myšlence, nebo i k mnoha myšlenkám, protože ony budou silnější, než ona prázdnota. Co však je ještě důležitější: Nebude-li ona prázdnota plná bezeslovní, nehybné vůle, chtění nebo pozornosti, nebude mít spojovací účinek. Proč asi? Paměť ve stavu dospělého člověka je, nechci říci jednolitý, ale přece jen blokem záznamů, a ty se drží pohromadě a jsou nám k dispozici a můžeme jich použít jen proto, že jsou nabitý určitou energií, která kdysi do nich byla při jejich vzniku vložena, a pak je znovu obnovována a posilována jejich užíváním.

(Římané o tom dobře věděli, když pravili: "Opakování je matka studentů.") Toto energetické pole leží mezi zdrojovou myslí a naší vůlí. Chceme-li vůlí prorazit do věčného života, narazíme místo na věčný život, na toto pole, a je to, jako bychom chtěli užít paměti. Vyřítí se na nás a zaplaví nás, protože jsme záměrně nešli za nějakými spojitostmi, spoustou neposkládaných informací. My říkáme, že se na nás vyrojí smečka myšlenek a myšlenkových spojitostí, o které vůbec nestojíme, nýbrž které v té chvíli hodnotíme právem jako nepřekonatelnou zeď, před níž bezmocně trčíme.

Nedoporučuji čekat, až se klubko paměti odvine. Vždyť odvíjením neseslabujeme náboj záznamu, naopak náboj posilujeme, jako bychom si všechny ty nesmysly, které se rojí z naší hlavy, znovu opakovali.

Ukazuje se čím dále tím jasněji, že rozpojení od vědění bude velmi obtížnou záležitostí. Je však spíše obtížné je vysvětlit bez jeho přirozené spojitosti se spojením s oním věděním, které nepochází z postupného nabývání poznatků. Zvolil jsem analytickou metodu výkladu, a proto vlastní výklad o spojení jsem ponechal do druhé části této knihy. Abyste si však nezoufali, že

jsem vás postavil před neřešitelný případ, vysvětlím aspoň krátce na jedné známé události z Ježíšova života, co se rozumí rozpojením od vědění v konkrétním případě, přičemž dlužno říci, že nekonkrétní řešení vůbec neexistuje.

Čteme v evangeliu sv. Lukáše VII, 36 - 50:

Jakýsi farizeus ho pozval, aby s ním pojedl. I vešel do domu farizeova a položil se ke stolu. A hle, jakmile se dověděla jedna žena, která byla v městě známa jako hříšnice, že je u stolu v domě farizeově, přinesla alabastrovou nádobku s vonnou masťou, postavila se mu plačíc vzadu k nohám a počala mu slzami smáčet nohy a vlastními vlasy je utírat, líbala mu nohy a mazala vonnou masťou. Když to viděl farizeus, který ho pozval, pravil sám u sebe: "Kdyby to byl prorok, věděl by, kdo a jaká je to žena, která se ho dotýká, že je to hříšnice." A Ježíš se k němu obrátil se slovy: "Šimone, mám ti co říci." On na to: "Mistře, řekni!"

"Jakýsi věřitel měl dva dlužníky. Jeden mu byl dlužen pět set denárů a druhý padesát. Když neměli čím zaplatit, odpustil oběma. Kdo z nich tedy bude ho více milovat?" Šimon odpověděl: "Myslím, že ten, kterému více odpustil." A on mu řekl: "Správně jsi usoudil." Obrátil se pak k ženě a řekl Šimonovi: "Vidíš tuto ženu? Vešel jsem do tvého domu, vody jsi mi na nohy nepodal, ale ona mi skropila slzami nohy a svými vlasy utřela. Políbení jsi mi nedal, ale ona od té chvíle, co vstoupila, nepřestala mi líbat nohy. Hlavu jsi mi olejem nepomazal, ona však mi pomazala nohy vonnou masťou. Proto ti pravím: Odpouští se jí mnoho hříchů, poněvadž milovala mnoho. Komu se však málo odpouští, málo miluje." Jí pak řekl: "Jsou ti odpuštěny hříchy!" A ti, kdo byli zároveň u stolu, pravili u sebe: "Kdo je to, že i hříchů odpouští?" I řekl ženě: "Tvá víra tě uzdravila, jdi v pokoji!"

Předpokládám, že v této události jde o Maří Magdalénu. Zda je tento předpoklad správný či nikoliv, je pro můj výklad vedlejší. Důležitější je, že tato žena přichází k nohám Ježíšovým složit všechno své vědění o sobě. Poznávám to podle následků, které mělo toto rozpojení od vědění. Odpuštění hříchů, které nastalo, přičítají teologové dvěma okolnostem:

1. Žena litovala dosavadního způsobu života a
2. nemínila se k němu vrátit.

Toto hodnocení situace je velmi povrchní, vím to z vlastní zkušenosti, a ta je pro mne rozhodující protože měla trvalý vliv na nové uspořádání celého mého života, tedy nejen přechodný vliv až

do spáchání dalších hříchů. Ježíš sám nám prozrazuje, že tehdy dal hříšnici k dispozici vědění v míře, kterou unesla.

(A mimochodem řečeno, která byla vyšší, než jakou unesli přítomní farizeové.)

Prozrazuje to slovy: "Jdi v pokoji!" Někteří lidé odcházeli od Ježíše uzdraveni na těle, při tomto zázraku žena odcházela uzdravena na duši.

Opět se tu setkáváme s obdobným zjevem jako při jiných "zázracích" a jako se stejným při přechodu do věčného života. Tentokrát žena odstoupila od veškerého vědění o sobě i od vědění o způsobu dosavadního života. Doprovodná lítost byla jedinečnou pomůckou k tomu, by se tento odstup mohl uskutečnit. Proto Ježíš snáze převedl do vědomí o věčném životě velkého hříšníka, než učeného farizea.

Ten přece nebyl ochoten odstoupit od svého způsobu myšlení a jednání. Také člověk, který se zmocnil pomocí rozumové činnosti (*studia, praxe*) rozsáhlých vědomostí, bude mít tendenci spíše jen konfrontovat rozumové vědomosti s nabízenými zkušenostmi o věčném životě, než aby opustil jedno a chopil se druhého. Jeho majetek, který je v oblasti intelektuální, je tak mocným poutem, že se ho jen těžko zbaví. Přitom důležitou překážku zde tvoří také dojem, že bude muset své vědomosti zavrhnout, že mezi nimi a budoucím poznáním není styčných bodů. Zatím však je třeba jen umět odstoupit od dosavadních znalostí, aby v člověku nastala ona prázdnota, která nastala u hříšnice, prázdnota, do které může vstoupit vědomí o věčném životě. Ani zde by nepomohl útek od běžného vědění. Ona hříšnice, řekněme, že to byla Maří Magdaléna, přece i po vnitřním vyprázdnění od dosavadního způsobu života a myšlení, neztratila paměť a věděla, čím byla a co dělá, ale toto vědění už jí nepřekáželo, protože v jejím nitru se nastolil nový řád, o jehož přesvědčivosti životnosti neměla před tím ani potuchy. Tento nový řád hodnot není něčím postupně naučeným, nýbrž stavem spočívajícím na zkušenosti silnější a přesvědčivější, než na jakých byl postaven dosavadní život.

Dosavadní život je uměle postavená stavba z pamětních prvků, nic více, a těmito prvky není jen nějaká vědní soustava, nýbrž souhrn všech schopností, o nichž už ani nevíme, že jsou v nás poskládány (*schopnost chodit, mluvit, myslet, usuzovat*), dále celé naše já, které vzniklo postupně od chvíle narození. Kdežto vědění, které předal Ježíš hříšnici, má podobu pokoje. Je to pokojný vhled do myšlenkové kuchyně, ve které je všechno v neustálém

pohybu, je to spočinutí v moudrosti, je to pevný bod, z něhož se všechno ostatní jeví jako relativní, je to nový způsob rozlišování mezi postupně nabytým a od věků existujícím (*přesněji vždy existujícím*).

Chtěl jsem vám v této kapitole ukázat, že vědění nabyté postupně v tomto našem časoprostorovém světě je pro život v něm nepostradatelné (*a proto se z něho nesmí utíkat*), ale máme-li z tohoto světa vyjít nebo najít spoj do světa věčného, musíme umět odstoupit od tohoto vědění. Bude tím těžší od něho odstoupit, čím více si na něm budeme zakládat. Pro Maří Magdalénu bylo poměrně snazší zřici se svého dosavadního vztahu k světu, než pro učence, který vidí ve své učenosti něco objektivně účelného. Měl by ale uznat, že by se člověk neměl jen podřizovat svému stavu biologického vývoje, nýbrž že by jej měl postavit do služeb programu, kterým by se prolomila vegetativní hráz do věčného života, jsou-li k tomu u člověka předpoklady. A jedním z předpokladů je také aspoň chvilkové odstoupení od vědění, a tím jeho obohacení o něco, co je za ním. Obtíž je v tom, že člověk sloužící svými schopnostmi jen tomuto světu, nebude pociťovat vinu, že tak činil, a proto se nebude umět tak rychle odvrátit od dosavadních cílů. Ideální by bylo, kdybyste poznali, že služba tomuto světu především, když už jsme před tím rozvinuli svůj světský život a schopnosti, je hříšná v pravém slova smyslu, neboť člověk pak zanedbává své vyšší možnosti.

Na události s obrácením hříšnice vidíme, že odstup od vědění má klíčové postavení. Když totiž někdo přichází k Ježíši, aby ho uzdravil z tělesných neduhů, nemívá to za následek vstup do věčného života, kdežto přichází-li za Ježíšem hříšník a odhazuje svůj dosavadní způsob poznávání života a světa, má to za následek okamžité odpouštění hříchů, čímž rozumím něco jiného, než teologové. Myslím jím první vědomý vstup do věčného života. Nezáleželo ani na tom, že hříšná žena nevěděla, co bude následovat a pro co si vlastně jde.

Někteří vykladači předpokládají, že si šla k Ježíši pro odpuštění hříchů, a to proto, že se jí ho dostalo. Ale zřejmě se mýlí. Nepředpokládejme nic jiného, než že ve své prostotě ducha šla svůj život odevzdat Ježíši tak, jak ho předtím odevzdávala svým milencům. Tento fakt velmi mnoho napovídá o tom, co máme sami činit. Neměla nejmenšího tušení o tom, co si Ježíš počne s jejím životem, ale jistě dobře věděla, že nikdo jiný by si s takovým životem nevěděl počít něco jiného, než jej zmařit a využít pro sebe, kdežto že Ježíš je milosrdný. Doufala, že i když mu nemůže odevzdat nic jiného, než pokažený život, že on jejího posta-

vení nezneužije ve svůj prospěch. Ostatně šla do prázdna, před ní zela propast, jejíž blízkost si nikdy před tím tolik neuvědomovala. To jsou správné způsoby, jak přes kteroukoliv základní složku života přejít do věčného života. Hříšnice přešla do věčného života přes znalost života, kterou odevzdala bez touhy po náhradě.

(Ještě aspoň něco málo k pojmu hříchu a hříšnosti. Jistě jste si už mezi řádky vyčetli, že se na obojí dívám trochu jinak, než tradičně. Podle tradice i podle Písma je hříšné to, co je prohlášeno za hřích. Podle toho pak boj proti hříšnosti vypadá tak, že se na jedné straně stíhají přestupky, hříchy, a na druhé straně se pěstují ctnosti jako protiváha hříchu. Je to práce na celý život, protože nejsou-li pro ni zjednány předpoklady a je-li vedena dost velkoryse, vede k vypotřebování všech sil, ale nikdy do vyššího stavu vědomí, kterému se v křesťanství říká nebe. Kromě toho jako vedlejší produkt vznikají stavy poraženectví a pocity méněcennosti. Zkrátka, funkce hříchu a ctnosti se přeceňují. Člověk by měl jít na věc opačně. Měl by se snažit, aby se dostal do takového způsobu hodnocení, ve kterém ctnost je samozřejmostí a hřích je zradou, odbočením od duchovního programu. Předpokladem pro správné zacházení s hříchem a s ctností je celkové zaměření života, jeho chápání jako prostředku ke hledání a nalezení věčného života. Hříšný život je pak takový, ve kterém se člověk zajímá především o sebe a nikoli o věčný život.)

Rozpojení od vlastní vůle

Ve výkladu o rozpojení od vlastní vůle jsme se dostali dost daleko. Vypomohli jsme si starozákonní historií, z níž se dá vyčíst, že Židé poslechli své duchovní vůdce, a místo toho, aby se řídili vlastní vůlí, vykonávali vůli, kterou jim jejich zasvěcenci předkládali jako vůli Hospodinovu. To mělo za následek, že nejen jako jediní z několika mnohem početnějších a mocnějších semitských národů přežili, ale i způsobili narození Ježíše uprostřed svého národa. Řekli jsme si též, že v tomto momentu se dopustili velké chyby: Chtěli Ježíše vlastnit. On jim sice dokázal, že přišel na svět svobodný, a že nikdo, ani jeho vlastní učedníci, si ho nemohou přivlastnit, ale tato ukázka symbolikou jeho života mezi námi na

zemi nebyla dodnes pochopena v celém rozsahu, napřed u Židů vlivem tradičního způsobu uchopování a vlastnění (*přes tuto úroveň se národ ještě nedostal*) a pak u křesťanů tím, že ani u nich vlastnění nebylo vyhlášeno za hlavní překážku na cestě k Bohu.

(Použijeme-li křesťanské terminologie: Vlastnění nebylo zařazeno mezi smrtelné hříchy, kam patří.)

Ovšem s tím odbouráváním vlastnění (*a vlastní vůle také patří do oblasti vlastnění*) je nutno postupovat úměrně s mírou poznání. Přeje-li si např. někdo království Boží pro sebe, není třeba si tuto touhu vysvětlovat jen jako jeden z druhů sebelásky. Tento druh sebelásky je na úrovni poznání, které má běžný člověk, nejučenějšího nevyjímaje, zcela adekvátní, není v rozporu s úrovní poznání. Ale už i na této úrovni musí člověk dokázat zapřít svou vůli aspoň na čas nebo aspoň v určitých rozhodujících okamžicích, abych se v něm vůbec mohl zrodit Ježíš Kristus. Tyto momenty jsme si důkladněji vysvětlili ve spisu UNK při rozboru starověké předchůdkyně mše svaté - agapé, a při období téže agapé, když Panna Maria svolila, aby se z ní narodil Syn Boží a zapřela svou vůli žít mezi ostatními izraelskými ženami jako jedna z nich.

Proč je třeba zmíněné opatrnosti? Protože na každém dalším vývojovém stupni se má zacházet s vůlí zcela jinak, než na předešlém. Kdyby člověk zacházel s vůlí tak, jak se sluší a patří pro jiný stupeň, než na kterém se nachází, rušil by rozvoj na vlastním stupni vývoje a nadto by nijak nepřispíval k dovršení dalšího stupně. Další potíž je v tom, že každou chvíli jsme na jiném stupni, neboť do určité míry máme možnost přecházet svým duševním rozpoložením z jednoho stupně na jiný stupeň. Je velkou chybou, že jsme tyto zákonitosti dosud nedovedli vyčíst ze života Ježíše Krista. Nemohli jsme dospět k tomu, že bychom na sebe vzali jho, které je sladké, a brali jsme jen své jho, které je velmi těžké pro nerovnováhu, kterou způsobujeme v oblasti duševního života.

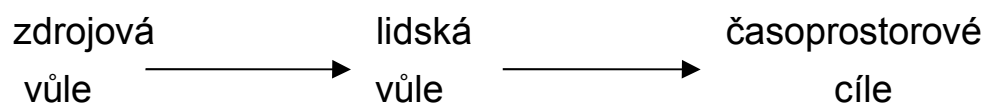
Především si ještě jednou objasněme, jak mohlo dojít k narození Ježíše v Izraeli. Židovští zasvěcenci věděli, jak sami museli manipulovat se svou vůlí, aby u sebe zrodili Boha, a podle svého způsobu zasahování vůlí navrhli jakýsi celonárodní plán jednotné manipulace s vůlí.

Co si možno představit pod symbolem "Zrodit Boha u sebe"? Dobrat se ve svém vědomí takové hloubky, v níž navazuje věčný život na časný, věčné vědomí na odvozené lidské vědomí.

Jak tato hloubka souvisí s užitím lidské vůle? Lidská vůle je nejkonkrétnějším a nejbezprostřednějším představitelem oné obecné vůle, která např. v semenech rostlin čeká připravena na vzrůst budoucí rostliny, která je obsažena v atomovém náboji právě tak jako v časovém posunu. Obecná vůle, kde jen může, způsobuje pohyb, rozvoj, vznik a zánik. Je to jednoduší proud, ze kterého my spatřujeme jen tu část, která se může někde projevit nějakým pohybem. Čím dále pronikáme do podstaty hmoty, tím dokonalejší obrázek o tomto všestranném pohybu nabýváme. Uniká nám zatím znalost zdroje této vůle. Tato znalost nám bude ještě dlouho chybět, pokud se nenaučíme manipulovat s vůlí tak, jako by takový zdroj existoval. Namíříme-li svou vůlí do předpokládaného zdroje, objevíme zdroj, pokud existuje a pokud jsme zvolili správný způsob hledání. Protože tento zdroj je mimo čas a prostor, správný směr k němu je z času a z prostoru. Vysvětlíme si to trochu. My svou vůlí stále míříme za časoprostorovými cíli, takže to dopadá jako na obraze č. 4:

Obr. č. 4

Lidská vůle se nevrací do zdroje, lépe řečeno, lidská vůle nevrací naše vědomí do věčného života. Přičemž jedině v lidské vůli je obsažena moc obrátit se zpět ke zdroji, protože rozum ji může tento úkol předložit, a ona vyvěrajíc ze zdroje, může se do něho vrátit. To stačí. Kde není nikoho, kdo by tento úkol vůli předložil, vůle samovolně odplývá ze zdroje do časoprostoru, kde způsobuje vývoj a zkázu, zrod a zánik.

Co je to vlastní lidská vůle? Je to snaha dosahovat něčeho nebo něčemu zabraňovat, co je v dosahu lidských možností. A teď nastojte! Židovští zasvěcenci zavedli lidskou vůli národa za něčím, čeho se nedá dosahovat, čemu se nedá zabraňovat. Vysvětlili jsme si, že svůj záměr zastírali časoprostorovými cíli (*jako Zaslíbená země, narození Spasitele v Izraeli.*). Nechci vás uvádět na stopu nějaké lži. Počínali si stejně jako Ježíš, když Boha nazval Otcem, když ho dále nazval dobrým, a když věčný život nazval královstvím Božím. Lidská představa o nadlidských pojmech do určité doby je nepostradatelná. Např. řekne-li se "stůl", každý ví,

oč jde, protože je to funkční symbol. Jistěže plným právem může člověk považovat Boha za svého Otce. Nechme stranou odpověď, jakým právem staří Židé Palestinu považovali za Zaslíbenou zemi, ale důležité je, že jim tato záměna pomohla a vyhovovala, jako jiné funkční symboly.

Není tedy ani na závadu, že si člověk přeje pro sebe získat věčný život. Dostane se tímto způsobem až na okraj lidských možností, a pak buď se rozhodne jen toužit, i když beznadějně, nebo přestane toužit, protože je to beznadějně. Obojí řešení je správné, pokud ani jedno, ani druhé nemá formu definitivního rozhodnutí, nýbrž posečkání, nabrání dechu, po němž se znovu použije vůle až do krajnosti. V případě náporu na věčný život se musíme umět vzdát vlastní vůle, ať má jakoukoliv podobu (*tj. i prostředku, kterého svou vůlí používáme*). Mimo onoho náporu je vlastní vůle škodlivá jinak:

1. Odvádí člověka jinam, než k duchovnímu cíli,
2. tříští jeho sílu, neboť málokdy jde člověk cílevědomě jen za jednou věcí.

Vlastní vůle nepřestává být platná při duchovním vývoji, a naopak je pro něj nepostradatelná v různých podobách až do určitého stupně duchovního poznání. Předvedme si různé podoby vlastní vůle a jejich funkce:

1. Základní podoba vlastní lidské vůle je egocentrická, to znamená, že se člověk převážně stará o sebe a o ostatní jen v rámci osobního prospěchu, pokud je mu takový zájem prospěšný, nebo prospěšný aspoň pro to, co je jeho, a pro ty, které považuje za své. Na začátku duchovního vývoje nemůže tuto podobu vlastní vůle zavrhouvat, protože člověk by se bez ní neobešel, nebo by sobě i Bohu něco nalhával, čeho není schopen. Tato podoba vlastní vůle je zpočátku důležitá proto, že i u člověka, který nemá životní koncepci, dopomáhá k soustavnému rozvíjení různých lidských schopností, které dnes mohou být ve službách zla, ale zítra mohou sloužit dobru. Nikdy nezapomínejme, že bez rozvinutého lidského života není tu základny, ze které by bylo možno vzlétnout výše. I když člověk rozvinul své lidské vlastnosti za jiným, než duchovním účelem, rozvinul je a tím se uschoptil k dalšímu pokroku. Ramakrišna výstižně řekl: "Při světle téže svíčky je možno číst svatá Písma i krást." Totéž vlastně prozradil Ježíš ve své chvále lásky hříšnice.

Řekli jsme si už dříve, že tento druh vlastní vůle přestává být požehnáním a začíná být Satanem (*nepřítelem*), jakmile vede k přešlapování na místě a ke křečovitému držení se dobytých po-

zic. Nejenže nic, co se dá uchopit, se nedá navždy udržet, ale tímto postojem se maří další vývoj.

Pokud však základní podoba vlastní vůle člověku umožňuje, aby se chopil vyšších cílů, např. duchovních, nebo zájmů společnosti (*bližního*) a nacházel uspokojení v této prospěšnosti, ocitla se tato vůle už na přechodu do druhé podoby.

2. O druhé podobě vlastní vůle se dá mluvit tehdy, když se člověk snaží vychovat sebe k tomu, aby neplnil svou vůli, nýbrž vůli někoho, koho považuje nebo musí považovat (*vlivem okolností*) za hodného poslušnosti. Do této školy vlastní vůle chodil židovský národ celá staletí. Ještě ani v tomto případě se nedá říci, že by se člověk přitom vzdával vlastní vůle, nýbrž jen, že se snaží vlastní vůlí působit na sebe, aby byl poslušen. A je to také jeho vůle, kterou se snaží o poslušnost.

Tento převlek vlastní vůle nám dovoluje říci, že už je to nepřímé plnění vůle jiné, než vlastní, ovšem pomocí vlastní vůle. Ta zde působí jako hlavní pomocník, je však už odstraněna ze své samovlády.

Provádí-li člověk tuto výchovu vůle správně a důsledně, dočká se zlomu, který je naznačen v symbolice Nového zákona jako narození Ježíše v Betlémě. Jemu ovšem předchází všechno, co se dělo s Pannou Marií. Bude vysvětleno znovu ve spojovací části této knihy.

Co je to narození Ježíše v Betlémě?

V lidském vědomí se objevuje prvek vůle, o němž se dá říci, že je založen na zkušenosti o existenci věčného života, na zkušenosti ještě temné, ale po jedné stránce velmi účinné. Toto vědění výtečně zastává úlohu vlastní vůle, dovolíme-li mu to. My totiž se můžeme postavit proti tomuto vědění různým způsobem, jak je naznačeno v Bibli např. funkcí Herodovou, a můžeme mu také pomáhat, jak je naznačeno funkcí sv. Josefa. Na naší vůli je, abychom tomuto nadlidskému prvku ve své duši zjednali podmínky pro vzrůst, a k tomu, aby mohl splnit něco, co člověk těžko rozliší od vlastní vůle, ale co už jí v pravém slova smyslu není, a to je samozřejmá, ba samovolná, nad všemi jinými snahami stojící touha být v tom, co je věčné (*Ježíš: "Zdali nevíte, že musím být v tom, co je mého Otce?"*), tomu sloužit, tomu se podrobovat, podle toho zařídit každé své hnutí těla i mysli. Všimněte si, jak jemňoučce a polehoučku se odchází od vlastní vůle.

V této fázi bychom se mohli dopustit největší chyby tím, že bychom se snažili mít Ježíše pro sebe. Herodes rád předstírá, že

by se chtěl Ježíši přijít poklonit, ale svým postojem uchvatitele vraždí mládátka v Betlémě a zavraždil by i Ježíše, kdyby mohl. Zde musíme zachovat veškerou opatrnost svatých Tří králů a sv. Josefa, aby se to nestalo. O pomoci a funkci Panny Marie nemusíme mít obavy, přesto však se musíme přičinit o to i my (*vlastní vůlí*), aby ji mohla provádět ("*Vezmi matku s dítětem a utečte do Egypta.*")

Radil bych tedy, abychom nevěřili vlastní vůli, která nám chce namluvit, že to myslí s Ježíšem moc dobře, už proto, že je představitelem našeho já, které neumí zatím nic jiného, než vlastnit, kdežto my se musíme umět zapřít do té míry, že budeme Ježíši vlastní vůlí jen sloužit a nikdy se nebudeme chtít ho zmocnit. (*Zůstaneme pouhými pěstouny Ježíšovými, jako sv. Josef, nezačneme být jeho rodiči.*)

Je naším hlavním úkolem nepřekážet novému životu v nás. Je moudřejší než my, nezapomínejte! Také má svou vůli, která často poráží naši (*viz co se stalo s Ježíšem v jeho 12 letech*). Naše však tím nesmí být odstraněna, protože je jí nutně zapotřebí pro společenskou a lidskou funkci člověka. Bylo by velkou chybou, kdybychom si přáli, aby nám nový život radil, co máme dělat a co nikoliv. To by byl druh vlastnění. Nový život je pochopitelně naším pomocníkem, ale dobrovolně, tak jako byl Ježíš pomocníkem Josefovým v jeho řemesle.

3. Mám-li teď na mysli, k čemu došlo pak v Ježíšově životě, nemluvím už o převlecích vlastní vůle, nýbrž o jejím dočasném, přechodném ale úplném odstavení. V Jordánu došlo k úplnému rozpojení od vlastní vůle. Tím se umožňuje proměna, při níž místo "musím být v tom, co je mého otce" nastupuje "jsem v tom, co je mého Otce." Aby k této změně mohlo dojít, musí ustát všechn pohyb, který způsobuje nebo má za následek, že se člověk něčím stává (*jako před tím Ježíš tesařem*), a musí nastoupit pokoj, který způsobuje, že si uvědomujeme, **že jsme**, nikoliv, že se stáváme vědomě nesmrtelní. *Viz hlas z nebe: "Tento je syn můj milý", nikoliv "Stává se mým synem"*)

Vlastní vůle je druh duševního pohybu, a samozřejmě i ten musí ustát, abych se přestal stávat a začal si uvědomovat, že jsem, bez ohledu na to, že jsem se stal člověkem.

4. Všimněte si, prosím, co to vlastní vůle ještě i po Jordánu dokáže. Pokouší člověka, aby se nadále stával, aby se stal něčím víc, než čím se už stal (*nikoliv, než čím je*). Kdyby člověk neodolal a chtěl pokračovat vedle toho čím je, aby se také ještě stával, ztratil by celý rozvoj vědomí.

5. Převtělení vlastní vůle do Jidáše je kapitola velmi poučná a zajímavá. A tak se dovídáme z Ježíšova života, že vlastní vůle má svou funkci i tehdy, když Ježíš se dokonale řídí vůlí Otcovou, a že vlastní vůle dokonává teprve až na kříži.

Oproštění od vlastní vůle by nebylo možné kdyby se postupně do díla nevložil prvek "Ježíš, narozený v Betlémě", později "Ježíš, který je Synem Otcovým", pak "Ježíš, který vítězí nad Satanem", potom "Ježíš učitel a divotvůrce" a konečně "Ježíš umírající na kříži"!

A ještě něco velmi povzbudivého. Vůli se můžeme mnohému potřebnému na cestě naučit. Také milovat se dá naučit. Proto si mohl Ježíš dovolit radit: "Miluj Pána Boha svého z celého srdce svého atd." Kdyby nebylo možné tomu všemu se naučit, nemohl by to radit. Už proto nesmíme předčasně odbourat vlastní vůli, pokud ji nevyužijeme k tomu, abychom se naučili milovat Boha a bližního.

Celkový pohled na rozpojení

Způsob života, jaký vedeme, nemá za následek nic jiného, než že se neustále něčím stáváme. Např. se stáváme dítětem, pak dospívajícím, dospělým, starým, zdravým, nemocným, tím nebo oním. Také se třeba stáváme znalými duchovními cesty.

Ježíš ukázal, že napřed se musíme stát rozvinutým lidským tvorem, že nemá cenu utíkat od toho, čím jsme se stali nebo čím se staneme. Útěk je také pohyb a pohybem se pohybu (*stávání se*) nezbavíme. To, že jsme, nemá nic společného s tím, že se stáváme. Není rozhodující, že ten, který se stal, neví nic o tom, že je. Jsme tak a jsme věční. Má-li však nastat převrat ve vědomí, jak je navrhuje svým životem Ježíš, převrat, po němž se už nebudeme ztotožňovat s tím, kdo se stává, nýbrž s tím, kdo je, je třeba se rozpojit od veškerého pohybu, jímž se jen a jen stáváme a nic více. Tento ustavičný pohyb nám zakrývá věčnou skutečnost.

Člověk si na počátku své cesty neumí počínat jinak, než v běžném životě. Chce nabýt vědomí o věčném životě. To mu musí být dovoleno. Neví však, že toto vědomí se nedá nabýt jako cokoliv jiného, co už dříve nabyt. Člověk napodobuje dosavadní dosahování. To je potíže celé cesty. Člověk však se nemůže stát věčnou

bytostí, protože jí je, nýbrž může jen odstranit překážky, které stojí v cestě tomuto uvědomění, a jakmile je odstraní, ukáže se, že je věčný. Překážky v našem vědomí, znemožňující toto uvědomění, vytváří náš způsob života, který jsem nazval "stávat se" nebo "dít se". Tento způsob je pojat chybně jako něco samoúčelného (*na obr. 3 označen začarovaný kruh, ve kterém se pohybujeme, čarami 2 a 3*) a není pojímán jako prostředek navození vědomého spojení s věčností (*obr. 3, dráhy 1 a 4*). Rozpojení pak nemá povahu útěku od něčeho, nýbrž naplnění toho všeho novým smyslem, který bude prakticky vysvětlen ve spojovací cestě.

Nejhorší řešení, které člověk může zkusit, je sloužit dvěma pánům. Nevybřednout z dosavadních starostí a přidat si k nim ještě starosti nové o věčný život. K břemeni, které na sebe člověk vzal už tím, že se narodil na zemi, přibírá další břemeno, ještě větší, že chce překonat svou závislost na časoprostoru, konkrétně na hmotě.

Další špatné řešení je brát světský život na lehkou váhu, odbývat jej, jedno pro druhé zanedbávat.

Ze samotného výkladu o rozpojení nemůže být dost zřetelně patrné, že zmíněná řešení jsou chybná. Celému předešlému výkladu chybí příslušný rozbor probíhajícího spojení s věčným životem. Snaží-li se člověk o rozpojení, začne totiž samovolně probíhat proces spojovací. Spojení s věčným životem má své stupně, a podle nich je třeba zharmonizovat celý život časný, tj. úměrně jej přizpůsobit.

Hledáme-li především království Boží, vše ostatní je nám přidáváno, to znamená, že se zmenšuje naše závislost na tom "ostatním", ale vzrůstá závislost na "království Božím". Tato proměna v míře závislosti by měla být součástí nového vedení, kterého se člověku dostává. Asi takhle: zatím hlavním naším vedením je rozumové rozhodování. Jakmile však do našeho života vstupuje prvek, kterému v symbolice Ježíšova života říkáme sv. Josef, tj. jakmile začneme dávat přednost duchovním cílům a jim podrobujeme své osobní potřeby (*např. sv. Josef nevykonával své řemeslo přechodně doma, nýbrž v Egyptě, aby bezpečně uživil Ježíše a Pannu Marii. Teprve později se vrací do Nazareta, a tam provádí svou živnost, čímž je symbolicky, ale velmi zřetelně vysvětlena míra rozpojení od vlastních zájmů*), ony se začnou měnit a také události kolem nich, okolnosti, za kterých žijeme, začnou mít nečekané vzezření, protože máme nového pomocníka (*sv. Josefa*), kterého jsme dříve vůbec neměli. Přesvědčujeme se o jeho zvláštní kvalitě. Mění běh událostí, protože ví za nás, kdy

máme odejít do Egypta, kdy se z něho vrátit do Nazareta atd. A postupně je nahražován Ježíšem, který ví mnohem více. Harmonie cesty je čím dále tím více závislá na naší poslušnosti, přičemž je naší povinností opatřit si maximálně možnou míru informací o cestě. U vědomí toho tolik píší o těchto záležitostech. Jen maximálně možná míra informovanosti nás opravňuje k tomu, abychom byli vedení bez mezer, neboť jsme učinili vše, co jsme mohli. Záleželo nám na onom "především". Pak se přesvědčujeme na každém kroku, co je to sladké jho, napřed ještě naše, a až s Ježíšem projdeme Jordánem a pouští, pak Ježíšovo.

11. 3. 1977

(Vysvětlení: Pojmy sv. Josef nebo Ježíš-dítě, atd., nemíním osobně, nýbrž funkčně.)

Poznámka

Dokud nebude napsán druhý díl této knihy, prosím, aby čtenář použil zkráceného prozatímního textu, který má název:

"Mystická koncentrace a příprava k ní", což je letmý náčrtek II. dílu Sladkého jha, část o spojení.

Bylo by totiž dobře, aby si mohl čtenář okamžitě doplnit aspoň zhruba informace, podané v tomto prvním dílu Sladkého jha, neboť kdyby chtěl praktikovat rozpojení bez nejnütnějších informací o spojení, jeho neinformovanost by mohla způsobit potíže, které by neodpovídaly požadavkům harmonicky praktikované cesty.

Několik otázek a odpovědí ke spisu Sladké jho - I. díl

1. *Otázka: Chceme předmět své lásky vlastnit a nikoliv jen mu patřit. Patřit je v lidském pojetí lásky velmi těžké. Pojem patření lidé téměř neznají. V takovém případě je cesta lásky pro lidi téměř uzavřena.*

Odpověď: Plně souhlasím, protože, kdyby tomu bylo jinak, dosahovali by lidé cestou lásky poměrně snadno vrcholného poznání. Plnili by totiž to jediné, co Ježíš v líčení posledního soudu ukázal jako jediné potřebné ke spáse. Nemohu však souhlasit, že by situace proto byla tak beznadějná, protože i když při své přízemní lásce vždycky vlastníme předmět své lásky, přesto vždycky svým způsobem sedíme na dvou židlích, a tentokrát je to naše přednost, proto jsem se nikde o tomto faktu dosud nezmiňoval. Co tím chci říci? Nikdy nevládneme tak dokonale (*vždyť vůbec nic dokonale neděláme*), abychom také zároveň nepatřili předmětu své lásky. Někdo z nás více, někdo méně, ale těch sobců, kteří jen vlastní, je mizivá menšina. A tímto druhým polem své lásky se po krůčcích připravujeme na lásku, která osvobozuje. Kromě toho i bez vlastního záměru nastávají situace (*je tu totiž stále vedení událostmi, o kterém dlouho nevíme*), které nás přivedou ke stále vyššímu stupni lásky. Může dokonce nastat situace, ve které nám nezbude nic jiného, než opravdově milovat. Nepodceňujme život, jako velkolepou příležitost se dostat za jeho hranice.

2. *otázka: Uzavřít smlouvu s Bohem by bylo možné jen jednostranně, proklamačně. Pokud Boha nevidíme a neznáme a nedává nám žádnou odpověď, není zde druhý smluvní partner. Není dost jasné, co je jho Ježíšovo, když řekl: "Vezmi kříž svůj a následuj mne. Vyzývá nás nést naše jho, ne jeho.*

Stáří lidí bývá někdy proto kruté, že lidé zůstali živočichy s pudem sebezáchovy. Jsou však mnozí staří lidé, kteří dokud slouží jiným (třeba se starají o vnoučata), tuto krutost nepocítují. Jsou jiní rodičové, kteří by neradi zemřeli, pokud o jejich děti není plně postaráno. Těžko říci, zda je to sobectví, tj. vlastnění dětí, nebo chtění sloužit bližnímu, i když jsou to vlastní děti.

Odpověď: Na první část poznámky bych řekl toto: Ježíš nemůže doporučovat, abychom nesli jeho jho, protože si jen tak je nemůžeme přivlastnit, i když se nám dogmaticky vnucuje názor, že Ježíš umřel na kříži za nás a tím se stal naším Spasitelem. To je sice pravda, ale bez vysvětlení naprosto neplodná, ba naopak klamající, vedoucí ke skutečně hříšnému spolehnutí na zásluhy, na kterých se nemůžeme nikterak podílet, asi tak, jako se zatím nemůžeme podílet na jhu Ježíšovu.

Promiň mi, to jsem ještě neměl příležitost vysvětlit, jsem teprve v první polovině díla. V druhé se dovíš, že teprve pak můžeme na sebe vzít Ježíšovo jho, až k němu dorosteme. Kdyby nám Ježíš navrhoval, abychom je nesli od začátku cesty, radil by nám nemožnou věc. Víš, jak často, tak často, že jste při tom div nezívali, vyprávěl jsem o tom, jak se tomu naučila sv. Terezie z Avilly nést kříž Ježíšův, a než to udělala, že nesla svůj kříž, a že byl velmi těžký. První zmínka o tomto přesunu kříže a tedy i jha byla uvedena už ve Výkladu sv. Jana z roku 1953, a potom na mnohých místech jinde. Budu muset vysvětlit srozumitelněji a také se k tomu chystám v SJ II.

Ke druhé části poznámky jen tolik, že i živočišně žitý život mnohému člověka na učí. Stařečci starající se o svá vnoučata, ovšem vlastní, ale přece už jinak, než když sami měli děti. Ten rozbor si dělám sám u sebe.

3. otázka: "Pojďte ke mně všichni, kdo jste unaveni". Co je míněno slovem "unaveni"? Unaven může být člověk dočasným životem, ale též usilovným hledáním věčnosti, bez výsledku.

Odpověď: Ano, zrovna tak. Škoda, že přitom nerozumí Ježíšovu volání: "Ty, člověče, který jsi unaven, máš ke mně blíže, než člověk neunavený (*rozuměj čímkoliv*), protože v té chvíli jsi méně svůj, a můžeš daleko snáze patřit mně. Míra patření Bohu je nepřímou úměrná k míře patření sobě. Čím více patříme sobě, tím méně patříme Bohu, a naopak, čím více patříme Bohu, tím méně patříme sobě. Východisko je tedy dvojí, a obojí je správné. Buď se snažit hodně patřit Bohu, nebo se snažit málo patřit sobě. Každý z nás dokáže v různých dobách a za různých okolností snáze buď jedno, nebo druhé. Měl by jít cestou nejmenšího odporu. Ještě jinak bych komentoval výzvu Ježíšovu: Považuj svou únavu za velkou příležitost, za volání Boží. Odcházíš od sebe, přijdi blíže k Bohu.

4. otázka: Proč vnitřní hlas duše nedal sv. Františkovi jasnější příkaz, aby budoval vnitřní chrám? Jeho duše přece naprosto jasně znala schopnost jeho chápání. Je to snad tím, že duchovnímu vedení nezáleží na čase? Na druhé straně však duše stojí o co nejrychlejší vysvobození.

Odpověď: Ano, duše stojí o co nejrychlejší vysvobození, to ukázala Panna Maria už při zázraku v Kani Galilejské. Ale to, co navrhovala Ježíšovi, činila nenásilně, bez starosti, předložila Ježíšovi problém takto: "Synu, nemají co pít." Také Františkovi byl tímto způsobem, naprosto bezstarostným, předložen úkol budování vnitřního chrámu, přizpůsobený aktuálním potřebám

Františkovým. Neměl jinou potřebu, než přestat žít planým životem hýřících boháčů, potřeboval zatím jen pít lepší víno, staré došlo, aniž si to uvědomil. Jen jeho duše o tom věděla. Bůh vstupuje do naší situace tak polehoučku, že si toho nejsme ani vědomi, a na jednu je tu aspoň jeho lepší víno, později něco vyššího a lepšího. Jeho cesty lásky nám zůstávají dlouho skryty, aby si s námi aspoň chvíli ještě mohl pohrát na láskyplnou schovávačku. Jaká v tom byla moudrost, kterou nemohl Jidáš pochopit, když žena vylila masť na Ježíšovu hlavu. Co všechno je předobrazem našeho konečného vítězství.

5. otázka: S vůlí se na každém stupni musí zacházet odlišně. Tomu nelze rozumět, když se stupně vzájemně prolínají. Nemůže jeden stupeň vylučovat vůli druhého stupně.

Odpověď: Neměj obav, nejsme jeden den dětmi a druhý den dospělými lidmi. Jde o proces zrání. Takovým způsobem také zraje naše vůle do vyšších forem, a není třeba se starat o to, jak se to může stát. Viz Panna Maria: "Staniž se mi podle tvého slova... přestože muže nepoznávám a nevím, kterak se to může stát." Proměnu vůle si nebudeš způsobovat sám, vyplyne z celkového pokroku. Má poučení mají sloužit jen k tomu, abys nepřekážel vůli jako Jidáš. Víme přece, že Ježíš zůstával člověkem z masa a kostí, a přece do jeho hmotné úrovně prorůstaly vyšší úrovně. Ukázal nám velmi jasně, jakou úlohu přitom hrála vůle, kdy a jak, o co se opírala a z čeho vyrůstala, čím zanikala.

6. otázka: Lidská vůle nevrací naše vědomí do věčného života, ale jen lidská vůle má moc to učinit. Pokud tak nečiní, působuje zkázu. Tomu též nelze rozumět.

Odpověď: Ze života Ježíšova např. víme, že tím, že upnul svou lidskou vůli na to, aby byl v tom, co je jeho Otce, nedostal se dále, než před Jordán. V Jordánu opustil tuto vůli, protože ta ho opravdu mohla dostat jen k povědomí, co má učinit dál, a připravila ho k tomu, učiní-li to, aby se dostavilo, co se stalo v Jordáně. Do čeho se před Jordánem nutil, že v tom musí být, to v Jordánu přišlo, protože se už přestal nutit, a odevzdal se působení Ducha svatého skrz sv. Jana Křtitele. Vůle ho přivedla před stav, ne do stavu, který zažíval v Jordánu, a obdobně tomu bylo před ukřižováním. Lidská vůle má tedy moc, a nic jiného tu moc nemá, dovést nás až ke změně rozsahu vědomí, a to tak velikému, že z něho vyplývá vědomí věčného života. Kdyby byl Ježíš svou vůlí nepůsobil k tomu, aby byl v tom, co je jeho otce, nebyl by se

dostal k Jordánu, a kdyby tam byl fyzicky došel a dal se pokřtít, nebyly by se dostavily účinky poznání sounáležitosti synovské s Otcem. Teď už snad se tomu dá rozumět. Naše vůle, kterou vedeme někam jinam, než Ježíš, vede nás ke zkáze našeho vědomí.

7. otázka: Snaží-li se člověk o rozpojení, začne samovolně probíhat proces spojení, spojovací. Tomu také nerozumím.

Odpověď: Panna Maria se rozpojila od tohoto světa, od jeho hodnocení, od jeho užitečnosti, od konvenčních pravidel společnosti, za účelem, aby se z ní narodil Ježíš. Má-li naše rozpojení tento smysl, začne samovolně probíhat těhotenství. Tento proces opravdu probíhá samovolně, můžeme mu sloužit jen nepřímo, že jíme, spíme, zachováváme hygienu, ale ne tím, že svou vůlí přetvořujeme svou lidskou tkáň na tkáň nového člověka.

4. 5. 1977

O B S A H Sladké jho - I. díl

Úvod.....	_A1 str. 2
Naše břemeno.....	_A1 str. 6
Symbolika našeho a Ježíšova života.....	_A1 str. 18
Rozpojení.....	_A1 str. 36
Vlastnění těla, věcí, celého životního prostředí a rozpojení s nimi.....	_A2 str. 27
Rozpojení od vědění.....	_A3 str. 7
Rozpojení od vlastní vůle.....	_A3 str. 17
Celkový pohled na rozpojení.....	_A3 str. 23

Autorova poznámka.....	_A3 str. 25
Několik otázek a odpovědí.....	_A3 str. 26